

LIBERALISM NEOLIBERALISM - II -

1933 - 1937

▣ Program de guvernare, PNL -Duca (1 oct.'32)

Ședința CC al PNL , 1 oct.'32

(BCS , Fond St.Georges, pach. XLV , ds. 4)

[LD : revezi momentul conjunctural , legat de seria de "crize " cu care era confruntat guvernul Vaida , care putea îndritui PNL ... să considere posibilă o cădere de guvern.

Este de admirat seriozitatea cu care **PNL și-a pregătit , întotdeauna , succesiv , programele de guvernare .**]

În ședința din 1 oct.'32, **CC al PNL a aprobat acest program :**

1. **Aplicarea sinceră a regimului constituțional**

prin respectarea prerogativelor tuturor puterilor constituționale ,
cu **eliminarea exceselor** care a scoborât prestigiul Parlamentului.

2. **Întărirea ideii de autoritate** , măcinată de guvernările precedente .

Combaterea fără șovăire a tuturor curenților răzimate pe ura de clasă

[vizat curentul comunist] **și de rasă** [vizat curentul legionar și cuzist]

și cari , lăsate libere și **uneori susținute de ajutor străin** ,

ar putea primejdi unitatea statului , pacea socială și libertățile publice chezășuite de așezământul constituțional "

3. **Pedepsirea** , potrivit unei proceduri accelerate , **a acelor ce au păgubit** ,

prin fraudă și abuz , **statul , județul , comuna .**

4. **Curmarea excesului de legiferare** care a dezorganizat viața Statului

și a creat haos legislativ .

5. **Simplificarea aparatului administrativ .**

6. Rezolvarea problemei **conversiunii datoriilor agricole** prin reducerea creanțelor .

7. Revenirea la principiile care au stat la baza politicii PNL , **realizarea bugetelor echilibrate , reducerea impozitelor** , la puțința de plată a contribuabililor .

8. **Așezarea agriculturii pe primul plan al acțiunii de stat**

și **susținerea ei împotriva crizei** în care se zbate , prin raționalizare ,
sporire cantitativă și calitativă a industrializării .

9. **Refacerea industriei naționale și a comerțului românesc .**

distrușe de politica de nepricepere și de sistematică persecuție a guvernărilor

național -țărăniste . Bogățiile naționale vor fi puse în valoare , pentru ca astfel

Statul nostru să rămână cât mai puțin tributarul industriilor străine.

Legea încurajării industriilor , va fi adaptată nevoilor actuale .

Un "Mare Consiliu Economic " (asociații industriale , comerciale , agricole ,
profesionale și muncitorești) va constitui **organul consultativ al guvernului** ,
pentru îndrumarea vieții economice .

10. **Realizarea unei politici sociale** , care să asigure **clasei muncitorești**

condiții de viață cerute de năzuințele timpului , de prețuirea muncii și
de respectul muncii omenești .

11. **Reorganizarea serviciilor de sănătate publică** ,

cu atenție pentru **asistența medicală la sate** .

12. **Ameliorarea și modernizarea mijloacelor de transport .**

13. Promovarea **dezvoltării culturale** sub toate formele .

Se va realiza integral principiul **obligativității învățământului primar** .

Toate jertfele pentru **lichidarea analfabetismului** .

Dezvoltarea **învățământului agricol , profesional** ,

pentru **a opri sporirea proletariatului intelectual**

Burse pentru elevii și studenții capabili .

14. Consolidarea **raporturilor de armonie și de bună înțelegere între bisericile naționale** ,asigurarea **rolului precumpănitor bisericii ortodoxe [!!!]**

15. Întărirea prestigiului **magistraturii și justiției.**

16. Continuarea politicii de **largă libertate față de minorități** ,
de frățească colaborare cu ele.

17. **Ajutorarea provinciilor unite** prin **repararea nedreptăților trecutului și**
prin **întărirea stării lor materiale și culturale** , cu deosebire **în regiunile de munte .**

18. **Întărirea armatei** , față de care nu se va cruța nici o jertfă.
" **Organizarea integrală a națiunii în vederea apărării naționale** ,
organizarea instrucției preregimentare a tineretului ,
reducerea serviciului militar sub arme - odată cu această reformă -
sporirea numărului reangajaților , **înzestrarea grabnică a armatei** cu întreg
armamentului și toate mijloacele cerute de tehnica modernă ,
dezvoltarea industriei militare- **distruse de guvernările național-tărăniste** -
și **adaptarea industriei private** la misiunea ce ar avea de îndeplinit în caz de război
înzestrarea aviației militare , pregătirea în vederea războiului chimic "

19. **Continuarea politicii externe** urmată de la război și până azi,
pentru consolidarea păcii și menținerea tratatelor existente .
"România va căuta să întrețină raporturi prietenești cu toate statele , asociindu-se totdeauna
tuturor inițiativelor ce vor avea de scop statornicirea raporturilor de înțelegere
între popoare și de concordie națională "

20. **Credincios politicii de independenței financiare și de demnitate ...**
PNL va face toate eforturile ca **țara să recapete prestigiul** .
"România nu poate rămâne **o insulă izolată în mijlocul marilor prefaceri** care se petrec sub
ochii noștri. **Credințe și orientări noi străbat omenirea ;**
formule și idealuri noi de organizare economică și socială își fac drum.
Fără a aluneca pe calea experiențelor neverificate, PNL nu va șovăi însă ,
să adopte reforme care, **compatibile cu statul nostru național , monarhic , constituțional** și
cu geniul poporului român , **vor pune țara noastră în pasul transformărilor**
menite să înzestreze societățile cu **o mai rațională organizare și cu o mai dreaptă alcătuire**
"În numele PNL, I.Gh.Duca
Program de guvernare PNL / 1 oct.'32

Guvern Al.Vaida .Legislatura II. Sesiunea ordinară - **continuă** , ian.- apr.'33

Adunările profesionale ale PNL .

Adunările profesionale PNL se țineau în **paralel cu sesiunea parlamentară a PNT** .
Așa se face că, în aceeași zi, existau parcă **două scene politice paralele** ,
în care ,la **aceleași probleme , soluțiile erau diferite** .
Coroborează , dacă poți , această dualitate. Vezi pe larg la fișier PNL - V
În acest fișier, nu extrag **critica doctrinei și politicii PNT** ,
ci doar ceea ce poate fi desemnat ca **doctrină liberală** .
Este demn de subliniat **caracterul democratic de lucru** ,
" laboratorul " , "creuzetul" din care își extrăgea PNL **atât doctrina** ,
cât și **acțiunea de guvernare** .

Universul" / 14 mart.'33

▣ **Scopul Conferinței.**

Succesul crescând pe care îl obțin **adunările categoriilor de muncă organizate de PNL** , dovedește pe deplin că ideea ce se realizează exprimă pe de-a-ntregul spiritul și aspirațiile timpului. Într-o vreme când economicul a căpătat o importanță exagerată, față de politic, **armonizarea într-un program de partid a intereselor contradictorii** ale diferitelor categorii de producători, **este o operă** care duce spre **restabilirea unui echilibru social** , necesar și dorit. După ce a afirmat **înscierea agriculturii la locul de frunte al programului** și preocupărilor de guvernământ, PNL a analizat **importanța industriei în economia națională**. Ca și la prima conferință, prin **Rapoarte din cele mai documentate** , **făcute de oameni** care au , pe lângă **știință** , **experiența unei activități practice**, s-au pus în limină **toate problemele care interesează întreaga activitate industrială** , dându-se și soluțiile potrivite. **Un spirit realist, a împiedicat** pe raportori și referenți să înscrie în soluțiile propuse **dorințe irealizabile** ; în toate s-a ținut seama de **perioada prin care trecem**, și de **putințele noastre de înfăptuiri**.

Duca / 13 mart'33

" Vă rog **să ne arătați pe larg și fără înconjur**, toate **neajunsurile de care suferiți și toate soluțiile** pe cari le credeți nimerite .[.....]
M-am ferit și mă feresc să intru în amănuntele problemelor despre care v-am vorbit, fiindcă țin să accentuez încă o dată **caracterul consultativ al acestor adunări profesionale**.
Suntem aici **pentru a asculta și a conchide** , mai mult **decât pentru a propune și a solicita aprobări."**

Duca / 19 mart.'33

" Încă odată, țin să insist asupra **caracterului consultativ al acestor adunări profesionale**. Spuneți-vă gândul întreg ; vă **vom asculta cu interes și cu luare aminte**. Și dinainte vă făgăduiesc că **vom căuta să înscriem** tot ce ni se va înfățișa ca îndreptățit și bine chibzuit, **în programul de guvernământ al partidului nostru."**

Duca / 10 apr.'33

" **Cu întrunirea de astăzi, încheiem** ciclul adunărilor noastre profesionale , **prin care țara a putut să cunoască seriozitatea cu care partidul național-liberal a studiat toate problemele la ordinei zilei**, precum și **soluțiunile precise** pe care înțelege a le da acestor probleme .

Duca / 10 aprilie

▣ **Cuvânt de închidere**

/ Aduce recunoștința sa adâncă tuturor oratorilor, pentru munca depusă.
PNL năzuiește **să studieze toate mijloacele necesare ca să poată corespunde apelului țării**. Reamintește că,pe când **celelate partide distrug, PNL creiază**. Astăzi putem spune că ,chiar **actualul guvern pălăvrăgește și distruge**, pe cînt **partidul liberal muncește și se pregătește**.

1.) **Conferința I -a : Agricultură , [lipsă document] , ? mart.'33**

Conducătorii secțiunilor de la Cercul de studii liberale :
Agricultură – **Gh.Cipăianu** ; Cooperație- **NDChirculescu**
Duca / 13 mart'33

În ședința , s-a discutat situația **industriilor legate de agricultură**.

2.) **Conferința a II-a : Industrie , muncă , transporturi , 13 mart.'33**

IGDuca , Dinu Brătianu, ing.C.Orghidan, D.Mociorniță ,ing.Barbu Dumitrescu, ing.Aurel Rășcanu, MGConstantinescu,ing. I.Arapu,ing.dr.C.Motaș, Al.C.Giorgiade, Tancred Constantinescu, ing. N.Teodorescu, ing.Agripa Ionescu, dr.I.Costinescu.

(„Universul” , an 50, nr.70, 14 mart.'33)

Conducătorii secțiilor de la Cercul de studii liberale : Secția Financiară – **Victor Antonescu** ;
Comerț – dr.**I.Costinescu** ;Industrie –**Tancred Constantinescu** ;
Adunarea s-a ținut la Teatrul Liber , sub președinția lui **IGDuca**.
Au luat parte **frunțașii partidului** și un mare număr de **reprezentanți ai industriei, comerțului, finanțelor** , din întreaga țară .

" Universul " / 13 mart.'33

▣ Scopul conferinței

După ce a afirmat **înscrierea agriculturii la locul de frunte al programului** și preocupărilor de guvernământ, PNL a analizat **importanța industriei în economia națională**. Ca și la prima conferință, prin **Rapoarte din cele mai documentate** , **făcute de oameni** care au , pe lângă **știință** , **experiența unei activități practice**, s-au pus în limină **toate problemele care interesează întreaga activitate industrială** , dându-se și soluțiile potrivite.

Un spirit realist, a împiedicat pe raportori și referenți să înscrie în soluțiile propuse **dorințe irealizabile** ; în toate s-a ținut seama de perioada prin care trecem, și de putințele noastre de înfăptuiri. [-----]

Autarhia economică

Principiul autarhiei se întinde tot mai mult și cuprinde Occidentul.

Dacă e bine sau rău pentru situația generală , e altceva :

noi constatăm acum numai realitatea lui , căutând **să ne adaptăm**. [-----]

Stat nou românesc

Cei care au pornit la realizarea acestei consultări a factorilor de progres, poate ei înșiși mai târziu , în perspectiva timpului, **vor înțelege că au înscris în istoria PNL , o faptă mai mare** decât au conceput-o gândurile lor : **bazele statului nou românesc.**

----- Universul / 13 mart.'33-----

IGDuca / 13 mart.'33

▣ Liberalism ? Neoliberalism ?

▣ Doctrina înfrățirii sociale , armonizarea tuturor claselor.

▣ Locul industriei.

Dacă **Partidul național-liberal** înțelege **să puie interesele agriculturii pe primul plan** al preocupării lui de guvernământ, nu e mai puțin adevărat că

el e hotărât să acorde o deosebită sollicitudine **dezvoltării industriale a țării.**

I s-a adus în trecut **învinuirea** și i se aduce și azi, **că e partidul industriei.**

Sub această formă, **învinuirea nu corespunde realității.**

Partidul național-liberal fiind , **prin doctrina lui** , **partidul înfrățirii sociale** , urmărește **armonizarea tuturor claselor** și a tuturor categoriilor de producători, el vrea să asigure existența și **dezvoltarea tuturor ramurilor de producție ale țării.**

Totdeauna **el revendică** cu mândrie **rolul covârșitor** pe care **marii conducători ai partidului** din trecut l-au avut **în înființarea industrii naționale**, în care el vede și astăzi ,

un complement firesc al agriculturii , **un deuseu pentru brațele disponibile**

și un mijloc indispensabil pentru **punerea în valoare a bogățiilor noastre naționale**

și pentru **temeinica organizare a apărării naționale.**

Nu există țară care să nu se îngrijească de dezvoltarea sa industrială.

România este deci datoră să vegheze la buna organizarea a industriilor cerute de nevoile agriculturii , ale bogățiilor noastre naturale, și ale apărării naționale. În orice caz, PNL , potrivit doctrinei și tradiției sale, **va da acestor industrii toată atenția și tot sprijinul său.**[-----]
Duca / 13 mart.'33

▣ Echilibrul prețurilor agricole și industriale.

Aș dori însă să **țineți seamă** că dacă buna stare a **industriei este necesară** și din p.d.v. al economiei naționale și al bugetului statului , **industria** , la rândul ei, este **datoră să-și ieftinească produsele.** [-----]
Dar mâine, **când industria va fi din nou pusă în măsură să se dezvolte în chip normal**, când **i se va da un sistem de impozite drept** și potrivit posibilităților ei de plată, **industria română** va trebui , și nu mă îndoiesc că o va face, **să participe la marea acțiune de ieftinire a traiului** , la restabilirea unui **just echilibru** între **prețurile produselor agricole și industriale**, echilibru fără de care , să nu ne facem iluzii , nu se va putea ajunge în cuprinsul acestei țări , la **o economie sănătoasă și îmbelșugată.** [.....]
Duca /

▣ Industria mare - industria mică

Deasemenea **dezvoltarea industriei mari nu trebuie să ducă la distrugerea industriei mici .** Într-o țară agricolă , în care mai multe luni pe an țărănimea nu are de lucru, **industria mică este o necesitate socială** a cărei sferă de acțiune se poate foarte bine armoniza cu aceea a industriei mari.
În această direcție vă rog să vă îndreptați grija și eforturile dvs.
Duca /

▣ Transporturile

V-aș ruga să dați **o deosebită atenție și legăturilor dintre tracțiunea pe căile ferate și cea automobilă.** Criza prin care căile ferate trec în toate țările azi, se datorește în mare parte , concretenței transportului prin automobile. Complexitatea vieții moderne nu îngduie nici înlăturarea uneia, nici înlăturarea celeilalte. Trebuie găsite însă **formule de coordonare** care să permită **îmbinarea și conviețuirea** acestor două forme de transporturi.
Veți avea a **ne spune sugestiile la care v-ați gândit**, propunerile concrete la care v-ați oprit.
Duca /

▣ Doctrina păcii sociale

▣ Înțelegere indispensabilă între "muncă" și "capital"

Dacă am orânduit să se discute tot astăzi și chestiile privitoare la muncă , este fiindcă există **o indisolubilă legătură între industrie și muncă.** Nu numai că **una nu poate trăi fără cealaltă**, dar **una nu poate să fie prosperă fără cealaltă.** **A crede că îmbunătățirea stării muncitorilor stă în legi , e o naivitate și o iluzie.** **Îmbunătățirea soartei muncitorilor** stă în organizarea unei vieți economice care să le permită să găsească de lucru și să lucreze în condiții remuneratorii.
O industrie sărăcită , persecutată și distrusă, nu poate atrage după sine decât **șomajul și mizeria.**
Desigur , **partidul național-liberal** își va da toată silința **să dea clasei muncitoare legislația cerută de spiritul vremii și de pilda țărilor civilizate;**
Desigur că **partidul național-liberal** se va preocupa de **o cât mai bună organizare a asigurărilor muncitorești** , dar, încă odată, **convingerea lui adâncă** este că **toate aceste legislații și măsuri vor rămâne inoperante** , dacă fabricile vor continua să rămână închise, sau să lucreze în pagubă.
Prosperitatea muncitorilor trebuie să fie un **corolariu al prosperității generale** ,

În această direcție se vor îndrepta toate preocupările noastre de azi și de mâine.

Omenirea trăiește de câteva decenii cu **mirajul doctrinelor socialiste**

care văd și nu vor să vadă raporturile dintre capital și muncă

decît **sub forma luptei de clasă** fără cruțare și fără posibilități de conciliație.

Partidul național-liberal s-a ridicat pururea împotriva acestei concepții interesate .

Între capital și muncă nu trebuie să fie război, ci înțelegere

și **între capital și muncă** poate să se strabilească această **înțelegere indispensabilă**

bunului mers al producției economice și a păcii sociale.

Muncitorimea trebuie să se convingă de acest adevăr.

Îi cerem **să aibă încredere în noi, apărătorii acestui ideal social,**

iar **nu în partidele de destrămare a ordinii capitaliste ."**

IGDuca / 13 mart.'33

Dinu Brătianu / 13 mart.'33

▣ **Rolul și locul industriei**

▣ **Anti- industrialismul primitiv al PNT**

Adversarii noștri politici , în lipsă de alte imputări, ne fac pe aceea să ne declare :

partid industrial și bancar.

Suntem mândri că am fost singurul partid politic , care întotdeauna a înțeles că

o țară nu poate să se dezvolte și să trăiască fără o industrie.

Toate țările încep a trăi în copilăria lor , numai din păstorit , în adolescența lor , din cultura pământului, în vârsta lor matură , ele devin și țări industriale.

A susține că **România trebuie să rămână o țară pur agricolă** ,

este a dori ca ea să se înjosească la gradul țărilor sălbatece din Africa.

Industria consumă produsele brute ale țării și le pune în valoare prin transformarea lor.

Ea procură o muncă mai rentabilă populației țării , pe care o emancipează economiceste de străinătate. De aceea **nu este țară civilizată în lume** , care să nu caute să-și creeze cu orice sacrificii **o industrie națională.**

Nu se aude înt-alte țări proferându-se cuvântul de industrie parazitară,

deși toate-și **protejează industria lor.**[-----]

Brătianu / 13 mart.'33

▣ **Stat agrar ?**

▣ **Industrie complementară**

▣ **Protecționism**

Noțiunea de stat agrar , ce pun înainte, se confundă astăzi cu stat barbar.

Este curios ca în mijlocul secolului al XX-lea , **să fii silit să aperi necesitatea industriei** în România Mare, **care are o industrie importantă** , de care depinde bunul trai al populației, echilibrarea bugetului s'Statului, și chiar existența Statului în caz de război.

Astăzi, mai mult ca înainte, **rolul industriei în economia noastră națională** , nu mai poate fi pus la îndoială.

Țările industriale caută să producă hrana populației lor și închid fruntariile lor produselor agricole din celelalte țări.

Ce trebuie să facă , în atari condiții, o țară agricolă ?

Să moară de congestii în mijlocul produselor solului său, să renunțe de a cultiva cereale sau de a crește vite , decât cele ce ar fi necesare hranei unei populații sărăcite ?

sau să caute **să transforme produsele sale** , cu cari **să-și poată satisface singură** trebuințele interne ,

exportând surplusul lor, emancipându-se de străinătate și întărindu-și economia națională ?
Nu putem să facem o altă politică decât aceea ce au făcut și fac țările celelalte.
Brătianu / 13 mart.'33

▣ Cerințele industriei

▣ A B C –ul industriei

Condițiile de **dezvoltare a industriei** sunt la început mult mai grele decât cele ale agriculturii.
Ea cere capitaluri mari, pricepere și știință mai multă și o practică lungă pentru **formarea conducătorilor și lucrătorilor săi.**

De aceea, în țările cele mai înaintate , ca Germania, Statele Unite , Franța, Italia etc.
industria nu s-a putut forma decât **la adăpostul unui protecționism eficace.**

După război, din cauza supraproducerii care împingea la dumping ,
aceste țări au sporit considerabil tarifele lor vamale și contingentează importul lor,
ca să asigure desfacerii produselor lor , prețuri rentabile

S-a pus dacă și **România va putea** cu timpul să ajungă la nivelul dezvoltării industriale
a celorlalte țări .**Condițiile unei bune dezvoltări ale industriei** , sunt cele următoare :

- 1.) **Condiții de transport** favorabile :**Marea , Dunărea și forma țării noastre , le asigură;**
- 2.) **Forța motrice ieftină . Cărbunii noștri, petrolul și gazul metan , îi dau acest avantaj ;**
- 3.) **Aptitudinea populației** la munca de fabrici .**Deși lucrătorii noștri industriali** sunt relativ noi
în meseria lor, totuși ei **fac progrese serioase**

și vor ajunge la capacitatea de lucru a celor din străinătate ;

- 4.) **Materii prime** în condiții sigure.Pe teritoriul României Mari se găsesc cele mai multe
și exploatarea lor crește din an în an.

5.) **Capitaluri.**În industria țării **s-au angajat capitaluri foarte mari,**
care se ridică astăzi la cifra de **peste 40 miliarde lei** , și s-au făcut în ultimii ani
investiții importante pentru **perfecționarea utilajelor fabricilor.**

- 6.) **Prețuri scăzute.** Dacă până acum **costul de fabricație nu a ajuns la nivelul scăzut**
al celorlalte țări, acest fapt **are niște cauze :**

/ Populația noastră consumă prea puțin, ceea ce reduce producția fabricilor;

/ Impozitele și taxele scumpesc articolele produse și micșorează consumația ;

/ Dobânzile ce plătesc industriile, sunt f.mari ;

/ Instalațiile încă nu sunt amortizate ;

/ Lucrătorii nu dau încă randamentul din alte țări ;

Toate aceste elemente de scumpire trebuie să dispară și atunci vom putea deveni o țară
care să poată exporta mai multe articole, ceea ce ar permite **o reducere a prețului intern .**

- 7.) **Protecționismul Statului** . La începuturile industriei ,statul trebuie să facă sacrificii ,
pe care le va recupera cu prisosință.

Brătianu / 13 mart.'33

▣ Contribuția industriei la venitul național.

Politica „târâncopului” lui Madgearu

Cele mai însemnate venituri bugetare din țările industriale , le produce industria.

**La noi, industria , până ieri scutită de impozite, suportă astăzi sarcinile cele mai grele pentru
alimentarea bugetului.** Astăzi, **contribuția industriei** la veniturile Statului , comunelor și
județelor, **trece de 10 miliarde de lei,** pe când **agricultura este sub 3 miliarde.**

[-----]

Brătianu / 13 mart.'33

▣ Programul și intențiile PNL

PNL va avea mâine greaua sarcină **să repare ruinele lăsate de cei 4 ani și jumătate
de guvernare național-țărănistă.**

/ El va realiza programul său, **va degreva producția țării,** pentru a **iefteni traiul,**

și pentru **a stabili un echilibru între prețul articolelor industriale și cele agricole.**

Se va putea spori , astfel, **consumația** și creia o **rentabilitate a producției.**

Din belșugul general, **Statul va putea încasa mai mult** decât din ruina de astăzi.
/ **Tarifele vamale** trebuie să apere eficace industria noastră contra dumpingului străin ;
/ **Industriașii** nu trebuie să profite de asta , să-și scumpească produsele,
dimpotrivă, să le ieftinească ;
/ **Cartelurile** sunt **forma modernă a comercializării articolelor industriale** ,
după **cum cooperativele** sunt acelea ale produselor agricole.
Prin carteluri , **se raționalizează producția și se adaptează cerințelor consumației.**
Mai ales în momentul crizei economice - provocată de supraproducție – numai prin înțelegere
între producători se poate face adaptarea necesară.
Cartelurile **permit standardizarea mărfurilor, specializarea fabricilor,**
condiții esențiale pentru ieftinirea produselor.
Ele sunt un **mijloc eficace** pentru a **combate concurența de dumping** ce fac fabricile străine,
care sunt cartelate.Ele trebuie **să aibă de scop asanarea comerțului și împiedicarea fraudelor**
și concurenței neloiale, care duc pe cei cinștiți la ruină.
De altfel, **guvernul PNȚ**, deși duce o **campanie în contra cartelurilor**,
și proiectează o lege care să lovească în ele, totuși,
prin Legea valorificării cerealelor,din 1931, **impunea cartela morilor.**
Dacă cartelurile își îndeplinesc rolurile lor, ele sunt beneficătoare și
nu lasă ca fabricile mici să fie ruinate de cele mari.
Statul are un singur rol, acela de a le împiedica să sporească în mod artificial prețul
articolelor lor. **Alt amestec** al autorităților publice în acordurile industriale,
nu se poate concepe.
/ Numai printr-**o dirijare sistematică și coordonată** a diferiților factori formând economia
noastră națională **România va continua să progreseze** pe calea civilizației și
să creeze un trai fericit poporului său.
----- Dinu Brătianu / 13 mart.'33-----

ing.C.Orghidan / 13 mart.'33

▣ **Raport : Problema industrială.**

▣ **Propaganda și confuziile țărăniste .**

[LD : **C.Orghidan** era președintele **Uniunii industriilor metalurgice și miniere,**
vice-președintele **Camerei de industrie și comerț din Capitală** .]

Industria națională , a cărei însemnătate nu este în deajuns de apreciată de toate partidele
politice, își are de mai mult timp **o așezare temeinică în Transilvania** , în mijlocul unei populații
care **de sute de ani trăește din meserii** și unde , **sub vechea guvernare** ,
se creaseră o serie de industrii de bază.

Partidul național-liberal, sub conducerea lui **Ionel Brătianu**, a susținut cu dârznie ,
din cele mai îndepărtate timpuri (1877) **dezvoltarea industriei naționale**,
combătând cu înverșunare aranjamentul cu Austro-Ungaria ,
care însemna o subjugare economică a vieții noastre economice.

Învingător în trecut, **PNL are la activul înfăptuirilor** din deceniile trecute și, nestrămutat în
credințele sale, **va birui și acum** pentru asigurarea unei bune gospodării naționale și
unui viitor strălucit țării.

Pentru realizarea **ideologiei „statului țărănesc”** s-a lansat în lumea politică ,
în contra celui de-al doilea izvor de bogăție al țării,
cuvântul de „industrie parazită.”

În urma unei **propagande interesate și criminală**, față de interesele țării,
la a cărei răspândire **partidul țărănesc a contribuit deosebit**,
iar **mentorul său economic** [**Madgearu**] are o **răspundere deplină**,
s-au stabilit în opinia publică **confuziuni regretabile**
privitoare la **necesitatea industriei.**

În contra acestor tendințe, **PNL s-a ridicat și se ridică cu hotărâre.**

Orghidan / 13 mart.'32

▣ Înzestrarea apărării naționale.

▣ Industria metalurgică

Necesitatea unei puternice industrii naționale este imperios dictată de interesele mari ale apărării naționale. Rolul cel mai important în această chestiune

este al **industrii metalurgice**, care va trebui mărită, cu ajutorul Statului,

și îndreptată spre anumite fabricațiuni de produse

care să completeze **uzinele de fier din Hunedoara,**

servind drept bază de organizațiunii de apărare națională, având grupate în jurul său

întreaga industrie metalurgică și transformatoare a țării

Țara aceasta îndeplinește toate condițiunile pentru a avea o puternică și reală industrie .

[-----]

PNL crede că **această politică de împovărare fiscală trebuie să ia sfârșit.**

Industria trebuie descătușată de sub povara unor impozite imposibil de suportat.

Numai eliberată ea poate produce și contribui la mărirea venitului național, redus astăzi atât de mult.

Orghidan / 13 mart.'32

▣ Contribuția industriei la export / import

Cercetând situația **importului și exportului** nostru pe ultimii ani, rezultatele învederează și

mai mult **necesitatea imperioasă a unei puternice industrii naționale**

– care are un rol covârșitor în realizarea acestui activ -

nu numai prin faptul că **industria petroliferă exportă**, ca valoare, aproape **tot atât cât întreaga**

agricultură, dar mai ales , prin faptul că **industria noastră contribuie permanent și progresiv ,**

la continua scădere a importului.[-----]

Orghidan / 13 mart.'32

▣ Rezolvarea problemei industriei

Trebuie să ținem seama de : tarifele de export, fiscalitatea excesivă, acordurile, sindicatele și cartelurile industriale, dificultățile de credit.

O lege industrială este absolut necesară regimului industrial.

PNL consideră industria ca factor efectiv de producție și bogăție națională.

Grija sa pentru industrie ocupă , alături de agricultură, un loc de frunte.

Azi, din cauza restriștei din ultimii ani, sunt deschise probleme de hotărâtoare importanță , care așteaptă soluționări potrivite cu interesele naționale.

PNL are imperioasa datorie să treacă la acțiune.Cadrul acestora ,e fixat.

Împrejurările, ajutate de noi, ne vor îngădui să le traducem în fapt.

----- Orghidan / 13 mart.'33 -----

D.Mociorniță / (observații) 13 martie'33

▣ Necesitățile industriei

▣ Greșelile politicii PNT

[-----]

Pentru remedierea sau ameliorarea gravei crize, prin care trece industria națională,

sunt necesare **o serie de reforme** , care în ordinea importanței, sunt :

a) **Degrevarea fiscală** necesară pentru o rodnică activitate a industriei;

b) **Modificarea și simplificarea** actualului sistem de dări ,

c) Abrogarea legiuirilor **cu caracter excepțional pentru protecțiunea rău- platnicilor,**

și totodată reglementarea profesiei de comerciant, **pentru înlăturarea intrușilor , speculanților, sau nepregătiților din viața comercială ;**

d) **Credit ieftin și lesnicios** pentru refacerea și prosperitatea industriei ;

e) La transporturi, regim special pentru industrie, de protecțiune și stabilitate ,

pentru **obținerea unor prețuri mai ieftine la produsele sale ;**

Își exprimă încrederea că PNL va ști să o sprijine, să o îndrume,

în sensul marilor și permanentelor aspirațiuni și interese de stat.

----- D.Mociorniță / 13 mart.'33 -----

ing.Aurel Rășcanu / 13 mart.'33

▣ " Naționalizarea " industriei românești

Naționalizarea vieții noastre economice , și în special a industriei, **se poate face** , mai ales prin personal, **adică printr-o** utilizare cât mai efectivă a elementului românesc în procesul de producție.

Spre deosebire de politica urmată în ultimii ani, PNL are imperioasa datorie să repună elementul românesc în drepturile ce i se cuvin .

În ce privește **capitalul**, PNL a fost totdeauna pentru **principiul unei colaborări cu capitalul străin creator**, dar n-a putut dori și nici accepta **capitalul colonial de secătuire**.

----- A.Rășcanu / 13 mart.'33 -----

M.[itiță] G.Constantinescu / 13 mart.'33

▣ Politica greșită a PNT

▣ Opera de salvare a PNL

Relevă un aspect social și psihologic al felului cum actuala criză a găsit răsunet în mintea și înțelegerea guvernanților. [-----]

În fața acestei situațiuni , opera de salvare a unui guvern cu autoritate și unitate , n-ar putea fi alcătuită decât din două faze de lucru :

I. **Una care s-ar exprima prin** formula „tabula rasa” a legiuirilor impropriei solului și brațelor noastre producătoare

II. **A doua**, reclădirea industriei și asigurarea unei bune și prospere dezvoltări.

În cadrul acestei ultime preocupări, îndrăznesc să amintesc **3 puncte cardinale** , folosite în trecut :

/ **Respingerea** prin taxe protectoare a **importului produselor fabricate** ;

/ **Regim favorabil** pentru **importul materiilor prime** și tot ce servește așezărilor industriale ;

/ **Stimularea**, prin încurajarea manufacturilor, eventual prin prime, a **exportului produselor țării**.

----- MGConstantinescu / 13 mart.'33-----

I.Arapu / 13 mart.'33

▣ Raport privind Meseriile și Mica industrie .

▣ Dezinteresul guvernărilor PNT

Pune în evidență valoarea meșteșugurilor și artizanatului , în obținerea bunăstării populației. **"Industrializarea" ... încă nu are 100 de ani vechime.**

Artizanatul, breslele de meserii, **au fost supuse** în sec.XIX tuturor defavorurilor legislative.

Astăzi însă, în toate țările, mișcarea sindicală [!?] se dezvoltă în favoarea meseriilor.

Lipsa unei legislații uniforme , **pe tot întinsul țării**, pentru organizarea meseriilor și

a micii industrii, **nu îngăduie meseriașului român să lupte cu destulă putere ,**

în concurență cu cel străin. [-----]

Dacă se adaugă reducerea sălbatecă **de acum la școlile de ucenicie și**

învățământul profesional, **se poate măsura** puținul interes al guvernării

național-țărăniște pentru **400.000 de meseriași**

care alcătuiesc **clasa muncii celei mai alese** și are o productivitate cu atât mai

însemnată cu cât devalorizarea prețurilor agricole este mai accentuată.

PNL trebuie să rămâie fidel credinței sale în puterea de muncă a claselor noastre muncitorești și

trebuie să dezvolte artizanatul și mica industrie , mai ales prin acțiuni constructive.
I.Arapu/ 13 mart.'33

ing.dr.C.Motaș / 13 mart.'33

Factorii de energie

Greșeli în politica PNT

Problema factorilor de energie privește valorificarea bogățiilor miniere de cărbuni, petrol, gaze naturale și a căderilor de apă, pentru a satisface cât mai bine interesele economiei naționale.

**PNL a dat totdeauna o atenție deosebită acestei probleme ,
căutând s-o rezolve cu concursul muncii și capitalului românesc.**

În ce privește petrolul, **statul încurajează de fapt istovirea zăcămintelor ,**
pentru că nu are grijă să exploreze regiuni necunoscute.

Ceea ce știm astăzi că este ținut petrolifer, este foarte puțin și nu poate ajunge decât câțiva ani.

Este de aceea greșită politica guvernului **că nu limitează extracția ,
că nu prelucrează mai mult țiței pentru benzină la export.**

În România este o subconsumație de petrol.

Țara Românească a crescut de 26 de ori în populație, dar consumul de petrol pe cap de locuitor a scăzut.**Deși producem foarte mult, noi exportăm aproape tot țițeiul în străinătate,**

și în țară nu se consumă decât a cincea parte , **pentru că prețurile sunt f.mari.**

Trebuie făcută o altă politică a petrolului .

Cât privește **energia căderilor de apă**, ele nu pot fi deocamdată întrebuințate,
pentru că ar reveni prea scumpă energia.

De aceea trebuie **încurajate industriile electrice care consumă gaze de petrol și lignit slab.**

----- C.Motaș / 13 mart.'33 -----

Al.C.Georgiade / 13 mart.'33

Zăcămintele miniere

Bogăția minieră a României , de la întregirea neamului, a devenit una dintre țările cele mai bogate din lume.

**Apele miniere, carierele, sarea, asfaltul, cărbunii, petrolul, antimoniul, bauxita,
fierul, argintul, și aurul etc.**

Asigură conducerea PNLde devotamentul inginerilor , care prin tradiție, urmează PNL.

----- Al. C.Georgiade / 13 mart.'33 -----

Tancred Constantinescu / 13 mart.'33

Meritele PNL

Opera de distrugere a PNT

Mulțumește raportorilor și oratorilor pentru însemnatele lor contribuții.

Cunașteți ce a făcut PNL pentru țară, **din 1922 –1928 :** din o țară în mare parte ruinată ,
lipsită de căi de comunicație, de material rulant, de materii prime, de credit și chiar de hrană....

**PNL a știut , în câțiva ani, fără împrumuturi, fără concesiuni, să aducă țara la regimul de
excedente , de de credit privat și public, de dezvoltarea a griculturii , industriei și
comerțului, de îngrijire a intereselor mari ale țării."**[-----]

----- Tancred Constantinescu / 13 mart.'33 -----

Barbu Dumitrescu / 13 mart.'33

Problema muncii

▣ Greșelile politicii PNT

Opera PNL a fost întreruptă prin guvernarea național-țărănistă, [-----]
întrucât **a dat însemnate comenzi pentru stat industriile străine**,
lipsind astfel de ajutorul Statului industriile și muncitorimea din țară ;
întrucât **a compromis** printr-o rea administrare **opera de asigurare
muncitorească** ce, din această pricină, amenință să cadă
în bună parte în sarcina Statului ;

Întru cât prin **abuzul de legiferare a creat o atmosferă de nestabilitate
și neîncredere** de natură de a paraliza orice activitate economică ,
ceea ce a avut efecte dezastruoase în mediile muncitorești. [-----]
PNL va trebui să reia firul întrerupt al operei sale de ocrotire a muncitorimei,
desăvârșind într-un cadru unitar **cadrul legal de protecțiune**
destinat **a asigura acestei clase condițiuni de viață materială și morală**
la nivelul cerințelor timpului.

PNL va trebui să realizeze **dezideratele formulate în programul său de guvernare** ,
prezentat la **Congresul din mai 1930 *** , și să dea o atenție deosebită problemei șomajului.

***Notă . Congresul PNL / mai '30**

▣ Problema muncitorească .

/"Într-o **țară săracă și cu o industrie în suferință, soarta muncitorilor** nu poate fi înfloritoare.
De aceea , **problema muncitorească** este strâns **legată de o bună politică industrială**.
Potrivit **idealului de solidaritate și înfrățire socială** care însuflețește întreaga lui **doctrină** ,
PNL se va strădui să stabilească o cât mai **armonică și intimă colaborare**
între **capital și muncă ."**

/ Prin pregătirea unei **largi legislații sociale** , ce va oglindi interesul ce-l poartă clasei muncitoare
 , **problemele muncitorești vor fi rezolvate** în spiritul vremurilor :

-**Contractul de muncă** și urmărirea lui ;

-Înbunătățirea **condițiilor materiale , fizice și morale** ale muncitorilor;

Întrebuințarea în întreprinderi, a **muncii naționale** , [**Atenție LD !**]

pentru toate categoriile de salariați;

Organizarea și propășirea **asociațiilor muncitorești** , a **Camerelor de muncă**,
al **Consiliului Superior al Muncii**, a **creditelor muncitorești** ;

Prevenirea , stăvilirea și reducerea **șomajului** ;

Jurisdicții profesionale rapide și necostisitoare ;

Reorganizarea , unificarea, extinderea **Asigurărilor Sociale** ;

Executarea conștiințioasă a **legilor ocrotitoare** ale muncii și persoanei muncitorului ;

Construirea de **locuințe ieftine** ;

Pregătirea și orientarea profesională ;

Educația morală și culturală a muncitorilor / 1930

-----Barbu Dumitrescu / 13 mart.'33 -----

ing. Teodorescu / 13 mart.'33

▣ Munca "națională "

Insistă asupra situației grave a șomerilor intelectuali, **și propune aplicarea strictă**
a Legii din 1925 și 1930 , pentru întrebuințarea muncii românești,
așa cum o au în aplicare toate țările din Europa.

Cere ca toate comenzile de Stat să se dea industriei românești,
pentru ca **munca românească să-și poată căpăta drepturile în țara ei.**

ing. N. Teodorescu / 13 mart.'33

▣ Raport : Transporturile

Transportul pe CFR , cu cele 2 etape :

/ 1866-1979, construite de consorții străine ;
/ 1879- 1916, sub gov.PNL, de marele bărbat de Stat, **I,I,C.Brătianu**, făcute de statul român,
cu lucrători români ; Scoate în evidență realizările CFR ,
în vremea când **IGDuca** era director general (1888-1895).

El a ridicat traficul CFR între 1882-1916 , **veniturile și cheltuielile**, totdeauna cu excedente ,
între 8 (1882) -**25 milioane (1916) lei-aur**.

/ **După război**, cu rețeaua distrusă și în ruină, **s-au făcut cheltuieli chibzuite** ,
sub îndrumarea neuitatului și mult regretatului Vintilă Brătianu.

/ Prezintă o schiță sumară cu ceea ce trebuie de făcut pe viitor :

Transportul pe apă , arată necesitatea unor lucrări pentru **navigația pe Dunăre** ;
necesitatea **utilării porturilor** ; necesitatea **unificării Societății de navigație**.

Transportul pe drumuri : necesitatea refacerii lor **cu personal românesc**.

Direcția Poștă –Telegraf : **După transformarea în „Regie Autonomă”** ,
rezultate nesatisfăcătoare

----- N.Teodorescu / 13 mart.'33 -----

ing.Agripa Ionescu / 13 mart.'32

▣ Importanța navigației fluviale și maritime

Rolul dublu al Dunării românești : pentru transportul românesc ;

pentru legătura Europei Centrale cu Orientul . Pentru a-și îndeplini misiunea este nevoie :

/ Soluționarea problemei **gurilor Dunării** , deoarece canalul Sulina se împotmolește periodic;

/ Adâncirea **canalului Dunării**, cu cel puțin 2,5 m;

/ Adâncirea **cataractelor de la Porțile de Fier** ;

/ Înzestrarea porturilor.

Pamfil-Chișinău / 13 mart.'33

▣ Transporturile din Basarabia.

Din cele 9 județe, **5 nu sunt legate de CFR**.

Se impune ca toată **Basarabia să fie legată de CFR**.

În Basarabia există doar **o singură șosea**, și aceea este neîngrijită.

Roagă ca la Chișinău să se instaleze **un post de radio-difuziune**.

Tașcu Pucerea / 13 mart.'33

▣ Comunicațiile în Dobrogea

Dobrogea nu are nici CFR nici drumuri.

În 1928, când s-a sărbătorit semi-centenarul

Dobrogei, frații din celelalte provincii nu au putut veni.

Unica linie ferată din Dobrogea, s-a făcut la inițiativa lui Ionel Brătianu,

Durostorul - județ complet izolat, frumosul Balcic , nevizitat de nimeni.

dr. I . Costinescu / 13 mart.'33

▣ Transporturile

CFR ajunsese înaintea războiului într-o stare mulțumitoare ; războiul a produs grave distrugerii ; A lipsit continuitatea în refacere .

În privința șoselelor, drumurilor , stăm f. rău. Aproape totul trebuie refăcut.

Tracțiunea mecanică a automobilului în mod fatal ia locul tracțiunii animale

Automobilul nu mai este instrumentul de lux de acum 25 de ani ;
a devenit o necesitate a timpului, un concurent al locomotivei. [-----]

Fabrica de avioane de la Brașov, făcută de PNL, lăncezește , nu lucrează ,
în așteptarea tipului de avion care este supus pertractărilor de 4 ani !
Și ce tare ne lipsesc avioanele !

PNL are datoria de a reintroduce această administrație pe calea din 1926-1929,
calea cea bună , căutând pe căi legale **să readucă în patrimoniul statului telefoanele** .
Dr.Costinescu / 13 mart.'32

Industrie Muncă Transporturi

3.) **Adunarea profesională a PNL. Conferința a III-a , 19 martie'33**

// **finanțe , comerț și cooperatie** //

IGDuca, Dinu Brătianu, Constant Georgescu, Al.P.Necșești, G.Leon, M.Oromolu,M.Negură, Cristu Staicovici.

(„Universul” , nr.77 , 21 mart.'33)

[LD: tot duminica, la teatrul Liber. Prezidate de IGDuca]

IG Duca /19 mart.'33

▣ **Principiul armoniei sociale**

▣ **Sprijinirea comerțului**

▣ **Consolidarea finanțelor**

▣ **Dezvoltarea cooperatiei**

Comerț

” Credincios **principiilor de armonie socială**, care stau la temelia doctrinei sale,
Partidul liberal înțelege să acorde **întreaga solitudine și comerțului țării.**
El făgăduiește acestui comerț , **degrevări fiscale, încetarea măsurilor legislative și administrative care stau astăzi în calea propășirii lui, înlesniri de credit , precum și un regim vamal** care să permită un schimb normal și favorabil de mărfuri ,
între noi și străinătate. **Dar partidul nostru cere în schimb comerțului , să contribuie la mișcarea de scădere a prețurilor,**
și de **ieftinire a traiului** pe care o impune situația generală a țării.” [-----]

Finanțe

Cred însă că putem privi **viitorul nostru financiar** cu un optimism justificat , firește,
cu condițiunea de a lua cu hotărâre și, mai ales, fără nici un fel de preocupări demagogice ,
măsurile dictate de împrejurări.

Aceste măsuri se pot lua, și noi ne simțim în stare să le luăm, în interesul superior al statului.
El constă în **economii, suprimarea tuturor cheltuielilor inutile, desființarea tuturor instituțiilor parazitare , restabilirea ordinii și cinstei în gospodărirea banului public, o scădere generală și o repartiție mai rațională a impozitelor.**

Menținerea stabilizării noastre monetare este singurul mijloc de a ne feri de catastrofe economice și îngrijorătoare repercusiuni sociale.

Paralel cu **restabilirea finanțelor publice** , schițat în cadrul de mai sus,
vor putea **să renască și finanțele private , astăzi distruse sau paralizate.**

[-----]

Înainte de a da o formă definitivă, juridică și economică , soluțiilor noastre ,
suntem hotărâți **să procedăm la o largă consultare a factorilor interesați**

și de aceea **punem un preț deosebit pe discuțiile** ce vor urma astăzi, în jurul acestei chestiuni.

Cooperatie

Cooperatia în România a fost creată de partidul liberal și a fost distrusă de partidul național-tărănist,

și vă mărturisesc că pe mine nu mă îngrijesc atât greutatele materiale ale cooperatiei , cât **criza morală de care suferă astăzi mișcarea.**

Cooperatia nu este numai o organizare economică , ea **este o formulă de conciliațiune în lupta dintre capital și muncă , un ideal - un înalt ideal social.**

Din templul cooperatiei vom goni fără milă pe cei care au pângărit prin materialismul și prin politicianismul lor, altarele lui neîntinate.

Încă odată, **țin să insist asupra caracterului consultativ al acestor adunări profesionale.Spuneți-vă gândul întreg ; vă vom asculta cu interes și cu luare aminte.**

Și dinainte vă făgăduesc că vom căuta **să înscriem** tot ce ni se va înfățișa ca îndreptățit și bine chibzuit, **în programul de guvernământ al partidului nostru."**

----- IGDuca / 19 mart.'33-----

Dinu Brătianu / 19 mart.'33

▣ Importanța capitalului

Importanța capitalului în viața unei țări și felul cum iau naștere instituturile de credit.

„ PNL are mare merit de a fi creat creditul Țării Românești.

Raportorii noștri vor face istoricul creării instituțiilor de credit , de la Creditele funciare , la Banca Națională , la băncile de scont și la băncile populare.

Ei vor arăta dezvoltarea ce au luat aceste instituții, cum au ajuns în ajunul războiului să satisfacă toate trebuințele țării și ce puternic sprijin au dat statului românesc.

Dinu Brătianu / 19 mart.'33

▣ Deprecierea monedei

▣ Majorarea prețurilor.

Eu mă voi mărgini să insist numai asupra câtorva puncte din efectele inflației monetare , în momentele când se preconizează de unii o devalorizare a monedei noastre , și asupra efectelor stabilizării leului.

Deprecierea monedei a avut ca efect o continuă majorare a prețurilor .Prețul ce vânzătorul îl putea obține astăzi, era insuficient pentru ziua de mâine, și mulți au fost păcăliți crezând că realizează un câștig dintr-o vânzare, când, de fapt, au suferit o pagubă.

Spre a judeca valoarea reală a unei tranzacții, trebuie raportată la valuta ei în aur.

Beneficiile realizate în timpul inflației sunt fictive.

Dinu Brătianu / 19 mart.'33

▣ Stabilizarea

Numai prin **stabilizarea monedei se pot stabili bilanțurile reale ale instituțiilor de credit și raporturi normale între creditori și debitori.**

Ori, în momentul **când s-a făcut stabilizarea** , s-a declanșat **și criza mondială.**

A fost o fericire pentru țara noastră că această operație s-a făcut la momentul oportun, pentru că mai târziu nu s-ar mai fi putut realiza, din cauza **dezechilibrului financiar din lumea întreagă.**

Pentru ce stabilizarea nu a dat roadele așteptate ?

Nu este nici o îndoială că schimbarea politicii noastre financiare a compromis efectele așteptate .

Vintilă Brătianu care tratase această operație voia să o realizeze , pentru că știa că PNȚ este absolut nepreparat și inapt în afacerile publice și pentru că presimțea efectele crizei economice.

lata ce masuri impuneau noua situatie :

- / Reducerea bugetului statului cu cel puțin 4 miliarde lei ;
- / Simplificarea aparatului administrativ ;
- / Reducerea scontului BNR și sporirea emisiunii de bilete ;
- / Reducerea dobânzilor instituțiilor de credit;
- / Comprimarea plăților în străinătate , prin regimul devizelor ;

[-----]

Guvernul PNȚ nu a avut altă politică decât aceea de a pune impozite mereu crescânde, și de a face afaceri pentru partizanii săi.

Legile de concordat preventiv, de moratoriu, de conversiune , cum au fost întocmite, pot folosi unora ; dar distrug creditul tuturor.

Legile naturale ale comerțului nu pot fi înlocuite prin legi de expediente și aruncate în viața economică a țării prin curentul demagogiei.

Nechemății trebuie să plece , pentru ca să poată reînvia încrederea.

-----Dinu Brătianu / 19 mart.'33 -----

prof.Constant Georgescu / 19 martie'33

▣ Raport asupra finanțelor

(„Universul” , nr,cit.; BCS, fond St.Georges, pach.XCII, ds.3 ,[Victor Antonescu])

[LD: am preferat forma originală, deoarece „Universul” l-a dat în rezumat .

Victor Antonescu a condus secțiunea și a tras concluziile.]

Constant Georgescu /

▣ Politica financiară a PNL

PNL se poate mândri că **a pus bazele finanțelor publice în România**, că a fost ziditorul așezământului financiar al statului român.

La 25 febr.1867, Ion Brătianu enunța, în Programul PNL,

următoarele principii în materie de finanțe publice ,

care și azi **pot servi de program de guvernământ**, pentru orice partid politic din țară :

< Criza noastră financiară –scria I.Brătianu în Manifestul său –

nu provine atât din lipsa resurselor , cât din lipsa spiritului unei adevărate economii

în bugetul cheltuielilor noastre și nedreapta noastră sistemă de impozite ,

din legile vicioase de percepțiune, din cauză că industria

și comerțul nostru sunt în decădere .

Îndreptarea finanțelor noastre stă în înseși putințele , în înseși mâinile noastre.

Dând viață agriculturii, industriei și comerțului nostru,

vom mări avuția particulară și , prin aceasta, vom înmulți în același timp

resursele tezaurului public. >

Acest program de politică financiară , Ion Brătianu l-a aplicat îndată ce a preluat

conducerea Ministerului de Finanțe , în 1876, echilibrând bugetul anului 1877.

reziliind concesiunea monopolului tutunului , răscumpărând mai târziu concesiunea căilor ferate ,

și prin aceasta, sporind veniturile Statului , procedând la conversiunea datoriei publice,

modificând impozitele , stimulând forțele productive ale națiunii.

Politica de stat în materie de finanțe a PNL , în epoca 1876-1887 ,

și care **a fost urmată până la ultima sa guvernare din 1928 ,**

„se rezumă în a adapta impozitele la capacitatea de plată a cetățenilor ,

în a restrânge cât mai mult cheltuielile publice,

în a acoperi toate nevoile bugetului prin resurse proprii , impozite și venituri domeniiale -

apelul la împrumuturi urmând să se facă în mod **cu totul excepțional**

și numai pentru lucrări productive de investițiuni.”

Miniștrii de Finanțe ai PNL , din are cităm cu evlavie și admirație pe cei mai străluciți -

Ion Brătianu, Dimitrie Sturdza, Gogu Cantacuzino, Emil Costinescu, Vintilă Brătianu -

au fost ctitorii edificiului financiar al statului român,

au creat **osatura finanțelor publice din România, și au salvat finanțele statului** în epocile de

criză , destul de numeroase, pe care le-a străbătut România.

PNL a avut de îndeplinit o muncă de adevărat Sisif , căci a fost chemat la cârma statului pentru a repara greșelile săvârșite de celelalte partide, în domeniul finanțelor publice.

Datorită miniștrilor săi -fără a apela la împrumuturi sau a scaote la mezat avutul țării -

PNL a restaurat finanțele avariate ale statului nostru le 1900 și 1922, ca să reamintim crizele cele mai recente.”

Constant Georgescu / 19 mart.'33

▣ **Concepția PNL privind impozitele**

Concepțiile PNL , în trecut și azi : În materie de impozite , există o pătrundere reciprocă între finanțele publice și cele particulare , impozitele fiind prelevări din veniturile cetățenilor , așa că randamentul impozitelor este influențat de situația generală a economiei naționale.

Această concepție, Vintilă Brătianu a exprimat-o în formule lapidare :

< Din belșugul general, trebuie să rezulte belșugul Statului > ;

< din dezvoltarea bogăției generale trebuie să izvorască aceea a Statului. >

< Creșterea veniturilor Statului - spunea Vintilă Brătianu în discursul la Legea

contribuțiilor directe din 1923 – va izvorî nu din cote ridicate ,

ci din mersul înainte al producției și din propășirea generală a economiei naționale .>

< Trebuie făcută o politică financiară, iar nu una fiscală, căci convingerea mea este

că propășirea finanțelor publice va ieși de propășirea economiei .>

< Politica noastră fiscală este așezată pe o politică financiară și

izvorăște din politica noastră economică .>

Constant Georgescu / retro'23, 19 mart'33

▣ **A. Impozitele directe .**

PNL a înscris la 1922, în **Programul său**, reforma contribuțiilor directe , pe care a trecut-o în prima legislație a guvernării sale din 1923 :

-**La baza reformei PNL** a stat principiul că nu trebuiesc atinse prin impozite directe

decât veniturile realizate din diversele activități ale cetățenilor ,

capitalurile urmând să fie exonerate de orice impozit direct, [**Atenție LD !**]

spre a nu se stânjeni formarea și libera lor dezvoltare ,

și a se da , astfel, avânt economiei naționale.

-Alt principiu : **impozitele directe trebuie să cadă pe venitul real, net, efectiv**, al cetățeanului, nu pe venituri fictive, stabilite prin prezumțiuni și aparențe .

Cetățeanul nu poate plăti impozite decât din prisosul încasărilor ,

adică numai din beneficiul său net.

- **Impozitul nu trebuie să atingă capitalul, să devină spoliator**,

ci prelevat din venitul real .

PNL a ținut seama , în organizarea impozitului direct, **de fenomenul incidenței impozitelor asupra producției și de interesul de interesul real ce Statul îl are**

de a menține în mod permanent sursele de producție națională ,

de a nu descuraja , prin impozite, producția națională.

Prin **Reforma din 1923, Vintilă Brătianu** a urmărit să realizeze **egalitatea de sacrificiu înaintea impozitelor, introducând impozitul progresiv, pe venitul global,**

/ pentru ca cetățenii bogați să plătească o cotă parte mai mare din veniturile lor ,

decât cei săraci, ceea ce constituie un postulat al democrației;

/ a căutat să atingă toate sursele de venituri pentru a realiza

egalitatea cetățenilor înaintea impozitelor ;

/ a pus în aplicare principiul drept că dublele impuneri trebuiesc înlăturate ,

adică două impozite directe nu trebuie să cadă pe același venit ;

/ a prevăzut toate garanțiile necesare contribuabililor că impunerile vor fi drepte ,

prin admiterea delegațiilor acestora în Comisiile de impunere și Apel.

Grație Reformei din 1923, randamentul impozitelor a crescut an de an ,

fără a se mări cotele inițiale, căci este știut că sporirea cotelor , dezvoltă fraudă și

reduce randamentul impozitelor.

Ca urmare a acestei politici fiscale, încasările au sporit de la an la an și ... de la 2.236 milioane , în 1923, s-a ajuns la 4.224, la 1925.

Noul sistem a fost aplicat cu toleranță și abilitate de Vintilă Brătianu , care a cerut inspectorilor generali nu evaluări ridicate ci evaluări drepte.

Mai mult, a dat indicații administratorilor financiari că preferă ca evaluările să fie sub real, decât deasupra, pentru că nu este bine ca să sporească veniturile statului într-un moment de inflație, pentru că apoi nu mai pot fi menținute atât de urcate , când inflația dispore.

Vintilă Brătianu a preferat să rămână cu veniturile statului sub posibilități, pentru ca cheltuielile statului să nu fie puse pe un picior pe care nu s-ar mai putea menține ulterior.

De aceea , noua lege a fost primită de cetățeni fără murmur, iar conflictele dintre fisc și contribuabili , au fost minime .

/ **Venitul agricol** a fost evaluat la maxim 400lei / ha (regiunile fertile) iar în medie a fost de 200 lei / ha , reprezentând o mare toleranță ;

/ **Venitul clădirilor** , a fost evaluat rațional ;

/ **Comerțul și industria** , evaluate după beneficiul net ;

/ **Impozitul global**, nou impus, s-a stabilit pe venitul general efectiv, pe baza simplei declarații a cetățeanului, fără „inchiziție” fiscală .

Aceasta a fost un „tact” al organelor fiscale care s-a încetățenit în România.

[Constant Georgescu](#) / 19 mart.'33

▣ **Politica fiscală a guvernelor după 1926**

▣ **Guv.Averescu, Maniu, Iorga, Vaida**

Guvernele ce s-au succedat , prin modificările introduse sistemului impozitului pe venit, au deformat cu totul concepția ce prezidase la alcătuirea Legii contribuțiilor directe; organele fiscale au exagerat procedeele de evaluare a veniturilor ; perceperea impozitelor a devenit vexatorie : [-----]

[Constant Georgescu](#) / 19 mart.'33

▣ **Programul PNL privind impozitele directe .**

/ PNL va trebui să modifice Legea PNȚ ,având în vedere noile condiții economice ale contribuabililor români.

/Principiile de bază ale sistemului de impozitare , vor fi menținute, așa cum le-a formulat Vintilă Brătianu ;

/ **O degervare generală de impozite**, este absolut necesară , cf.dorințelor producătorilor ;

/ **Impozitele** pe întreprinderile comerciale și industriale – **vor fi reduse** ;

/ **Venitul și impozitul minimal pe capital** – **va fi suprimat** ;

/ **Cotele pe veniturile mobiliare** - **reduse semnificativ** ;

[Constant Georgescu](#) / 19 mart.+33

▣ **B. Impozitele indirecte .**

[LD : consider f.exact și nuanțat surprinsă caracterizarea stadiului atins de România , caracterizare care, după opinia mea, și-a prelungit valabilitatea pe tot interbelicul , apoi s-a desechilibrat după 1945]

Ele formează partea principală din veniturile Statului :

peste 60 % , pentru că în ele se cuprind și veniturile din monopolul sării și tutunului.

În concepția PNL, impozitele indirecte urmau să completeze sistemul de impunere din

România , într-o fază în care :agricultura se găsea într-o fază de dezvoltare ;

industria și comerțul într-o fază de creațiune ;

capitalul imobiliar , într-o fază de formare ;

încât impozitele directe nu puteau asigura Statului

un randament suficient pentru acoperirea nevoilor sale.

Impozitele indirecte - impozite pe consumație și acte juridice - aveau avantajul de a fi anonime, de a nu fi resimțite de contribuabili atât de greu ca cele directe .

[LD : chestiune de psihologie , de sociologie economică !]

Impozitele indirecte lovesc totuși consumatorii ,

și **minștrii de finanțe ai PNL au căutat să le facă mai ușoare** , pentru a nu scumpi viața, pentru a nu reduce consumația, pentru a nu împuțina tranzacțiunile.

Sporul de venituri urma să se obțină **nu prin urcarea impozitelor indirecte,**

ci prin sporirea activității economice, printr-o consumație sporită, prin ridicarea standardului de viață al cetățenilor.

/ **Taxele vamale** – deși încurajau industria națională născândă- au fost **moderate** ;

/ **Taxele de timbru** – menținute la **nivel scăzut** , pentru a nu împiedica circulația bunurilor și mersul judecăților ;

Constant Georgescu / 19 mart.'33

▣ **Guvernele PNT, Iorga, PNT - impozitele indirecte**

Guvernele ce s-au succedat după PNL , și-au pus toată nădejdea sporirii veniturilor , în sporirea exagerată a impozitelor indirecte :

/ Taxele pe alcool au fost urcate în așa măsură încât - după cum a prevăzut Vintilă Brătianu - la Legea spirtoaselor [LD : **Legea Garoflid, gov.Averescu**]

„A ucis” pe viticultor , pe producătorul pe scară largă, cu concursul organizațiilor fiscale.

Taxa pe zahăr s-a ridicat de la 4 la 10 lei /kg.

Taxa pe benzină „ „ „ 2 la 7 lei / kg.

Impozitul pe cifra de afaceri a devenit inchizitorial

Sporite într-o epocă de depresiune economică, impozitele indirecte au scăzut ca randament, fraudele s-au mărit la maximum (a constatată și d.Rist , în raportul său !)

Partidele ce au venit la guvern, au distrus însemnate surse de venituri , prin înființarea regiilor publice comerciale , create pentru plasarea partizanilor politici, care au sporit cheltuielile, au încasat tantieme fabuloase, iar veniturile regiilor au fost reduse .

Constant Georgescu /

▣ **Program PNL de viitor – impozite indirecte**

PNL își propune să revie și în această materie , în viitoarea sa guvernare, la concepția financiară sănătoasă din trecut :

/ La alcool, se va aplica Legea lui Vint.Brătianu din 1926, care a avut asentimentul tuturor categoriilor de producători ;

/ **Taxele de consumație** vor fi reduse la posibilitățile actuale de plată a contribuabililor ;

/ **Veniturile vămilor**, nu va fi sporită , decît prin dezvoltarea activității ;

/ **Va anula concesiunea monopolurilor către străini**, făcută în contra art. 112 din Constituție :

monopolul chibriturilor , al telefoanelor, distribuirea produselor CAM,

deoarece prin concesionare alor , s-au sustras mari venituri din bugetul general al statului.

Constant Georgescu / 19 mart.'33

▣ **C. Veniturile domeniilor și întreprinderilor Statului**

[LD : tocmai mă miram de unde ar fi putut garanta PNL acoperirea nevoilor bugetare, după atâtea reduceri de impozite directe și indirecte. Părea irealizabil.

Acum nu mi se mai pare]

În **Programul din 1867 al PNL, Ion Brătianu** arăta că , din 150 milioane lei vechi, bugetul Statului era compus din : 37 mil.lei - domenii, mine, păduri, pescării

(24,66% din venit) în care nu intrau monopolurile (inexistente pe atunci) .

Prin Legile de comercializare a bunurilor statului din 1925 , prin Legea minelor din 1925,

prin treccerea subsolului în patrimoniul statului (cf.art. 19 din Constituție) ,

prin exploatarea intensă a pădurilor statului, a pescăriilor , etc.

PNL a pus bazele dezvoltării acestor surse pentru buget.

Pentru PNL este un imperativ categoric ca, **revenind la guvern,**

să desființeze „regiile publice comerciale” , să sporească veniturile domeniale și ale întreprinderilor sale, ca să compenseze reducerile ce se vor aduce impozitelor propriuzise.
Constant Georgescu / 19 mart.'32

▣ D.Impozitele și taxele locale .

Vint.Brătianu a prevăzut în lege nici un fel de zecimi sau dări suplimentare ,
Costituția (art. 111) prevede că fiecare comună , județ, inst.publ.,
poate înființa impozite pentru cetățeni, în limitele legii.

Din cercetări, rezultă că **impozitele respective acoperă 35 % din bugetele locale** .
Aceste impozite locale, pe lângă celelalte, sporesc povara cetățeanului.

/ **PNL s-a străduit** să rezolve problemele finanțelor locale și a instituțiilor publice,
dându-le dotări pentru a-și putea desfășura activitatea și a limitat dreptul de impunere
al acestor administrații pentru ca cetățenii să nu fie sleiți prin impozite și taxe.

Ministrul Costinescu (cel mai însemnat înainte de război) a desființat taxele de barieră,
accizele, prin Legea din mart.1903, **spre a lăsa liberă circulația bunurilor între sate și orașe.**

Reforma poate fi asemuită cu reforma marelui Turgot (ministr.finanțe , Ludovic XVI)
Prin aceeași lege , pentru a alimenta finanțele comunelor , **s-a creat un fond comunal,**

alcătuit din **taxe pe diferite produse fabricate în țară sau importate** ,
fond **ce se împarte între comunele din țară.**

Tot Costinescu a supus votului Parlamentului (27 martie 1903) Lege pentru taxele și
contribuțiile comunale , pentru a stăvili abuzurile, fixând cote minime și maxime .

/ **Ambele legi au fost modificate de Vint.Brătianu** , la 22 iunie 1923 și 28 mart.1926,
schimbându-se cotele de repartitie și alimentându-se **cu noi subvenții , fondul comunal.**

/ Cf.Legii din 1923, comunele pot să perceapă taxe, pe valoare locativă a prăvăliilor și uzinelor, în
com.urbane , mai pot percepe diferite taxe - 49 - care sunt maximalizate.

/ **Vintilă Brătianu** , prin Legea contribuțiilor directe din 1923 (art. 71-73) , a reglementat
dreptul comunelor , județelor, instit publice, de a percepe impozite directe ,
stabilind un plafon maxim. Cotele adiționale s-au grefat - prin aceeași lege - pe veniturile
evaluate de stat , aceasta pentru comoditatea contribuabililor , pentru a nu fi șicanați,
cu 4 rânduri de impuneri , Pentru a țarmuri tendințele administrative
fără avizul ministerului de finanțe .

/ Prin legea administrativă (1923) , PNL a căutat să introducă ordine în finațele și bugetele
administrației locale , introducând art.227-245,

prin care **cetățenii erau puși la adăpost de impuneri excesive.**

Constant Georgescu / 19 mart.'33

▣ Politica PNȚ: impozite locale

/ PNȚ , prin Legea din 1929, a creat noi unități administrative , ca satele și regiunile,
punând în sarcinile lor noi organizații , sporind , pe de o parte ,
cheltuielile administrațiilor locale, iar pe de alta, înlocuind articolele privitoare la finanțe , sporind
impozitele actuale , promițând dublarea celor adiționale.

Prin Legea din 1930 , Mihalache a permis, pentru echilibrarea bugetelor umflete de partizanii
politici , să se adauge impozite , fără limită, de către comune și județe.[-----]

Constant Georgescu / 19 mart.'33

▣ Sarcini de viitor – finanțele locale.

/ Se impune o reformă a finanțelor locale spre a remedia situația ;

/ Trebuie să înceteze triplele impuneri pe venit și impozite ;

/ Interdicția , pentru 5 ani , a comunelor, județelor, Camerelor de agricultură și comerț,
de a contracta împrumuturi noi;

/ Desființarea taxelor ad-valorem, și pe căruțele ce intră în orașe ,
prin revenirea la Reforma Costinescu (1903)

/ Asanarea finanțelor locale

▣ Concluzii

PNL îi revine sarcina să asaneze finanțele Statului român și a administrației publice.

Va revizui toate legile de impunere, directă și indirectă, pentru a ușura povara contribuabililor și producătorilor. **Reforma impozitelor – în sensul reducerilor** - se impune nu numai din **considerații de justiție fiscală**, dar mai ales pentru a da avânt producției , **pentru a iefteni viața** -două postulate imperative ale unei economii naționale. Chemarea PNL la guvern va stimula activitatea economică, iar chemarea unui ministru de Finanțe destoinic , va avea consecințe salutare.

----- Constant Georgescu / 19 mart.'33-----

Cr.Simionescu /

▣ Buget echilibrat

Acest excedent a dat putința înzestrărilor : apărare națională, cultură, asistență socială, îmbunătățirea salariilor ...etc... și stabilizarea, de fapt, a monedei naționale.

/ În concepția PNL : impozitele nu trebuie să ia o prea mare parte din venitul național, pentru a nu stânjeni economia țării ;

În concepția PNȚ : totul se reduce la o negațiune , o critică a concepțiilor liberale ,

cheltuieli cât mai mari pentru sarcinile publice ; stoarcerea contribuabilului ; deoarece piața s-a mărit de peste 2 ori . Argumentele sunt empirice, lipsite de elementele de control ale științei și practicii financiare .

/ Este un lucru elementar : **venitul național** – nu este proporția teritoriului, ci **mărirea producției și circulația bunurilor.**

În Vechiul Regat , pe un teritoriu mic, între 1911-1915 , a existat o viață economică ascendentă, cu o medie de 605.320.489 lei-aur.

În România Mare , în perioada 1924-1928 , cu teritoriu mărit dar cu multe greutăți, media a ajuns la 812.437.295 .

Cum puteau fi mărite cheltuielile de 2 ori și ceva – cu atât se mărise țara- cu cât se mărise teritoriul ?! De aceea PNȚ n-a tras nici un învățămînt din trecut , rupând firul continuității.[-----]

Cr.Simionescu / 19 mart.'33

▣ Bugetele PNȚ

Deși bugetul pe 1928 arătase un venit clar de 32.730.000.000 lei,

/ **Bugetul pe 1929** , stabilit de PNȚ , a fost de 37.700.000.000 lei [-----]

/ **Bugetul pe 1930** ... s-a fixat la 37.450.000.000 .

El era , în realitate , de 74.900.000.000 [-----]

/ **Bugetul pe 1931-** povara sarcinilor publice s-a accentuat de criza economică ;

Bugetul se încheie cu **un deficit** de 6.204 milioane lei !

/ **Bugetul pe 1932** - Pentru a face față plății salariilor, s-a luat din diverse fonduri ;

[-----] bugetul se încheie cu **un deficit** de 5.470 milioane lei , din care apropae 1 miliard - salarii.

În 4 ani (1929 - 1932) , puterea de plată a țării scade cu 16 miliarde ;

datoriile neplătite ajung la 7.500 milioane ; recipise de depozit – 3.764 milioane !

/ **Bugetul pe 1933 ?**

În al 11-lea ceas, PNȚ va părăsi această nenorocită politică economică ?

Cristu Simionescu / 19 mart.'33

Al.P.Necșești / 19 mart.'33

▣ Realism și responsabilitate .

Este necesar a **se concilia optimismul cu care d. președinte [Victor Antonescu]** al acestei adunări consultative **declară că PNL își ia răspunderea pentru îndreptarea finanțelor publice și culorile sumbre în care raportorii la aceste chestiuni au prezentat situația țării.**

Nu poate fi la mijloc nici o nedumerire , întrucât s-a stabilit cu date precise dezastrul nostru financiar , încât **numai o întoarcere la doctrina și metodele practicate în trecut de PNL pot aduce salvarea.** [.....]

Această vrajă stă în credința cu care **bărbații de stat ai partidului liberal** au statornicit **formula crutării finanțelor publice , împreună cu omenia față de contribuabilul** care poartă în spinare edificiul statului.
Al.P.Necșești / 19 mart.'33

prof. G.Leon / 19 mart.'33

▣ Raport : Finanțele private

PNL, potrivit **concepției sale economice și tradiției sale** , afirmă încă odată **utilitatea creditului și instituțiilor bancare** , pentru viața economică a statului , pentru forțele productive ale națiunii.

După război, **între 1920-1928, Banca Națională Română și-a înțeles rostul și** a avut un reescont scăzut (6%) .

Dar nevoile de credit erau atât de mari, încât **au apărut multe bănci.**

În 1928, ajunseseră la 1128, servind piața financiară cu peste 81 miliarde lei .

Politica PNL , în această perioadă de ascensiune,

a fost stăvilirea inflației și echilibrarea bugetului.

După 1926, a pregătit stabilizarea . Ea a fost înfăptuită, de drept, de PNȚ (7 febr.'29)

G.Leon / 19 mart.'33

▣ Politica bancară a PNȚ

BNR a făcut marea greșală de a ridica dobânda de la 6% , la 9- 9,1/2 %

Apoi , guv.PNȚ a ucis creditul complet prin :

/ Legea concordatului preventiv (10 iul.'29) care pune pe debitorul băncilor

la adăpost de execuție .Ea produce și retragerea depozitelor.

/ Legea pentru suspendarea executărilor silite (18 dec.'31)

/ Legea asanării datoriilor agricole –Argetoianu , care a ucis complet creditul.

/ Legea pentru controlul devizelor (1932) care , vine târziu, după ieșirea devizelor din țară ...

G-Leon

Victor Antonescu / 19 mart.'33

▣ Moțiune -privind Finanțele

[LD: conducător al ședinței, el trage o serie de concluzii, după care citește **textul Moțiunii**]

În materie de impozite directe

1) Se va proceda la **degrevarea generală a dărilor**, spre a înlesni plata lor și pentru a mări încasările din impozite, adaptându-le **la capacitatea actuală de plată a contribuabilului.**

2) Se va realiza **echilibrul dintre diferitele categorii de impozite directe** , după importanța fiecărei categorii de venituri, **reducând impunerile categoriilor supraîncărcate .**

3) **Se va suprima** , în întreprinderile comerciale și industriale , **impozitul minimal și impunerea pe capital.**

4) **Se vor reduce cotele la impozitul** pe veniturile imobiliare , pentru a iefteni chiria banului

5) **Se va simplifica procedura** înaintea Comisiunilor fiscale, prevăzând pentru contribuabil garanții suficiente ca să dispară arbitrajul și atotputernicia fiscoului.

Inchiziția fiscală de astăzi va fi înlăturată.

În materie de impozite indirecte

1) În materie de **impozite asupra băuturilor spirtoase**, se vor avea în vedere **principiile din proiectul Vintilă Brătianu.** Toate celelate taxe vor fi reduse în așa proporție încât să se adapteze la capacitatea de consumație a populației , și să nu stânjenească ciculația bunurilor.

2.) **Se vor desființa regiile publice comerciale** , și se vor face eforturile necesare spre a spori veniturile domeniiale și ale întreprinderilor statului, pentru a compensa golurile ce rezultă din

reducerea impozitelor.

3) Se va proceda la **reforma finanțelor locale** , pentru a îndrepta situația bugetar a acestor administrațiuni, și pent a ușura contribuabilul.

4) **Taxele** ad-valorem și pe căruțele ce intră în comune , **vo fi desființate , pentru ca schimburile dintre orașe și sate să nu fie stânjenite .**

5) Unitatea de impunere va fi restabilită în mâna ministerului de Finanțe

6) Aparatul fiscal va fi repus în stare de bună funcționare.

Cu privire la politica bugetară

1) Se va duce o **politică de economii** , în scopul realizării echilibrului bugetar.

2) Veniturile bugetare **vor fi evaluate cu prudență** , pe baza capacității de plată a țării .

3) Se va reîntrona o **cinstită gospodărie a banului public**, dând o nouă organizare controlului cheltuielilor.

4) **Se va înlătura** practica obișnuită de a se acoperi cheltuielile pentru bugetul ordinar, cu **venituri excepționale**.

5.) **Împrumuturile de stat** nu se vor contracta decât **în cazuri excepționale** și numai pentru investiții productive.

6) **Furniturile statului** vor fi supuse unui control riguros. La licitațiunile publice, se va da preferință instituțiilor românești.

Cu privire la finanțele private

1) Se vor face eforturile necesare pentru a **reânvia creditul privat** .

2) Va fi întocmită o **lege pentru concentrarea instituțiilor de credit**, și pentru deplina asigurare a depunerilor.

3) BNR va proceda cât mai grabnic la **reducerea dobânzilor**.

4) Statul va executa obligațiunile contractate față de Banca Națională .
Moțiunea Finanțe / 19 mart.'33

M.Oromolu (raportor) / 19 mart.'33

▣ Problema conversiunii.

Problema datoriilor, în genere , are două origini : una de ordin general, întemeiat pe depresiunea mondială , alta, de ordin specific românesc. Originea specific românească se datorează stării economice fatale, create de începutul legiuirii agrare, carea transformat România dintr-o țară de cultură latifundiară ,într-o țară de cultură parcelară, cu agricultori cu puține cunoștințe științifice și cu utilaj agricol inferior.

La noi , nu supraproducția a fost cauza crizei, căci am exportat tot ce-am avut, ci repercusiunea crizei de aiurea care a micșorat prețurile mondiale. A fost suficient ca prețurile să scadă , capitalul să nu mai fie retribuit, pentru ca debitorul să nu mai poată plăti

▣ Soluțiile

Au fost două : restabilizarea sau conversiunea.

Sunt infinite motive pentru care trebuie adoptată a doua soluție.

PNL a înscris , pentru prima oară, conversiunea , în programul său.

A vrut să facă o conversiune largă, dreaptă și rapidă.

PNȚ a venit cu moratoriul, care este o nenorocire.

[LD : la discuțiile la acest raport, au luat cuvântul Valer Roman și V.Alimănișteanu]

M.Negură (raportor) / 19 mart.'33

▣ Problema cooperăției

Cooperăția s-a născut spontan, s-a mișcat liber, conducătorii prin entuziasm și dezinteresare au cucerit încrederea maselor, statul având doar rol de îndrumător.

În afară de unele cauze inevitabile, ruina de astăzi a cooperăției se datorește legiurilor pripite, cu instituții ce se abat de la normele cooperatiste, organele de conducere urmărind foloase materiale nepermise, cu vinovata îngăduință și încurajare a guvernelor PNT.
Propune revenirea la Legea din 1928.

[LD : La discuție , paticipă : E.Ciolan, Mircea Frigator, I .Berceanu, I.Manolescu.Prahova, ș.a.]

Gh.Tătărescu / citește - 19 mart.'33

▣ Moțiunea privind Cooperăția .

1.) **Abrogarea legiurilor nefaste**, care au nesocotit tradițiile sănătoase ale mișcării, pentru a reveni la **Codul cooperăției din 1928**, întru cât cuprinde în întregime dezideratele cooperabilor ,cu modificări cerute de nevoile de economii actuale.

2) **Sprijin necondiționat și finanțare cu orice jefre a ramurilor cooperative** care s-au înrădăcinat temeinic : **cooperativele de credit, de exploatare forestiere, federalelor, exploatațiunile sistematice și vânzări în comun.**

3) Continua supraveghere , control și sancțiuni severe , pentru **respectarea legalității și statutelor.**

4 .) Risipirea atmosferei de neîncredere , prin legalitate și moralitate.

[LD : lipsă din documentație : **Raportul și discuțiile la Comerț**]

Ad.Profesională Finanțe, cooperăție, comerț / 19 mart.'33

4.) Adunarea profesională a PNL .Conferința a IV-a ., 26 mart.'33

Școală , Biserică, Cultură . Moțiuni.

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

IGDuca, Al.Lapedatu, Gh.Costescu, I.Ghiață , Bogdan –Duică, N.Regman, Balantof, V.Candrea, I.Russu, prof.N.Candrea, prof.Dragomir Hurmuzescu, prof.C.Stoicescu, prof.Marmeliuc, I.Pillat, I.Valaori , preoți D.Georgescu, Partenie, Niculcea...

G.N.Costescu / 26 mart.'33

▣ Raport : Învățământul primar

În cadrul acțiunii PNL, marele **Spiru Haret** a desfășurat vasta sa activitate în domeniul organizării învățământului. Această operă a fost continuată, după război, de **dr.Angelescu** , care a dat o dezvoltare nemaivăzută învățământului primar, și, prin **Legea din 1924**, l-a organizat pe noi temelii.

Această lege a fost una din cele mai importante opere legislative pe tărâmul învățământului.

Principiile ei s-au extras din dezideratele **Comisiilor pentru unificarea învățământului**

(apr.1919) , din hotărârea **Congresului corpului didactic primar** (1922) și din studii aprofundate asupra învățământului din țările cele mai înaintate în cultură.

a) **Primele 4 clase** , temelia celorlalte grade de învățământ .

b) **Ultimele 3 clase** (V-VII) se completează cultura generală și se dezvoltă învățământul practic utilitar (agricultură, meserii , comerț) .

Programul pentru aceste clase **variază de la o regiune și localitate**, în funcție de necesități .
Legea -Angelescu a stabilit și **sancțiuni severe pentru părinții ce nu-și lasă copiii la școală .**

[-----]

Legea din 1924 , prelungea **obligativitatea învățământului primar până la 18 ani** , inclusiv prin înființarea unor școli pentru adulți. În 1928, noi aveam deja peste 3600 asemenea școli, în sate și întreprinderi, cu peste 160.000 elevi.

După 1928 , nimeni nu s-a mai interesat de aceste școli !

IGDuca și dr.Angelescu încurajaseră învățătoria să înființeze instituții culturale și de

asistență școlară : **cantine, colonii de vară, cooperative, biblioteci, șezători , conferințe, coruri , serbări** Sub PNȚ ... totul s-a desființat !
GNCostescu / 26 sept.'33

Nic.I.Russu / 26 mart.'32

▣ Raport : Învățământul particular și minoritar.

PNL înțelege să aibă față de minorități o politică însuflețită de liberalism, din considerații politice și umanitare. Minoritățile pot fi sigure că vom avea față de ele o deplină înțelegere , cu condiția ca și școlile minoritare să lucreze în armonie cu interesele statului și să nu fie focare de iredentism sau nucleu de destrămarea vieții de stat românești.

Școlile minoritare sunt îndrituite să ceară drepturi de la stat ,
și PNL le va da toată dreptatea.

Școlile minoritare nu sunt îndrituite să ceară privilegii , ceea ce PNL nu le va acorda.
Din nenorocire , **școlile minoritare** sunt pornite să nu se mulțumească cu un regim de dreptate , ci să **solicite mereu favoruri nejustificate** .

Așezarea României Întregite se lovește , printre altele, de problema neliniștitoare **a învățământului particular , în mare majoritate confesional și minoritar.**

Confesiunile minoritare au profitat de **insuficiența Consiliului Dirigent** de după Unire, și de stările tulburi din celelalte noi provincii .

Au împânzit țara cu școli minoritare , în toate structurile.

Au pus cât mai multe jaloane , pentru a-și asigura dominațiunea școlară printr-o febrilă acaparare a școlilor de stat , transformate în școli „confesionale” .

Cazurile de iredentism ale cadrelor didactice și școlarilor , au devenit din ce în ce mai grave. În Ardeal, în Basarabia, Cadrilater ...

În România, în afara școlilor întreținute de stat, mai există 196 școli secundare minoritare particulare (normale , comerciale) și 1661 școli particulare primare .

[-----]

Guvernul PNL luase măsura ca **103 școli primare din regiunile desnaționalizate de ruteni, să introducă l.română. Învățătorul Krakalia** a deslănțuit o campanie fără pereche împotriva țării, înaintând către Liga Națiunilor un Protest plin de neadevăruri.

Liga a respins încercarea îndrăzneată, a lui Kralia, recunoscând ca perfect fondate măsurile românești.

PNȚ a reintoduz l.ucraineană , iar pe Krakalia l-au gratificat și l-au făcut deputat !
[-----]

V.Candrea / 26 mart.'33

▣ Situația școlii românești în Ardeal-

În 1914 (cf.Anuarului oficial al Minist.ungar) în Transilvania existau 74 de licee , dintre care 68 ungurești și germane și 6 românești .

3.000.000 de români, aveau 4 licee și 2 gimnazii.

1.300.000 de unguri , evrei , sârbi aveau ... 51 școli secundare și 9 licee

250.000 de sași, aveau 9 licee.

Grație legii Angelescu , treptat , a început să fie reparată această nedreptate.

[-----]

Prof.Dragomir Hurmuzescu / 26 mart.'33

▣ Învățământul universitar românesc.

Organizarea Universităților în România s-a făcut la Iași (1860) și București (1863)

Legea din 1864 le-a fixat menirile.

Facultatea de medicină – Bucuresti (1869) și Iași (1883) ; Teologia – 1884 ;

Med.veterinară (după război)

Legea Haret și Legea Arion (1912) se refereau numai la înv.universitar.
/ Congresul universităților , Cluj, 1921 , cele 4 : București, Cluj, Iași , Cernăuți
Toate școlile de înv. Superior, au fost subordonate Ministerului Instrucțiunii.

prof.Aurel Candrea

▣ Înv.universitar

Peste 2-3 ani , Universitatea va rămâne pustie.Între 1929-1932 , nr studenților a scăzut cu 75 % .
mari lipsuri materiale.Cultura se prăbușește.

prof.C.Stoicescu /Fac.drept-Bucur ,

▣ Înv.superior

Critică politica de partid pătrunsă în universități.Inflație de cadre, inflație de studenți, șomaj
intelectual, surmenaj școlar, tulburări politice. Trebuie ca PNL să organizeze rațional înv.superior.

Prof.Marmeliuc / Cernăuți

▣ Înv.superior

În Bucovina, înv.a avut 2 faze : de progres (1922-1928) , de regres (1929-1933)
Vechea universitate din Cernăuți a devenit românească la 1918. PNL are mari merite.A înființat și
Teatrul românesc, iar în 1924, Conservator de muzică și artă dramatică.

După 1928, perioadă de regres : se reduc 47 de școli, și multe posturi de învățători ;
se desființează școli normale (Vășcăuți și Ceremuș) ; se desființează școli secundare și licee
(Vatra Dornei, Cernăuți, Siret, Gura Humorului) ; Universitatea din Cernăuți , a fost și ea
maltratată; S-a desființat Conservatorul ; Teatrul Național se zbate în mari greutăți.

PNL trebuie să revie la politica sa culturară și școlară.

I.Pillat / 26 mart.'33

▣ Raport : Problema culturală

De la retragerea PNL (1928) , **statul român trece printr-o gravă criză economică,
politică,morală și ... culturală.**

**La Congresul cultural (martie 1927) PNL schițase luminos liniile generale a unui program
cultural vast pentru țară , adevărat testament politic al lui I.I.C.Brătianu :**

< Voim o viață de civilizațiune obștească , puternică și armonică,

întemeiată pe cultura maselor populare,

înviorată și dezvoltată pe cunoștințele, concepțiunile și străduințele elitei,

inteligenței și a artelor, care prin știință și inspirație constituie pretutindeni

progresul umanității , aceluși progres la care vrem să participăm cât mai intens,

la care pretutindeni să contribuim în raport cu facultățile de care știm să dispunem.>

Programul acesta cultural a fost reluat de ultimul Congres PNL (1930) .

I.Pillat / 26 mart.'33

▣ Cultura

Între învățământ și cultură există o mare deosebire.

Instrucția – înseamnă știință și educație .Adaptarea individului la lupta pentru existență ,
materială și spirituală., prin înarmarea cu mijloace științifice moderne.

Ea tinde, ca și știința, către universal și abstract.

Cultura – **diferențierea individului prin calități morale și estetice** ,

ca cea mai înaltă expresie a specificului etnic.

Nu există cultură ca știință universală.**Cultura românească înseamnă suflet românesc.**

Ea trebuie să creeze un tip etic și estetic.

Într-un stat modern, **muzeul, biblioteca, radio, filmul** – sunt arme tot atât de vitale precum o escadrilă de avioane . **Țările democratice** – ca România – bazate pe liberul exercițiu al sufragiului universal, **dacă nu luminează masele, riscă.**

Problema culturală în România este o problemă vitală de apărare națională

și de perfecționare a democrației. Ea mai are importanță și pentru prestigiul României în Europa , prin crearea unei culturi autohtone , înalte , pe fond latin.

În 1928, la plecarea de la guvern, **PNL lăsa moștenire programul cultural al lui IICBrătianu.**

[-----]

I.Pillat /

▣ **Programul PNL**

Ce preconiza **Programul cultural din 1927 ?**

1) Concentrarea la Ministerul Instrucțiunii , a tuturor serviciilor culturale ,

într-un **organism de sine stătător.**

2.) Elaborarea unui **program cultural larg.**

3.) Program **financiar de realizări practice,**

În aceste puncte- **cartea, presa, biblioteca, teatrul, opera, cinematograful, radio , muzica, conferințele, expoziția, muzeele , sport, turism** - trebuia să li se precizeze menirea.

I.Pillat / 26 mart.'33

IGDuca / 26 mart.'33

▣ **Culte.Biserica**

PNL a avut grijă ca în **Constituția din 1923 pentru Biserica** să se precizeze **principii largi și cuprinzătoare : autonomia** (sub controlul statului) în problemele spirituale , administrative, culturale , epitropicești .

PNL a ridicat Biserica Ortodoxă - ca biserică națională – **la rangul celei mai înalte ierarhii** , la rangul de **Patriarhat** (1925) .**Legile speciale pentru organizarea bisericii ortodoxe** (1925) , și pentru **regimul general al cultelor** (1928) s-au făcut în spiritul unei **cât mai depline armonii între șefii ortodocși și ai celorlalte confesiuni.**

Tot PNL a condus partea cea mai mare și hotărâtoare a lucrărilor pentru încheierea

Concordatului cu Biserica Romei .

Opera de legiferare în domeniul bisericii și cultelor , este **parte integrantă din unificarea legislativă a României Mari , în guvernarea PNL 1922-1926.**

PNL a mai realizat :

1) Legea pentru **reorganizarea Ministerului Cultelor**, prin care statul să-și exercite controlul asupra cultelor.

2) Legea de **salarizare a clerului și personalului bisericesc.**

3) Legea de **organizare a învățământului seminarial și teologic.**

Aceste legi erau pregătite în 1928, când a căzut de la putere.

IGDuca / 26 mart.'33

▣ **Politica PNT : cultele**

PNT a făcut, din nenorocire, și la acest capitol , lucrare negativă și distructivă :

1) A desființat Ministerul Cultelor .Direcția cultelor de la Ministerul de Instrucție, a fost amenințată și fără autoritate.A compromis lucrurile foarte tare.

2) A lăsat clerul și personalul fără salarizarea oficială la discreția unor miniștri și subsecretari de la Direcția Cultelor.

3.) Organizarea înv. seminarial , este încă nerezolvată.

4.) A modificat legea pentru regimul general al cultelor , în dispozițiile sale privitoare la cultul mozaic, numai și numai din interese de partid, distrugându-se unitatea de organizare a comunităților rituale evreiești, și revenindu-se la starea lor anarhică din trecut.

PNL , după ce va prelua puterea, va trebui să repare tot ce a sticat PNT .

Va onora promisiunile făcute la **Congresul I național bisericesc** (1925)

5) Adunarea profesională PNL .Conferința a V-a , 10 apr.'33

// Armată // Minorități // Politica externă //

// Serviciul de Informații și propagandă // Moțiuni.

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 aprilie.Arhiva BCS, Fd St.Georges;)

IGDuca, Valeriu Roman , Dna Glagoveanu, Șerbescu , I.Nistor ;

gral Mărdărescu, gral Gh.Ștefănescu, gral Munteanu, gral Cioc ;

I.Inculeț, I.Plessia, Eug.Titeanu, George Fotino, Laurențiu Onea

[LD : Este cu 3 zile înaintea închiderii sesiunii parlamentare PNȚ] .

Este în aceeași zi cu lansarea Programului de guvernare PNA-Goga .

Este **ultima Adunare profesională** organizată de PNL, pentru consultarea diverselor categorii de muncă și producție. S-a ținut tot la „Teatul liber” .A fost prezidată de **IGDuca**.

Cu ele, **PNL și-a pus la punct întreg programul de guvernare , și a lansat campania de răsturnare a guvernului PNȚ]**

IGDuca / 10 apr.'33

▣ Minoritățile

În ceea ce privește minoritățile, țin să declar încă o dată și solemn că Partidul naționa-liberal înțelege să aibă față de ele o politică însuflețită de cel mai larg liberalism.

IGDuca

▣ Armata

” **Interesele apărării naționale** constituie o preocupare constantă a partidului nostru .

O armată bine organizată , disciplinată, înzestrată după cerințele tehnicii moderne, și

rezemată pe o industrie națională în măsură să satisfacă permanent cerințele oștirii ,

iată ce vom și ceea ce ne vom strădui din toate puterile să asigurăm țării .

Totdeauna profit de acest prilej pentru a afirma încrederea ce avem în puterile morale ale armatei noastre , puteri care nici o clipă nu pot fi atinse de greșelile unora sau rătăcirile altora .”

IGDuca

▣ Politica externă

„ În situația internațională de astăzi plină de frământări,

România apare ca un factor de ordine și pace.

Acest caracter al politicii noastre externe trebuie menținut și apărat cu demnitate.

Rezemați pe **tratatele existente** , pe **alianțele și pe prietenii noastre**, însuflețiți de spiritul

Societății Națiunilor , să privim viitorul în liniște și cu încredere.

Puterea noastră stă în dreptatea noastră.

Întrucât noi n-am râvnit la teritoriile altora , n-am revendicat și n-am obținut

decât ceea ce era al nostru , în temeiul principiului naționalităților,

revizuirea tratatelor nu ni se poate cere și nici impune.

Unitatea conștiinței și a energiilor naționale va ști pururea **să apere integritatea teritorială**

precum și **drepturile imprescriptibile ale neamului românesc .”**

IGDuca / 10 apr.'33

Valeriu Roman / 15 apr.'33

▣ Raport : Probleme minoritare

[LD: cred că ședința este condusă de I.Nistor]

La noi în România **problema minoritară se așează pe trei pietre unghiulare** , și anume :

- 1) ca **minoritățile să-și găsească cea mai deplină libertate** pentru dezvoltarea personalității lor ;
- 2) ca **unitatea și siguranța statului să nu sufere nici o atingere** ;
- 3) ca **elementul românesc**, ținut în urmă prin opresiuni , **să fie reintegrat în drepturile sale firești** .

Așezarea pe baze juridice a problemei minoritare , a făcut-o **PNL în cursul rodniciei guvernării din 1922-1926**.

Credincios concepției sale că **subiectele protecției sunt indivizii minoritari , iar nu colectivitățile** , **PNL nu a acceptat a întocmi o lege -statut a minoritarilor**.

Constituția , în articolele 5, 7, 22, 25 și 28, garantează tuturor cetățenilor , cu mențiunea expresă , < fără nici o deosebire de origină etnică, limbă sau religie > , toate libertățile cari izvorăsc din personalitatea omului .

La adăpostul acestor texte constituționale , minoritarii își desfășură , nestânjeniți, o viață politică foarte activă, prin partidele lor naționale, bine organizate, o presă cu mult mai puternică ,decât au avut sub vechile stăpâniri.

S-au făcut **o serie de legi speciale**

care asigură **o bună funcționare a instituțiilor minoritare** :

/ **legea generală a cultelor** ;

/ **cele 3 legi ale învățământului** (primar, secundar, particular)

cari impun statului să influențeze și să susțină școli cu limbă de predare minoritară , sau secțiuni minoritare la școlile românești iar legea învățământului particular acordă posibilități largi pentru înființarea și susținerea de școli minoritare .

----- Valeriu Roman / 15 apr.'33 -----

Șerbescu

▣ Minoritățile și revizionismul.

Este adevărat că protecția minorităților își are origina în ideile președintelui Wilson.

Minoritarii au dus o politică greșită , însă, când au căutat un sprijin extern, și **au alimentat campanii în contra statului român.**

Ele au servit drept argument pentru cei ce cer revizuirea tratatelor.

I.Nistor . (ex ministru)citește / 15 apr.'33

▣ Moțiunea

[LD : lipsește din documentar .Regret.]

I.Nistor a făcut o foarte interesantă expunere a felului cum s-a făcut infiltrația minoritară în diverse provincii , sub stăpânirile dușmane și a scos în relief caracteristicile generale ale problemei minoritare.

gral Măldărescu (raportor) / 10 apr.'33

▣ Armata

" Cu cât o țară este mai îmbelșugată și mai prosperă, cu atât mai mult se impune să ia **măsuri pentru apărarea avuțiilor sale și a realizărilor** ce a înfăptuit , precum și **pentru garantarea liniștei**, deoarece numai pacea îndelungată îngăduie punerea în valoare a bogățiilor sale și trecerea la o stare și mai înfloritoare.

Avuții, cultură și civilizație nu servesc la nimic , dacă existența țării nu este asigurată.

Dacă o țară este în curs de așezare - cum e țara noastră - nevoia de **a consolida și păstra alcătuirile existente și posibilitatea propășirii în viitor** , de asemenea, reclamă necesitatea unei lungi perioade de liniște.

Așa dar , un stat, fie mare fie mic, are nevoie de asigurarea existenței sale și de asigurarea liniștei , și pentru aceasta se impune, ca **oamenii de guvernământ să se ocupe permanent și în mod deosebit de oraganizarea apărării naționale** , firul ei nu trebuie întrerupt nici când, cu toate rezultatele ei, deși se evidențiază , la câteva decenii, că ele pot fi dintre cele mai fericite către țară, dar pot fi și catastrofale.”

gral Gh.Ștefănescu

▣ Armata

A propus : **reducerea comandamentelor** ; gruparea corpurilor de trupă în unități mai mari ; **reducerea ofițerilor superiori** ; **pregătirea preregimentară** în vederea reducerii serviciului militar , și **națiunea înarmată**.

gral Munteanu

▣ Armata

Arată planul vast întocmit în 1924 pentru **dotarea armatei**, eșalonat pe mai mulți ani , următoarele măsuri : punerea în funcțiune a materialului uzat ; comenzi de muniții noi și revizuirea celor vechi;înființarea unor uzine pentru fabricarea de armament și munițiuni; înființarea unor fabrici de explozivi ; crearea unei fabrici de avioane.

Gral Cioc

▣ Armata

Expunere despre **importanța aviației** ,necesitatea de a fi reorganizată și înzestrată.; necesitatea dezvoltării industriei aviatice.

I.Inculeț / 10 aprilie

▣ Raport : Politica externă

Politica externă a PNL nu se schimbă de la zi la zi. Această politică n-a fost improvizată, ci a fost dictată de interesele fundamentale ale neamului nostru , care rămân permanente. Suntem partizani sinceri și apărători aprigi ai păcii bazată pe siguranță.

În această direcție am lucrat tot timpul la **Geneva în Societatea Națiunilor** - în această direcție vom lucra și înainte , sprijinind toate inițiativele ce ar duce la stabilirea și menținerea bunei înțelegeri între popoare.

Dorim să fim în raporturi bune cu toate statele din lume.Vom apăra însă cu sfințenie și dârzenie, toate tratatele cari ne asigură integritatea , independența și demnitatea.

Avem **tratate cu Franța , Italia** .Le vom menține și le vom întări în spiritul dreptății.

Cu Franța, ne leagă o veche prietenie care n-a fost niciodată desmințită.

Purtăm toată recunoștința acestei surori latine pentru sprijinul dat cu dărnicie și fără precupețire în decursul vremurilor .

Ne bucură consolidarea prin ultimul pact al **Micii Înțelegeri** , la organizarea căreia partidul liberal a contribuit atât de mult.Vedem în acest organism internațional o cheazășie puternică pentru apărarea tratatelor și menținerea păcii în lume.

Interese deosebite ne leagă de vecina noastră **Polonia** în apărarea și asigurarea granițelor de răsărit.Dorim ca poporul polon , cu care poporul român de la o vereme încoace a avut numai căi comune și niciodată divergențe - să fie pătruns de aceeași înțelegere a reciprocității intereselor , și astfel alianța politică, economică, și militară între România și Polonia , pe lângă forma perfectă , să aibă în permanență și un suflet viu , niciodată alterat.

Cu **Uniunea Sovietică** n-avem niciun interes contrariu.Vrem o pace permanentă și o înțelegere perpetuă cu acest vecin de la răsărit. Dacă nu avem încă și cu dânsul

relațiuni diplomatice , un pact special de neagresiune, căci avem Pactul Kellogg-Litvinov, **vina nu este a noastră , ci a uniunii Sovietice** care persistă în intransigența ei de a nu recunoaște , cum au făcut celelalte popoare , dreptul și dreptatea noastră asupra Basarabiei.

Inculeț / 10 apr.'33

▣ **Controlul străin.**

Apărând cu hotărâre **principiul egalității morale a tuturor statelor**, mari și mici, partidul liberal înțelege ca **România să conlucreze strâns și efectiv cu Societatea Națiunilor**, contribuind în măsura puterilor ei , la menținerea păcii între popoare și progresul omenirii în toate direcțiile. Însă, dacă PNL înțelege o conlucrare sinceră cu Areopagul lumii , nu înțelege să admită , sub nici un motiv, nici un control străin , orideunde ar veni el.

Partidul liberal, ca și în trecut, tot așa și astăzi, și mâine **se va opune cu toată hotărârea oricărei încercări de a atinge demnitatea poporului român** , ori de a se atinge de independența lui.

Inculeț / 10 apr.'33

▣ **Revizionismul**

În momentul de față asistăm , nu fără îngrijorare, la **încercarea fostelor state învinse** în războiul mondial , **de a revizui tratatele** cari au orânduit lumea de astăzi.

Cu atât cu mai mare **îngrijorare** **privim încercarea de revizuire** , dat fiind că , pentru această idee, pare-se că **au fost câștigate și unele state mari.**

Noi nu admitem nici o revizuire a tratelor existente , cari pentru noi sunt sfinte nu numai fiindcă ne asigură integritatea, dar fiindcă asigură și pacea lumii.

Nu voim nimic din al altora, dar conștienți de dreptatea și de puterea noastră, **nu vom da niciodată nimic din aceea ce ne aparține nouă.”**

----- I.Inculeț / 10 apr.'33 -----

Eugen Titeanu / 10 apr,'33

▣ **Raport : Serviciul de Informații și propagandă**

O politică externă lipsită de **un bun serviciu de informații și de propagandă**, înseamnă **o armată lipsită deopotrivă de recunoaștere și de munițiuni.**

A avea informații complete , rapide și obiective, pe de o parte, **a transmite** – cu șanse de rezonanță în opinia publică străină -

informațiunile interesând țara noastră , pe de altă parte, iată **cele două principii călăuzitoare ale unui serviciu de propagandă.**

În această privință, **PNL poate revendica** pentru sine organizarea **Directiei presei și informațiilor** din Ministerul de Externe (1923) ,

înființarea **Corpului de atașați de presă** (1926) ,

inaugurarea acelor **Conferințe de presă** periodice ale Micii Înțelegeri ,

și **Asociația presei polono-române.**

În domeniul difuziunii de știri, **PNL a constituit prima Agenție telegrafică**

direct dependentă de Ministerul de Externe, și **afiliată celor două mari organisme de difuziune internațională , Havas și Reuter.**

În 1930, s-a făcut sub guvernul PNȚ o adevărată **inflație de atașați de presă** ,

Cei mai mulți din acești atașați improvizați, **nu cunoșteau cel puțin**

limba țării unde erau numiți.

În schimb **corpul de atașați de presă** recrutat **dintre ziaristii calificați**,

a fost **serios dezorganizat.**

Pentru curmarea acestui rău pe viitor, se cere neapărat **alcătuirea unui statut** care să asigure **o soluție și o continuitate.**

Adevărul e că politica noastră externă nu poate fi lipsită în domeniul hotărâtor al presei , de ceea ce constituie antenele de recepție și de transmisie.

Dacă se poate critica materialul omenesc întrebuițat, nu se pot critica principiile de bază

ale unor **servicii importante** pe care partidul liberal , **sub ministeriatul d-lui IGDuca** la Departamentul externelor , **le-a organizat cel dintâi**.
În ce privește însă **materialul de propagandă de plasat**, să nu uităm că **ne lipsesc unele lucruri elementare** , începând cu **statistica și cu harta demografică a României întregite**.
Noi utilizăm , încă , **statisticile unguerești tendențioase din 1910**.
Recensământul din decembrie 1930 , **încă nu s-a publicat** ;
stim câți bărbați și câte femei avem , dar **nu știm de ce etnie și religie sunt**.
----- Eug.Titeanu / 10 apr.'33 -----

George Fotino / 10 apr.'33

▣ **Liga Națiunilor și România .**

[LD : Am avut privilegiul de a-l cunoaște , și am regretat că]

Reamintește cauzele care au condus la crearea Ligii Națiunilor.
Din partea României , ea a fost inspirată de o constantă și sinceră dorință de respectare a tratatelor de pace. În sprijinul acestei afirmații , el **enumeră tratatele cari au avut adeziunea României**.
Tratatul nu constituie decât o etapă în opera de pacificare.
Ele deschid perspective și înlesnesc adevărata organizare a ordinii păcii veritabile.
Dar pe deasupra tuturor tratatelor , noi **mai avem un pact indescriptibil** : acela **cu strămoșii și cu urmașii noștri**.
Și el ne leagă ca tot ce am primit de la unul , **să lăsăm întreg și neștirbit celorlalți**.

Laurențiu Onea / 10 apr.'33

▣ **Rolul PNL în întregirea neamului**

▣ **Scrisoarea lui Ion ICBrătianu .**

[LD : Am avut tristețea de a-l cunoaște , în 1968 , în subsolul-spălătorie ... am scris despre el. El a fost unul din secretarii Adunării de la Alba Iulia]

Adunarea de la Alba Iulia , în care s-a declarat unirea , **a fost pregătită de IICBrătianu**.

În sprijinul acestei afirmații , citește o **scrisoare a lui IICBrătianu** către **Consiliul Național din Arad** .

<Iași , joi , 1/ 14 noiembrie 1918

Cea mai sfântă aspirațiune a neamului se îndeplinește.

Peste suferințele trecătoare , generațiile vor râvni la zilele pe care le vom trăi.

Fără mirare am văzut că , despărțiți în cele mai grele împrejurări ,

ne-am regăsit cu aceeași simțire și cu acelaș gând.

Grabnic acuma este stăpânirea încercărilor vrăjmașe ale ungușilor , ale anarhiei , ale demagogiei , prin organizație , prin propagandă , prin forță.

Pentru organizare și propagandă temelul este firește :

Unirea desăvârșită a tuturor ținuturilor.

Toți în jurul Regelui , care șine drapelul , simbol al acestei uniri .

Libertate și dreptate pentru toți , de orice neam și de orice religie.

Dezvoltare larg democratică : reforme electorale și agrare , condițiuni de viață pentru muncitorime , care să-i asigure legitimizele-i revendicări

și parte de folosință la rodul muncii ei.

Azi se grăbește trimiterea forțelor armate , cum s-a cerut.

Reamintind președintelui dvs întâlnirea de la Sinaia , după ce fusese primit de Regele Carol , vă zic tuturor cu dragoste frățească :

Credința noastră ne-a mântuit.Să pășim înainte cu neclintită încredere în menirea neamului și nețărnut devotament în serviciul lui. (ss) Ion I.C.Brătianu >

CCBrătianu / 10 apr.'33

▣ Moțiune –Politica externă

[LD ; atenție ! nu este Dinu, este CC!]

Partidul Liberal își pune **toată încrederea în sforțările unite ale statelor** și este convins că ele vor duce la stabilirea unei **înțelegeri politice reale de împăciuire pe continent.**

România, de sigur, **va da larg partea sa de contribuție acestei opere** , pe care o vrea dusă util și trainic clădită **pe temeiul drepturilor imprescriptibile ale națiunilor, consfințite în tratate** și în cadrul **principiilor călăuzitoare ale Ligii Națiunilor.**

Partidul Liberal **consideră deci inoportună și dăunătoare** orice soluțiune care , prin conținutul ei , **ar putea slăbi , sau pune numai în îndoială drepturile noastre imuabile asupra teritoriilor istorice și etnice actuale** ,

sau ar distruge principiul egalității de tratament între state.

Pătruns de menirea pacifică a Ligii Națiunilor, **partidul liberal urmărește** cu un viu interes

problemele de covârșitoare importanță **ce se discută astăzi la Geneva** ,

convins fiind că singura formulă indivizibilă „securitate-dezarmare –sanctiune”

poate constitui cheagul temeinic al unei **solidarități internaționale.**

Alianțele indisolubile ce leagă România de marea prietenă **Franța, de Mica Înțelegere** ,

de **Polonia și Italia**, constituiesc însă astăzi **chezășia cea mai trainică**

a **intangibilității așezărilor noastre** și posibilitatea pentru țară de a contribui și colabora î

n mod eficace la soluționarea în comun a dificultăților existente.

IGDuca / 10 aprilie

▣ Cuvânt de închidere.

▣ Telegrama trimisă Regelui.

/ Aduce recunoștința sa adâncă tuturor oratorilor, pentru munca depusă.

PNL năzuiește să studieze toate mijloacele necesare ca să poată corespunde apelului țării.

Reamintește că,pe când celelate partide distrug, PNL creiază.

Astăzi putem spune că ,chiar actualul guvern pălăvrăgește și distruge,

pe cînt **partidul liberal muncește și se pregătește.**

„Încheind astăzi ciclul adunărilor sale profesionale ,
partidul național-liberal ține să exprime încă odată , prin mine, MAJESTĂȚII VOASTRE ,
simțămintele sale de lealitate și de adânc devotament .Duca”

Sfârșitul Adunărilor profesionale. / 10 apr.'33

6) Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai'33

Declarațiile **IGDuca** ; cuvântările **Const.CIBrătianu, V.P.Sassu** ,

I.Nistor,Al.Lapedatu, C.Angelescu, Aurel Benteoiu.

(„Universul” , an 50, nr.129, 15 mai 1933)

Nu am nici un dubiu că toate manifestările,

toate gesturile , toate cuvintele ce se rosteau atunci erau adresate lui... Carol !

Că „decapitarea” lui Maniu fusese un semnal alarmant

pentru deteriorarea relației Rege – Parlament – partide- șefii de partid !

Că PNL, Duca, se luau la trântă , nu cu PNȚ și Maniu ci.... cu MSR și camarila !

Că asasinarea lui Duca va fi, moralmente , a doua „decapitare” săvârșită,

de data asta și la propriu , verigă ce se va adăuga lanțului cu care

Carol al II-lea a manipulat , a decapitat , a pervertit , a convertit , oamenii politici ,

și astfel , va lichida sistemul politic democratic pluralist în România.

Restul este regie , balet politic , pe o scenă , din nenorocire , reală .
Simt nevoia de a strânge firele din ceea ce s-a chemat
țesătura pe care s-a urzit **destinul clasei politice din România Mare** .
Cred că ar fi o ieftină speculație ... dacă aş pune-o pe seama „**modei politice**”

IGDuca / 14 mai.'33

▣ **PNL și-a făcut datoria !**

V-am chemat **să ne consfătuim** asupra acțiunii pe care trebuie să o desfășurăm
în continuarea luptei noastre pentru apărarea marilor interese naționale..

În cursul ultimelor luni, în parlament și în afară de parlament,

partidul nostru și-a făcut datoria.

Am denunțat fără încetare și fără cruțare **abuzurile și incapacitatea regimului național-țărănist**. Iar pe de altă parte, pentru a dovedi încăodată că un partid de guvernământ ca al nostru nu se poate mărgini cu opera negativă a dărâării unui regim , oricât de nefast ar fi el, și că în vremurile grele de astăzi , mai mult decât oricând, el **are datoria** să se înfățișeze opiniei publice **ca un factor constructiv** , am arătat țării , prin lucrările celor 6 adunări profesionale, soluțiile noastre precise și amănunțite asupra tuturor problemelor la ordinea zilei.

[-----]

IGDuca / 14 mai ,33

▣ **Situația financiară**

▣ **Controlul străin**

Oricum ar prezenat guvernul lucrurile , oricare ar fi formulele cu care ar căuta să amăgească
opinia publică, realitatea, trista realitate , este că **patru ani de guvernare național țărănistă**
se încheie cu epitropia Societății Națiunilor asupra finanțelor țării
și că **România Mare trebuie să cunoască astăzi umilințe pe care România Mică a știut să**
le evite , chiar pe vremurile închegării noastre , ca stat modern și în zilele suzeranității otomane.
N-am avut și nu vom avea cuvinte îndeajuns, pentru a **protesta împotriva acestei știrbiri**
a demnității noastre pe care statul român n-o merită

și la care l-au adus numai incapacitatea unor cârmuitori vremelnici.

De aceea, **PNL** , care în tot trecutul său a luptat pentru neatârnamarea pe toate tărâmurile ,
se leagă să facă tot ce-i va sta în putință, **pentru a înlătura cât mai repede acest control**
și a reda iarăși României o viață financiară de sine stătătoare.”

IGDuca / 14 mai'33

▣ **Ordinea publică**

▣ **Pericolul extremismului de stânga și de dreapta**

[LD : **Atenție !** Cred că este prima provocare virulentă , nominalizată explicit, a lui IGDuca.

Stalin și Hitler cu ale lor „coloane” , nu-l vor ierta , semnându-i condamnarea la moarte.

Și deși , în istoriografia de până acum, de asasinarea lui Duca vor fi învinuiți legionarii...
eu găsesc că , din p.d.v. moral, ambele "coloane" pot fi invocate .]

„ În ce privește ordinea publică, deși PNL a dus zece ani dearîndul campanii înverșunate
împotriva stării de asediu, acum s-a declarat **incapabil să guverneze**
fără a recurge la o atare măsură gravă și excepțională.

Am fi înțeles și aceasta , dacă n-ar fi fost decât pentru a putea avea voluptatea de a constata că
există o ironie a soartei împotriva demagogiilor nesocotite

și **o justiție immanentă** , mai implacabilă decât toate răzbunările omenești.

Nemesis își păstrează drepturile și în politica românească.

Dar nepriceperea guvernelor național-țărăniste este atât de mare , încât
nici **având în mână arma stării de asediu** ,

ele **nu sunt în stare să stăpânească ordinea publică.**

E și firesc să fie așa, căci le lipsește condiția esențială pentru o atare operă ,
le lipsește autoritatea morală.

Cînd ai pactizat în opoziție cu toate curentele subversive ,
când ai apărat la bara justiției toate dezordinele comuniste,
când ai negat ani de-arîndul orice pericol bolșevic ;
când ai denunțat toate aceste agitațiuni primejdioase

ca fiind simple invențiuni interesate ale Siguranței Generale a Statului ;

când, pe de altă parte, ai tolerat, ba, mai mult, ai încurajat curentele extremiste de dreapta ;

când ai găsit natural ca anumite minorități să se înarmeze

după lozinci și cu stipendii peste hotare ;

e firesc ca valul extremismului de la stînga și la dreapta ,

să fi luat **proporții îngrijitoare** și ca la numeroasele greutăți ale zilelor de astăzi ,

să se aduge pentru România , în mod inutil și artificial , și **primejdia dezordinilor interne.**

Întrucât ne privește, **nu putem tolera ca viața și siguranța statului român să fie amenințate de asemenea curente destrămoare și anarhice.**

Omenirea trece , desigur, pretutindeni, printr-o criză gravă.

Dar **este inadmisibil ca România , care își are rosturile și așezările ei,**

care-i pot asigura în chip normal o viață liniștită și o evoluție fără de zbuciumări ,

să fie abătută de la drumul ei firesc prin imitațiuni fără rost , și după porunci

care vin fie de la **Moscova d-lui Stalin,** fie de la **Berlinul d-lui Hitler.**

Dacă sunt astăzi în țara noastră oameni atît de orbi încît să nu vadă că ,

prin aceste acțiuni , și imixtiuni , dușmanii noștri din afară urmăresc slăbirea României și

pregătirea terenului necesar tuturor uneltirilor revizioniste ,

PNL, al cărui nume este strîns legat de opera de întregire a neamului,

va ști să lumineze opinia publică și să determine astfel reacțiunile care se impun,

ca o **necesitate vitală de conservare și de apărare a patrimoniului național.**

IGDuca / 14 mai ,33

▣ Minoritățile

[LD : nici minoritățile nu avea de ce să-l iubească ! Mai ales cele cu dorinți și acțiuni

„ În nenumărate rînduri am arătat **simțimintele noastre prietenești , față de minorități.**

În interesul însă al conviețuirii frățești care trebuie să existe între ele și noi ,

suntem datori să **le atragem în chip hotărât atenția** că

nici un stat nu poate să admită ca minoritățile lui,

în loc să urmărească politica statului din care fac parte,

să urmărească scopurile politice ale altor țări,

și **să execute poruncile de peste hotare ,**

care vin **în conflict direct cu interesele României.**

Pe cât de larg este decis să fie PNL în privința tuturor revendicărilor minorităților,

în cadrul statului român, pe atît **el va ști să pună stavilă pornirilor de destrămare națională**

învesmântate în haina înșelătoare a drepturilor acestor minorități.”

[-----]

IGDuca / 14 mai '33

▣ Revizuirea tratatelor

” Nu vreau însă să închei această cuvîntare fără a vorbi despre **o chestiune**

care ne preocupă pe toți și care este atît de scumpă și de sfîntă ,

încît intenționat **n-am voit s-o integrez în analiza situațiunii creată de regimul actual.**

Prin natura ei însăși , **această chestiune este și trebuie să rămîna neintinată ,**

pe deasupra scăderilor noastre interne și a luptelor noastre de partid.

E vorba de acțiunea care s-a întreprins în unele cercuri internaționale pentru revizuirea tratatelor de pace.

Să fie bine știut , urbi et orbi, că **întreagă conștiința națională ,**

indiferent de partide politice și de luptele noastre intestinale ,

va face zid pentru apărarea hotarelor patriei. [-----]
IGDuca / 14 mai '33

Const.I.C.Brătianu / 14 mai ,33

▣ **PNL - partid loial șefului său.**

După luminoasa cuvântare a lui Duca, i-au rămas puține de spus.
Vorbește , totuși, **în semn de solidaritate.**

Destrămarea PNȚ , determină pe unii să considere că este **un fenomen simptomatic** ce se va manifesta și la alte partide.Nu împărtășește această părere.

" **PNȚ avea un șef care nu era legat de partidul său** ,
după cum **partidul n-a avut și nu are un program.**"

D.Duca a arătat greșelile d-lui Maniu .

În cazul acesta , **șeful decapitat și-a meritat soarta:**
nici el , nici partidul nu au avut încredere unul în altul.

"Dar un partid ca al nostru , poate el cădea în aceeași soartă
ca **această strânsură politicianistă ?**

"**Nu. Aceasta nu se va întâmpla cu noi.**

Totuși **trebuie să afirmăm aceasta în țară**,
pentru că țara trece printr-o situație excepțional de gravă.

Restabilirea situației politice , a crizei morale, a crizei economice ,
a dezordinii și crizei financiare **depind de prestigiul partidului național liberal.**
Acest prestigiu este reprezentat **printr-un drapel.**

Drapelul nostru este șeful nostru.

Dacă nu se va ști de toți că **noi suntem soldați devotați care ne urmăm șeful,**
că **nu putem admite să ni se ceară vreo schimabare în organizația noastră,**
că **noi suntem stăpâni pe noi ;**

dacă nu se va ști aceasta , nu vom avea autoritatea morală și nici prestigiul necesar unui
partid mare și puternic de guvernământ.

Țara trebuie să cunoască **devotamentul nostru nețărnut pentru șef.**

Trebuie să se știe că **partidul nostru este unul și indivizibil,**
că **șeful nostru este autoritatea supremă a partidului nostru ,**
și că **vom merge înainte , având în cap pe d.Duca ."**

-----C IC Brătianu / 14 mai '33 -----

V.P.Sassu / 14 mai'33

▣ **Deslegarea constituțională : Regele !**

" Lipsit de voința țării , de voința națională, **trăește numai din grația regală.**

Iată adevărul, iată punctul delicat și nevralgic, în jurul căruia se desfășoară tragedia situației
politice. **Ce-i de făcut ?** Suntem într-un impas. **Cum ieșim din el ?** Răspunsul e simplu :

Întrucât când, **după Constituție, Suveranul singur are prerogativă,**

când un guvern devine un guvern de primejdie națională,
atunci **Suveranul trebuie să facă uz de prerogativa Sa și**

să dizolve Parlamentul care mai susține acest regim

pentru considerațiune de exploatare pe cari toți le cunoaștem .

Da, **țara întreagă să facă un apel , plin de respect și de demnitate ,factorului constituțional ,**
ca printr-un **decret regal să pună capăt primejdiei**

și **să libereze națiunea de sub povara și canonul regimului nefast."**

VPSassu /

▣ **Asumarea răspunderii de PNL**

▣ **Tradiția „ șefului” la PNL**

"Ca partid , însă, noi ce facem ? Răspunsul e și aici foarte simplu :

Să urmăm drumul tradiției trasate și bătătorite de înaintașii noștri ,
de această sfântă trinitate care se odihnește la Florica.

Politica aceasta tradițională , aplicată în circumstanțele actuale, se poate rezuma la 3 puncte :

Acțiune viguroasă, unitate și demnitate.

Să solidarizăm toată suflarea național- liberală în jurul steagului nostru, șeful nostru, d.Duca. El e exponentul cel mai strălucit al partidului nostru.

El are norocul să aibă alături și tradiția vie și de sânge a partidului , reprezentată prin d.**Const.ICBrătianu** , care s-a născut și a crescut la vatra sfântă a liberalismului și s-a încălzit la focul sacru al dragostei de țară și al mândriei de neam.

Să urmăm în dragostea lui pentru șef, exemplul frumos al d-lui Brătianu.

Să ne unim în jurul șefului nostru , să-l ajutăm și să-l întărim , să-l înălțăm ca pe un stindard și , cu acest stindard, să mergem la luptă.

Aceasta a fost și este tradiția noastră. De aceea, **80 de ani, n-am avut decât 4 șefi** care au stat până la sfârșitul vieții lor , la postul de conducere. Am fost scutiți de ceea ce a măcinat partidul conservator, și ceea ce roade astăzi alte partide : criza de șefie."

VPSassu /

▣ **Tradiția regalistă, a PNL**

" Dignitate ? Nu se pot recolta succese fără demnitate.

Dignitate și față de factorul constituțional de jos [națiunea] ,

și **față de factorul constituțional de sus, față de Suveran,**

pe care **nu-l mistificăm și pe care nu-l șantajăm.**

Suntem democrați, dar regaliști.

Noi apărăm deopotrivă și libertatea poporului și strălucirea Coroanei.

Numai pe acordul acestor doi factori putem sluji țara.

Să nu-i cersim puterea , ca să întărim - cum fac alții - un partid nevolnic.

Să revendicăm puterea ca printr-un partid tare să slujim Coroana și Națiunea."

I.Nistor /

▣ **Bucovina solidară**

Sub regimul actual , siguranța publică este amenințată , cu toată starea de asediu.

Manifestațiunile anarhice se întind tot mai mult, iar în Bucovina această acțiune se face chiar sub patronajul elementelor național-țărăniști.

Împotriva unelirilor de de distrugere a țării, PNL protestează cu toată energia și socotește vinovat de starea de asediu pe actualii guvernanți.

Cu aceeași energie trebuie protestat împotriva acțiunii revizioniste ,

iar celor ce cer pământ și apă românească să le aplicăm

tratamentul folosit de ateniени față de persani ,,

Al.Lapedatu /

▣ **Ardealul solidar**

Adeziunea tuturor organizațiilor din Ardeal față de tactica urmată de partid,

și deplinul devotament față de șef.Asigurări de deplină credință și statornicie ,

convingerea unanimă că țara nu poate fi salvată decât de PNL .

dr.C.Angelescu / 14 mai ,33

▣ **Vechiul Regat solidar !**

" [...] Noi stăm strânși uniți în jurul șefului nostru , pe care-l asigurăm de tot devotamentul și

încrederea noastră, neclintită .Și acest lucru cu toate jerfele și cu tot sufletul.d.Duca,

prin strălucitele sale calități , este omul pe care grelele vremuri de astăzi

îl solicită la conducerea țării”

Aurelian Benteoiu /

▣ **Geneerația tânără solidară !**

În numele generației tinere, solidaritate deplină cu șeful și disciplina partidului .

NNSăveanu /

▣ **Puterea pentru PNL !**

Revendicăm puterea nu pentru noi, ci pentru țară , ca să îndreptăm dezastrul.
Numai așa ne vom îndeplini datoria față de țară și față de Coroană.

IGDuca /

▣ **Cuvânt final**

”Țin să vă mulțumesc călduros pentru cuvintele rostite de dvs.
Și pentru că **fiecare dintre dvs ați ținut să subliniați solidaritatea dintre partid și șef,**
țin să fac următoarea declarație : **Cu sprijinul dvs., al partidului, sunt convins că voi purta cu demnitate drapelul glorios** ce mi-a fost încredințat.Vă mulțumesc încăodată și nu vă mai spun decât un lucru : **Înainte până la biruința finală !”** .
Șed.PNL / 14 mai 1933

7.) Ședința Delegației Permanente a PNL , 5 iul.'33

Expunerea lui **IGDuca**(„ Universul” , an 50, nr.181, 6 iul.'33)

▣ **Agravarea situației financiare**

De la **întrunirile** pe care partidul nostru le-a ținut în ziua de **4 iunie** în întreaga țară și la care s-a denunțat primejdia ce o reprezintă continuarea guvernării actuale , **situațiunea s-a agravat foarte mult.** [-----]

IGDuca / 5 iulie ,33

▣ **Distrugerea armăturii economice.**

„ Sub un regim de fiscalitate excesivă, de vitregie legislativă și de permanentă nesiguranță , **economia națională nu poate să renască** , ci dimpotrivă se luptă la fiecare pas cu greutate din ce în ce mai mari și cu o desnădejde , din nenorocire , pe deplin întemeiată .
Și aici era firesc să fie așa. Nu se distruge sistematic toată armătura economică a unei țări , clădită decenii de-a rândul cu muncă , cu jertfe, cu prevedere , și cu pricepere ;
nu se agravează printr-o politică nechibzuită și plină de contradicții , repercusiunile fatale ale crizei mondiale , fără ca viața economică să nu fie zdruncinată până în temelii ei.

IGDuca / 5 iulie'33

▣ **Criza morală**

▣ **Curentele extremiste .**

„ Cât privește criza morală, ea este mai acută decât oricând.
Regimul tuturor concesiunilor, al tuturor ilegalităților și al tuturor abuzurilor, continuă să sfideze morala unei țări însetată de dreptate și de cinste.
Nevoia sancțiunilor răsună de la un capăt la altul al țării.

La umbra crizei financiare , economice și morale, în mijlocul căreia ne zbatem, nu e de mirare că **toate curentele extremiste găsesc teren prielnic pentru acțiunile lor de destrămare a vieții sociale și de turburare a vieții publice.** Asemenea curente nu se pot combate decât printr-o **politică de construcțiune și printr-o nediscutată autoritate morală.** **Regimul actual** , care timp de 4 ani , n-a făcut decât operă negativă și de distrugere, **nu poate fi guvernul salvării și al reconstrucției naționale.** **Regimul risipei și al ilegalităților** nu poate avea autoritatea morală **să stăvilească pornirile anarhice , să reîntroneze pacea socială și să readucă disciplina în sufletele atât de tulburate ale țării.**
IGDuca / 5 iul.'33

▣ Tăria PNL

▣ Crezul lui Duca

„ Într-adevăr, numai PNL , cu rădăcinile lui în țară, cu experiența și cu autoritatea lui, poate restabili situația țării, astăzi atât de grav compromisă.

Despre programul nostru nu mai e nevoie să insistăm.

Avem, și avem cu mândrie pretenția că nici un alt partid politic n-a fost în măsură să formuleze mai precis și mai cu deamănuntul **programul și soluțiunile** cu privire la toate problemele și nevoile la ordinea zilei , decât partidul liberal.

Lucrările și concluziunile **adunărilor noastre profesionale** sunt mărturia vie și justificarea temeinică a acestor afirmații.

Cât despre **intrigile și pretențiile adversarilor noștri** , dați-mi voie să fiu laconic.

Intrigile lor **le disprețuiesc** , iar la pretențiile lor, **surâd.**

Și unele și altele sunt dovada slăbiciunii lor.

În drumul lui spre marile înfăptuiri de mâine, și în înaltele lui preocupări pentru stat și pentru neam, **partidul liberal nu are vremea să se oprească nici la intrigile unora, nici la pretențiile altora**(**aplauze prelungite**)

„De doi ani și jumătate de când am onoarea să conduc destinele partidului , m-ați înconjurat dvs.**membrii delegațiunii permanente , precum și întreg partidul, cu o încredere și cu un devotament** pentru care țin să vă exprim încă odată **via mea grațitudine.** (**aplauze prelungite**)

Știu că mă susțineți cu aceeași însuflețire **în lupta** pe cât de mare , pe atât de grea, pe care **o purtăm împreună** și văd în această **desăvârșită și permanentă comunitate de gândire și de simțăminte dintre dvs și mine**, cea mai sigură **chezășie a izbândeii** depline și strălucite ce **va încununa truda , sforțările și jertfele noastre**” (**aplauze entuziasmate**)

Delegația Permanentă PNL / 5 iul.'33

▣ Comunicat

După expunerea lui IGDuca și discuțiile urmate ,

Delegația Permanentă a votat în unanimitate următoarea **hotărâre:**

” **Delegațiunea permanentă** , ascultând expunerile președintelui și desbaterile ce au urmat asupra situațiunii politice , constată că **de la marile adunări județene de la 4 iunie , situațiunea s-a agravat** , punând tot mai mult în primejdie interesele vitale ale țării.

”În consecință, **delegațiunea permanentă , în deplin acord cu președintele ei, hotărăște în unanimitate că lupta începută** în interesul superior al Țării și al Coroanei, **trebuie să fie continuată** cu toată energia **până la izbânda deplină.**

Și să se dea tuturor organizațiunilor județene instrucțiunile necesare în acest scop.

„D.Duca a adresat un apel către toate organizațiile partidului ca să activeze cu toată puterea în timpul vacanțelor. [-----] ”

Deleg.Perm.PNL / 5 iul.'33

8) Declarațiile lui Gh.Tătărescu, Poiana, 7 Aug'33

("Universul " , nr.214, 8 aug.'33)

La Poiana o mare întrunire a delegaților organizațiilor național-liberale din jud.Gorj.

Tătărescu / 7 aug' 33

▫ Spulberarea unei „legende”

▫ IG Duca –șef al PNL

[LD : atenție LD ! în ajunul venirii la guvern, din diverse motive, IG Duca concentrase asupra sa ura , adversitatea , tuturor forțelor politice ale țării : **Carol** (pentru că...) ; **camarila palatului** (pentru că.....) **PNȚ** (pentru că ...) **Maniu, Vaida** (pentru că ...) **Garda de Fier** (pentru că ...) , alte formațiuni extremiste de **stînga și dreapta** (pentru că...) **PNL – Gh.Brătianu** (pentru că ...) și , iată, are **adversari și în propriul partid** (pentru că) La toți, fără să am dovezi, dar cunoscîndu-i evoluțiile ulterioare și caracterul, eu adaug și pe **Gh.Tătărescu** de duplicitate.

Va trebui să fac o conexiune și o analiză lucidă asupra atîtor adversități , să descopăr ... care au fost, dacă au fost, și greșelile lui IG Duca .]

„ Vorbindu- vă despre această guvernare , voiesc să pun definitiv capăt **unei legende creiată și popularizată de adversarii noștri.**

S-a spus că venirea noastră la guvern s-ar face odată cu anumite **schimbări în conducerea actuală a partidului** , și s-a mai adăugat , că **unii fruntași ar fi pregătiți să-și dea consimțămîntul** pentru asemenea schimbări. **Nu vă indignați , ci râdeți !**

Autorii unor asemenea „ combinații” **nu cunosc nici partidul național-liberal** , și nici resorturile sufletesti , cari animă **pe fruntașii noștri.Nu cunosc partidul !**

„ **Partidul național-liberal nu este o reprezentanță de interese trecătoare** , o tarabă de târguială, o firmă de speculă în slujba intereselor , ambițiilor sau a veleităților personale și nici o armată de condotieri , în care șefii se schimbă în funcție de prada care trebuie cucerită; **Partidul național-liberal este expresia politică superioară și permanentă a conștiinței cetățenești** a acestui neam , **organismul cel mai de seamă** , prin care se face posibilă guvernarea țării , prin **elitele ei de muncă și de cugetare .**

„ În acest partid , **alegerea șefului** nu este un act de tranșacție, ci **îndeplinirea unui rit solemn** , prin care **se aduce la locul de cinste și de mare răspundere individualitatea** desemnată , prin jocul liber al selecțiunii, ca **cea mai capabilă**, reprezentând **sumumul de merit și maximul de utilitate.**

„**Șeful – sunt năzuințele , aspirațiile și forțele de realizare ale partidului** , făcute om. În PNL , **șeful e un principiu** ; iar **proclamarea șefului nu este actul de înregistrare ocultă și rușinoasă** , obținut prin calcul și aventură , ci **izbucnirea sărbătorească și tumultoasă a simțămintelor de recunoaștere și de încredere** , afirmată de însăși conștiința partidului.

Așa au fost ridicăți , la locul de răspundere și de jertfă , **Ion C.Brătianu, Dimitrie Sturdza, Ion IC Brătianu, Vintilă Brătianu ;**

asa a fost proclamat șef IG Duca, în care **conștiința a trei generații** a recunoscut pe unul din **cele mai reușite și mai strălucite exemplare de conducător**, și care , prin **însușirile, puterea de muncă, prin experiența și pregătirea îndelungată** , poate singur face față răspunderilor de **șef al partidului, azi, și de șef al guvernului, mâine.** Așa vor fi aleși oricînd șefii , în partidul național-liberal, atît timp cît va dăinui acest partid.”

Tătărescu / 7 aug.'33

[LD: să-i dai această declarație **la 1938, când a consimțit ca Regele Carol să scoată partidele în afara legii**, instaurînd dictatura personală, și când, printre cei ce au susținut formula, „ spurcându-și viitorul „ , a fost **și G.Tătărescu**]

„ Dacă prin imposibil , să zicem **într-un acces de nebunie colectivă** , **conducătorii partidului ar consimți** vreodată să voiască să uite aceste mari tradiții , ziua aceasta ar fi o zi istorică , **căci ar fi ziua începutului lichidării partidului și începutul agoniei sale.**

Puteți însă să fiți liniștiți ; **cel puțin generațiile noastre nu vor trăi asemenea zi.**
Adversarii noștri nu cunosc nici tradițiile nici disciplina de fier a partidului nostru,
și nici oamenii.

Nu ne cunosc oamenii căci **nu există** , o știți bine, în rândurile noastre ,
bătrân care să-și renege trecutul, și nici tânăr care să-și spurce viitorul
prin acceptarea, fie și a unei discuții, **ce ar avea de obiect tranzacții** referitoare
la rânduirea în conducerea partidului național-liberal.

Nu, duhurile fanarului, nu plutesc printre rândurile noastre.

Călcați deci și striviți aceste legende otrăvite , material infect al unei propagande ,
și pregătiți-vă pentru ceasul marilor răspunderi."

Tătărescu / 7 aug.'33

▣ **Guvernul de mâine.**

▣ **Profeție : "Ultimul guvern al democrației parlamentare" .**

"Azi toate drumurile sunt netezite ; iar greutățile și amenințările , care sporesc în fiecare zi,
vorbesc cu glas poruncitor.**Guvernul de mâine va avea de îndeplinit o misiune istorică :**
refacerea unei țări ruinate , amenințată de forțele destrămării și ale anarhiei.

„ **Guvernul de mâine va avea de îndeplinit o misiune istorică:**
refacerea unei țări ruinate , amenințată de forțele destrămării și anarhiei.

[**LD : dă profeția care urmează , la pierderea alegerilor din 1937**]

Dacă guvernul acesta nu-și va putea îndeplini misiunea,

dacă nu va putea readuce încrederea generală și

dacă nu va putea tămădui relele cari exasperează astăzi masele –

va fi ultimul guvern al democrației parlamentare și române și , după el,

va rămâne deschisă calea tuturor aventurilor și tuturor rătăcirilor."

„ În fața unor asemenea grave eventualități, țara are dreptul să creadă astăzi ,

că **seria formulelor de experiență este încheiată cu ultimul guvern Vaida Voevod,**

și că **guvernul de mâine** , pe care îl voi numi de pe acum „**guvernul ultimei nădejdi** ” ,

nu poate fi decât **un guvern național-liberal , prezidat de șeful nostru , I.G.Duca ,**

stăpân pe toate posturile de comandă, putând astfel să realizeze în deplină libertate

programul său de salvare „ Pentru a deschide grabnic calea unui asemenea guvern,

vă vom chema în scurt timp la lupta hotărâtoare.

Pregătiți-vă armele și pregătiți-vă sufletele !”

Gh.Tătărescu / 7 aug.'33

9) Delegația Permanentă, ședință, Programul de guvernare , 3 oct.'32

[lipsă doc.] **Vict.lamandi** - discurs(„Curentul” , nr.2038, 4 oct.'33)

▣ „**Revendicăm răspunderea guvernării .**

Revendicarea aceasta nu este un deziderat platonic, ci o supremă necesitate de stat.

„ **Avem** : o formidabilă **forță politică organizată** ; avem **experiență și autoritate morală** ;

ne sprijinim pe **voința imensei majorități a țării** ; avem **încrederea Coroanei** ;

ne simțim în stare să facem față grelei situații a țării;

suntem destul de tari pentru a duce la bun sfârșit sarcina de a salva țara ;

putem limpezi și simplifica politica internă a țării ;

vom urmări fără cruțare stîrpirea extremismului de dreapta sau de stînga -

adevărată otravă a poporului ; **suntem ultima rezervă a democrației și a libertății .”**

lamandi / 4 oct.'33

▣ **Atăcarea regimului democrat.**

▣ **Atăcarea PNL**

În ultima vreme , sub influența experiențelor din alte țări, [?!?] pe care nu e timpul și locul să le judecăm valorile, s-a întreprins o **acerbă campanie împotriva partidelor organizate , încercându-se discreditarea lor .**

S-a ajuns astfel la **atacul direct împotriva organizației democratice a Statului actual** preconizându-se în forme confuze și contradictorii , **doctrine și programe** cu așa- zise tendințe inovatorii , care, în fond, nu sunt decât ascunzișuri ale unor ambiții prin nimic întemeiate sau erezii ideologice cu vădite consecințe dizolvante."

Prin aceste atacuri a fost vizat , cu precădere , PNL
lamandi / 4 oct.'33

▣ **Liberalismul**

"**Liberalismul** de astăzi , înfățișând o **îndelungată evoluție politică , a părăsit de multă vreme tiparele rigide ale trecutului , adaptându-se** împrejurărilor mereu schimbate ale vieții sociale. **Ideia liberală** ca atare au fost **neâncetat în funcțiune**, iar **forța ei dinamică s-a manifestat** , întotdeauna , **în cadrul larg al dezvoltării tuturor instituțiilor democratice.**

"**Liberalismul actual** - pornind de la respectarea integrală a principiului libertății politice și spirituale - își întinde acțiunea sa cu aceeași eficacitate și în domeniul vieții economice și sociale , **urmărind înfăptuirea tuturor dezideratelor legitime ale colectivității.**"

▣ **„Prin noi înșine!”**

Prin aplicarea înțeleaptă a acelu **principiu regenerativ sintetizat în formula „ Prin noi înșine”** vom reînvia posibilitatea de producție ale țării , **revenind la tradițiile salvatoare ale PNL.**

▣ **Generația tânără din PNL**

Este **generația de cca 40 de ani.** „Ne-am făcut **ucenicia prin muncă ;** ne-am dovedit **devotamentul prin acțiuni neșovăitoare ;** **ne-am pregătit cu răbdare** , în tăcere, însușindu-ne de la înaintași **experiența** , iar **din cultură esențialul** , pentru a fi la înălțimea vremurilor noi. Ultimii 15 ani ne-am călit. Prin noi, **PNL și-a creat o temeinică legătură cu prezentul și viitorul .** Va fi solidară cu dl.Duca." lamandi / 4 oct.'33

Guvern IG Duca , 14 nov.'33

10.) Iuliu Maniu, Întrunirea electorală PNT, organiz.București, sala Tomis, 18 dec.'33

("Dimineața" , an 29, nr.9.691 , 19 dec.'33)
Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ,

▣ **Liberalismul**

[**LD : antiliberalismul lui Maniu a izvorât din ... ura lui față de PNL.**
Iată-l pe Maniu, cu adevărat , un **precursor al doctrinei creștin-democrate** despre care , însă, vorbește în termeni vași și face poezie !]

" Astăzi epoca liberalismului s-a isprăvit

Astăzi principiul liberalismului este un monument al istoriei ,
o piatră kilometrică în drumul de evoluție al gândirii politice a omenirii.
Astăzi stau la baza gândirii societății :
justița socială, ocrotirea celor mai slabi, posibilitatea celor mai tari
să-și folosească tăria spre binele comunității , nu spre oprimarea celor mai slabi .
Și de aceea, însăși ideea de a susține o politică liberală este un anacronism.
Este adevărat că PNL , sub presiunea împrejurărilor , și-a pus puțină apă în vinul său liberal,
dar tot vin liberal a rămas
Or , nouă nu ne trebuie apă învăluită, nouă ne trebuie aer curat de munte,
și apă curată din izvorul cristalin al munților și văilor noastre
care răsună de ideile curate cari conduc astăzi lumea [!?!]
și pentru care poporul românesc este atât de accesibil "

Iuliu Maniu / 18dec.'33

11.) Constantin (Dinu) Brătianu, șef al PNL ; Gh.Tătărăscu - șef de guvern , 5 ian.'34

// Întrevederi Tătărăscu - Brătianu - colaboratorii // [Vezi pe larg la fișier PNL VI](#)
// șed. Deleg.Permanente // șed. Comit.Executiv //
Cuvântări : [dr.C.Angelescu](#) , [Gh.Tătărăscu](#), [Alex.Lapedatu](#), [Ion Nistor](#) ; [C.Brătianu](#) .
("Adevărul " , an 48, nr. 15.341, 6 ian.'34 + foto Brătianu , Tătărăscu

"Facla" , an XIII, nr.884, 6 ian.'34)

▣ Ședința Comitetului Executiv

Ora 17 .Se ține la sediul PNL ; prezidată de dr.C.Angelescu .

[Gh.Tătărăscu](#) / 5 ian.'34

[LD : cuvântarea ascultată de întreaga asistență , în picioare ; **Omagiu lui IG Duca** .

Oamenii aceștia , aveau un cult al memoriei, erau încă romantici, nu le era frică de cuvintele "mari" ! Tătărăscu -care fusese mâna dreaptă a lui Duca - este încă sub "tutela" acestuia !]

"În clipa aceasta solemnă , stăpânită de duhul morții,

în clipa aceasta de tragică răscruce a destinelor, când se deschid, deopotrivă , în fața noastră, căile destrămării și căile mântuirii, în clipa aceasta de vâltoare socială, când avem de ales între nebunia dezastrului și între bărbăteasca hotărâre de a domina evenimentele și de a scăpa țara, **memoria martirului Ion Duca** se ridică pentru noi poruncitoare , ca un avertisment de foc, ca o chemare în vremuri aspre, ca imbold la datorie, ca un ordin solemn de a continua ceea ce visase și de a desăvârși ceea ce începuse.

" I-a fost dat partidului liberal , care la toate răspântiile istorice a știut să-și îndeplinească istorica misiune, de salvare a țării, **să aducă** de data aceasta , **însăși viața marelui conducător** , jertfa nevinovată pe altarul intereselor naționale. **Jertfa simbolică, jertfa solemnă** , care așază pe acel sacrificat în **galeria martirilor de neam** , alături de toți cei care de-a lungul veacurilor de sângerare românească , în vremuri vevodale sau de revoluție națională , au cunoscut , pentru credința în neamul și credința lor, **uneltirea perfidă a asasinatului, otrava comploturilor sau tortura roților de martiriu.**

"De dincolo de mormântul său, **Ion Duca ne privește .**

Spiritul său tutelar privește peste capetele noastre , **pentru a ne conduce și a ne îmbărbăta.**

Executori testamentari ai gândurilor și idealurilor sale politice ,

avem datoria față de memoria lui, și răspunderea față de țară, care l-a aclamat ieri și-l plânge azi, **să îndeplinim** slovă cu slovă , **programul** care alcătuia **profesiunea lui de credință** , și să ținem trează în conștiința publică , setoasă de o nouă morală, amintirea simbolică a **celui mai modest om politic**, fiindcă dincolo de **programul scris** al gândurilor sale, Ion Duca, prin **întreaga sa viață de mucenic** devotat binelui obștesc , era el însuși programul viu al necesităților și al chemărilorde astăzi.

"Azi ridicăm **acest steag din mâinile lui înghețate** , acest **steag sanctificat** de sângele lui nevinovat , **steagul acesta** care prin sfintele lui pete roșii , fixează caracterul eroic al guvernării de astăzi. Ridicăm acest **steag al lozincilor mântuitoare** , simțind cum în cutele lui flutură duhul mântuitor al conducătorilor de ieri, care **ne poruncește de a fi demni de jertfa lui .**
Jurăm ! vom fi ! "

Dr.C.Angelescu / 5 ian.'34

"**Comitetul Central** al partidului se întrunește astăzi pentru **prima oară după moartea tragică a șefului nostru Ion G Duca**. Partidul național liberal și țara întregă sunt adânc îndurerăți de dispariția acestui **mare român** , acestui **mare patriot** , către care se îndreptau speranțele tuturor. Sutele de mii de oameni care însoțeau cosciugul la locașul de veci , tristețea și lacrimile mulțimii, indicau sufletul acestei mulțimi și durerea ce simțea în urma morții neașteptate a lui Ion Duca.

Partidul național liberal va plânge în veci pe acela care a fost , nu numai **un mare talent**, dar și **unul din cei mai mari oameni de stat** ai României de astăzi.

Va plânge pe **omul care nu a avut alt țel în viață, altă dorință** , decât de **a-și servi țara și neamul**.

Moartea a răpit pe șeful nostru Duca; trebuie să-l înlocuim.

Delegația permanentă a partidului s-a întrunit și , în unanimitate , **a desemnat ca succesor al lui Ion Duca , pe Dinu Brătianu** . (**aplauze prelungite**)

Astăzi această îngrijorare a dispărut (**aplauze , ovații**)

Partidul care a fost întotdeauna unit, și a putut astfel să-și îndeplinească marile înfăptuiri din trecut, formează astăzi **un bloc unitar pentru serviciul țării și al Coroanei** , în îndeplinirea înaltei sale meniri . (**ovații, aplauze prelungite, mai multe minute**)

Delegația permanentă vă propune deci , prin glasul meu, ca **șef al partidului, pe d.Dinu Brătianu** , care este nu numai **omul cu mare prestigiu , suflet curat , omul de cuvânt** , dar și **un simbol al partidului nostru** . (**ovații, aplauze prelungite, mai multe minute**)

Urmasii al marilor bărbați de stat cari au întemeiat și condus cu atâta strălucire **partidul nostru** , d-sa - suntem convingși - va pune, ca și predecesorii săi, **toată munca, toată energia, tot patriotismul și tot sufletul, în serviciul Țării și al Coroanei**. (**ovații, aplauze prelungite**)

Înainte de a ne separa , să strigăm cu toții: **Să trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea**, pe care, în numele partidului, îl asigurăm de toată **dragostea și nestrămutatul nostru devotament** "(**ovații, aplauze prelungite, mai multe minute**) [-----]

Gh.Tătărescu / 5 febr.'34 - declarație -

"**Astăzi, când după greua și ireparabila încercare suferită de partid , alegem ca șef** ,

într-un sentiment de puternică și unanimă solidaritate , **pe d.Dinu Brătianu** ,

și o facem cu **adâncă și nezdruincată încredere** , în vremurile acestea de anarhie a

conștiințelor și de desfrânare morală, așezăm în fruntea partidului , **ca un simbol al redresării necesare , o mare figură etică**.(**ovații, aplauze prelungite, mai multe minute**)

D.Dinu Brătianu reprezintă **o lozincă de raliere** , el este **cheagul solidarității morale** din partid,

el este **șeful tutelar** care s-a impus prin **forța lui morală**, el reprezintă **dezinteresarea** în viața

publică , el înfățișează **patrimoniul contribuțiilor istorice** aduse în serviciul comandat al nației ;

el aduce prin sufletul său , **generozitatea tinereții**, iar prin vârsta sa , **înțelepciunea vieții**

încercate ; **el strânge în jurul steagului comun , generațiile vechilor luptători care îl cunosc,**

și generațiile noi care îl respectă. (**ovații, aplauze prelungite, mai multe minute**)

Fie ca **partidul, sub conducerea lui, care înfățișează** , pentru conștiința publică,

voința fermă a redresării morale și îngrijorările românești

ale unei familii de ctitori de țară, să-și desăvârșească opera de rodnică înfăptuire ,

de liniște obștească și de propășire națională " [-----]

Dinu Brătianu / 5 febr.'34

" **Emoția** care mă cuprinde , când mă ridicăți la acest loc, mă va împiedica să spun

ce aş voi să vorbesc. Clipele tragice petrecute zilele trecute nu le voi mai descrie.

Pentru **prietenul de care ne-am despărțit** nu am de spus decât atât : **am pierdut un frate** .

"**La vârsta mea înaintată** , oamenii se uită **mai mult în trecut decât în viitor**.

Dați-mi voie să arunc și eu o privire asupra trecutului meu.

Din copilărie am fost crescut într-o atmosferă politică, așa că pot spune că

mentalitatea noastră s-a format de tatăl meu și de tovarășii lui de luptă.

Mai târziu, după moartea tatălui meu, am intrat în **școala politică a lui Dimitrie Sturdza**, **adevărată școală de oameni de stat**, de la care, împreună cu frații mei, **am primit cultura politică**. Doi din frații mei au mers înainte. Eu am rămas la urmă. Și era și firesc. **Cel mai mare [Ionel] s-a impus prin înalta lui inteligență și talent; celălalt [Vintilă] prin neântrecuta lui putere de muncă.**

Care a fost rolul meu în trecut ?

Cât a trăit, **Dimitrie Sturdza s-a servit și de mine și de alții din tineretul liberal.**

După moartea lui, comunitatea de sentimente și complectă încredere în frații mei, m-au făcut **să mă abțin de la partea de conducere a partidului.**

Am fost însă întotdeauna, soldat devotat al acestui partid și am luptat în primele rânduri, în cele mai grele împrejurări, ca simplu soldat, împlinindu-mi un rol modest, pe care l-am continuat conform unei lozinci a tatălui meu :

< Nu vă vârați înainte, fiți modești și faceți-vă datoria! >

Ceea ce am primit ca **moștenire de la tatăl meu a fost acea dragoste adâncă pentru partidul pe care-l formasem.** Vedeți deci că **ideea de partid** intrase în mintea noastră încă **din fragedă copilărie**. De aceea, **după moartea fratelui meu Vintilă [1930],** când **amicul meu Duca a făcut apel la mine** cerându-mi sprijinul, **am fost lângă el și lângă partid.** Dvs. vă aduceți aminte că **în cuvântările mele am căutat să dau tuturor încredere în puterea, viitorul și forța de realizare a partidului nostru.** Vă aduceți aminte cum într-o ședință am rezumat **atributele partidului național liberal :** în cele trei puncte : **cinste , hotărâre și demnitate ."**

Dinu Brătianu /

▣ Partidul. Șeful de partid .

" Vă voi spune că nicideată **n-am avut dorința de onoruri și de a ocupa sarcini publice.** **Îmi făcusem un mod de a trăi al meu .**

" Au venit însă momentele tragice când Duca a fost răpus.

Și atunci mi s-a părut că văd **o dezorientare în partid ;** pentru că **m-au întrebat mulți** dacă am de gând **să rămân în rezerva anterioară.**

Am crezut că **datoria mea este de a mă așeza la conducerea partidului .**

Toți ochii , toate gândurile din țară și străinătate , sunt ațintite asupra **partidului nostru.**

Toți prietenii și adversarii văd în **PNL** singurul **instrument al organizării morale și materiale.**

Avem **o operă mare de realizat** , la care sunt chemați să lucreze toți, tineri și bătrâni.

M-am întrebat deseori **ce trebuie să fie un șef de partid.**

Un șef trebuie să aibă **încrederea** în spiritul de sacrificiu și abnegație al membrilor lui .

El trebuie să fie **în fruntea lor și să le fie un exemplu .**

El trebuie să fie **punctul de reazem , pivotul acțiunilor partidului ;**

să știe membrii lui unde îi duce și să aibă încredere că îi duce pe o cale sănătoasă .

Apoi **cuvântul lui trebuie să fie cuvânt , să aibă spirit de nepărtinire ,**

și să nu facă **diferență decât după merite și valori , să aibă toate calitățile de dezinteresare și de cinste a celui care ne-a părăsit ieri .[Duca !]** În sfârșit,

să pună **interesele patriei pe deasupra acelor de partid ,** armonizându-le împreună.

Vedeți , deci, **ce sarcină grea apasă pe umerii mei.**

Mă întreb : **voi putea face acestor îndatoriri ?**

Am luat totuși această sarcină pe care **nu o voi putea duce la bun sfârșit**

decât cu ajutorul și devotamentul dvs.

Dacă n-aș avea această încredere, **chiar** azi mi-aș depune mandatul pe care mi l-ați încredințat.**Cu toții avem o operă mare de îndeplinit .**

Unii sunt **la cârma statului** ca **să realizeze programul pe care ni l-a lăsat Duca.**

Știu cât de grea este această muncă, dar noi trebuie să dăm guvernului tot concursul ca să îndeplinească această operă. Să-l ajutăm.

C.ICBrătianu - al V-lea dintre Brătieni ... , 5 ian.'34

("Parlamentul românesc" , an V, nr. 131, 18 ian.'34, p. 4-6)

Este al V-lea , din acest neam ales, care ia **imensa răspundere** a conducerii celui mai puternic organism politic românesc.

1) Ion Brătianu - bătrânul - a fost creatorul. **El a creat și a organizat în exponență burghezia** română. El a ridicat , în fața forței conservatoare , organizații cu rădăcini adânci în toate straturile poporului.Că aceste rădăcini sunt mai adânci în burghezie, este incontestabil.

Decenii , I.Brătianu a fost stăpânul de necontestat al PNL **Opera sa a fost imensă.**

2) Dumitru Brătianu (fratele) , care a luptat o vreme împotriva fratelui, a revenit în partid , devenind șef .

3.) Ionel Brătianu (fiul lui Ion) : a fost **creatorul României de azi.**

Disparația lui a fost începutul haosului de azi .

4) Vintilă Brătianu (fratele lui Ionel) , nu avea nici remarcabila abilitate a fratelui său, nici acea neîntrecută cunoaștere de oameni , nici simțul realităților.

El a avut însă **o mare calitate , pentru care nația ar trebui să-l fie recunoscătoare :** a înțeles enorma importanță a **independenței noastre economice , s-a sacrificat chiar pentru acest ideal. Lupta lui pe acest teren a avut caracter de tragedie .**

A avut de înfruntat forțe imense , ale căror interese materiale stăteau în calea eliberării noastre economice . Fără sacrificiile și lupta acestui om, astăzi am fi fost total la discreția intereselor străine. **Și-a sacrificat o viață întregă pentru ca românii să fie stăpâni pe țara lor.**

În mare parte, a reușit. A murit pe coasta înzăpezită a **Mihăeștilor**, cu pumnii înclеștți de pământul gliei sale .**A murit hulit și neânțeles** , împrōșcat cu toată ura nimicnicilor , iar acum regretele sunt unanime .

5.CICBrătianu (fratele lui Ionel și Vintilă) , vine la conducerea PNL în împrejurări deosebit de grele. **El a stat, până acum, deoparte de luptele politice.** Până ieri, nici ministru nu a fost

Acum , C.Brătianu a vrut să fie șeful PNL.Conștient de pericolele ce amenința existența partidului, **s-a impus, sfărâmând toate obstacolele ce-i stăteau în cale .**

L-au impins , la aceasta, **demnitatea și solidaritatea partidului**, trezit la realitate.

Are un imens rol de îndeplinit.

Dinastia Brătienilor / 5 ian.'34

Guvern Tătărașcu -Legislatura I .Sesiunea ordinară. **1 febr. - 28 apr.'34**

▣ **Mesajul Regal , 1 febr.'34** **Vezi la fișier Guvern Tătărașcu**

▣ **Răspunsul la Mesaj ,**

12.a) Oct.Goga , discurs la mesaj , 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 422- 425)

[LD : foarte interesant discurs ! Cu o primă parte în care predomină ironia și stilul **opoziționistului "de serviciu"** - care a și fost aprobat de toată opoziția ! - apoi, un **atac de substanță la adresa democrației , a principiilor sale sacrosante, a instituțiilor sale**, într-un cuvânt la **negarea regimului politic** în care evoluase România după Unire , culminând cu **diagnosticul demonstrației : România prerevoluționară .**

Discursul marchează , fără echivoc, convertirea lui Goga **la o doctrină autoritaristă, antidemocratică, naționalistă, xenofobă , având ca stindard deloc original, deviza : "România , Românilor ! "**]

[-----]

Goga / 24 febr.'34

▣ Diminuarea autorității de stat

" Stăm pe un vulcan al cărui clocot , din adâncime, urechile pricepute îl deslușesc deabinelea. Ce ar putea să-i stăvilească , să-i comprime tendința eruptivă ?

Desigur că autoritatea ideii noastre de stat , respectul pe care îl inspiră însăși temeliile așezării acestei țări .

Nenorocirea însă vrea ca tocmai **această autoritate să fie pulverizată și căzută în noroi** , lucru știut și simțit de toată lumea la noi. Iată deci cadrul întunecat în care ne mișcăm : o puternică zguduire sufletească , lipsită de punctul fix pe care să ne rezemăm în pragul zilei de mâine .

În astfel de împrejurări, sinceritatea și îndrăzneala în fixarea adevărului , devin atribuție de căpetenie ale unui cuget patriotic , care vrea înlăturarea răului.

Învestiți cu aceste însușiri , noi ne vom coborâ la origina situației deplorabile de astăzi, accectuând , în câteva cuvinte , concepțiunea profund greșită ,

cu care s-a inaugurat și în care a persistat viața noastră de stat de la Unire încoace.

Cincisprezece ani sunt deajuns ca să constituie o experiență și să ne dea o perspectivă de apreciere. "

Goga / 24 febr.'34

▣ Prematura acordare a votului universal

▣ Democrația viciată

[LD : atenție ! fără prejudecăți, fără ipocrizii și complexe, va trebui să-ți spui părerea în această chestiune. Între timp ai experiența de aproape 50 de ani de dictatură comunistă , tot sub " vot universal" , și , mai elocvent, ai experiența de după 1989 , a acestui vot.

De ce trebuie să sărim în sus , să considerăm neapărat "reacționar" , luciditatea unor oameni privind acest "vot universal" ?

" Egalitatea" și "votul universal " ... utopie ? demagogie ?]

" În adevăr, din primele zile de după război, **demobilizarea militară** a echivalat la noi cu **desarmarea morală a neamului** . Încetând regimul de severitate în conducerea și administrarea țării de pe vremea ostilităților, **am trecut deadreptul la svârcolirile votului universal , în întâia etapă** . Vor fi fost exagerări și nedreptăți adeseori în stăpânirea quasi -dictatorială a primelor luni post -belice ; dar **ideea națională s-a păstrat neștirbită** , ca o zestre a tranșeelor , iar **principiul autorității s-a afirmat la tot pasul**.

"Așa zisa democrație, însă, instalata la baza noului stat , ne-a prăvălit într-o dislocare haotică.

Votul universal, în forma lui actuală, exercitat de o populațiune fără pregătire , a devenit **un obstacol pentru dezvoltarea și întărirea țării ; (exclamări la PNL și PNT)**

concepțiunea națională a fost înlocuită cu preocupările sociale și cu lupta de clasă spiritul public , năvălit de revendicări pur materiale , a pierdut din vedere însuși scopul în care s-a dus lupta noastră de veacuri ; **demagogia**, din ce în ce mai trivială , **gonind de pe arena vieții publice , elita intelectuală** , prin concesiile ei interesate , a **anarhizat masele** , pentru a căror înfrânare , **fiecare guvern s-a folosit** de cele două atribute constante ale **democratismului începător : corupția și teroarea.**

Figurile de mâna a doua , care au ajuns la **rol de conducere** , din acest **laborator otrăvit**, cu nepriceperea și rapacitatea lor, au pus în circulație **planuri și formule pornite să dărâme orice impuls de ordine din instinctul mulțimii . "**

▣ Parlamentarism - caricatural

Parlamentarismul , născut din **fără de legi** și practicat prin **incompetență** , a devenit **o caricatură lămuritoare și costisitoare** , o **mașină de legi grăbite** ; unele **fără consistență și fără efect**, slăbind respectul cetățenilor pentru ideea de legalitate ; altele, prin demagogia lor, **direct păgubitoare oricărei consolidări . "**

[-----]

Goga / 24 nov.'34

▣ Liberalismul

▣ PNL , Guvernul

[**LD** : neobosit și șantajând ,chiar și după asasinarea lui Duca, poziția PNL la Restaurație, **Goga atacă cele două mari partide democratice** , din unghiul noii profesioni de credință .
Pentru aceasta nu-și pierde timpul cu vreo analiză doctrinară , ci , pur și simplu ,
speculează știri gazetărești, culise, **pentru a înțelege zăzania dintre cele două partide**
...Din păcate , Madgearu a căzut în capcană ...]

"**Partidul liberal** , ajuns la putere , **după manevre** în care **abilitatea de culise** s-a combinat într-un mod savant cu **atacul frontal** - lucru despre care e preferabil să tacă cronică-se găsește **astăzi într-o situație cu totul particulară** , în mijlocul actualei vâltori politice.
Lăsând la o parte **raporturile sufletești cu Coroana** , care rămân **nedeslușite și neânțelese**, pentru orice gândire echilibrată, fiindcă **istoria nu se poate reface** , oricâtă uitare s-ar așterne peste trecut , cu o bunăvoință de ambele părți , lăsând la o parte , deci , pentru moment, **imponderabilele morale**, care , în vremurile noastre , trag mult în cumpănă , plasându-ne **în domeniul pur politic**,
Partidul Liberal **nu-l vedem în posibilitatea de a stăpâni evenimentele**.
Partidul Liberal **este doar autorul dărâpării de astăzi**, știut fiind că cea mai mare parte din **osatura organizării noastre de stat** , care a dat greș , s-a înjghebat sub îndrumările lui .
Mai mult, **se poate afirma** , cu drept cuvânt, că **ideologia liberală a dominat cei 15 ani** după Unire , **Partidul Național -Țărănesc** nefăcând **decât să copieze un încercat sistem de exploatare** . Vom avea ocazia , în cursul dezbaterilor din Parlament, să lămurim, cu unele amănunte, **această teză** ,
a similitudinii de concepție între cele două tabere politice , care ,
prin intențiilor lor rotative , manifestate de curând, și-au recunoscut în mod public,
o intimă înrudire organică. "[-----după polemica cu Madgearu -----]
Doctrina liberală, însă , **lichidată pretutindeni pe glob**, prin nota ei anarho- liberală, **nu rezistă unui examen serios** , în contact cu exigențele prezentului.
Ca să-i putem cântări sinceritatea, e destul să ne gândim
la **alegerile din care s-au zămislit și la silnicia prin care se mențin**.
De o parte , **urne mincinoase**, de altă parte , **starea de asediu**. [-----]
Cele două corective sunt suficiente ca să ilustreze
postura hibridă a democrației românești.
Lipsită de o justificare etică, această **mixtură hibridă**
cu fațade de occident avansat și cu conținut de năravuri politice asiatice ,
nu poate constitui o platformă pentru întinerirea și purificarea vieții noastre .
La toate acestea, **se adaugă și actuala eclipsă a valorilor personale** ,
în **ciudata compoziție a P.L.** care, **după pierderea lui IG Duca** ,
s-a resemnat pentru regimul de conducere bicefală ,
detestat de el în cursul anilor, **cu mult prisos de ironii și diatribe**.
În astfel de condiții, **guvernul prezidat** , din mila lui Dumnezeu , **de către tânărul domn G. Tătărescu** , **prelungeste incertitudinea** în care ne găsim și **continuă seria încercărilor haotice** , acumulând noi decepții , pe un fond de unanimă protestare ,
într-o vreme când lumea noastră refuză incapacitatea căptușită cu vorbe
și cere o radicală schimbare de regim."

O.Goga / 24 febr.'34

12.b) **Gh.Brătianu (PNL-2) , discurs la mesaj, 24 febr.'34**

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Guvern liberal ?!**

[L D: **Gh.Brătianu** înfățișează **fizionomia ideala a unui guvern liberal.**

Poate fi expusă în ghilimele la orice capitol de **doctrină liberală**,
ca o **chintezență a valorilor liberalismului** : **libertate , democrație ,**
constituționalism,parlamentarism , legalitate , ordine morală.

Faptul că , din figurile românești ale liberalismului , el invocă doar pe cei din familia Brătianu , pe **Ion și Vintilă Brătianu** - tatăl și fratele mare -

(spre deosebire de Dinu care vorbea și de Sturdza și a admis excelența lui Duca)

poartă pecetea "complexului" fratelui bastard care ,
pornit în dizidență pe tema Restaurăției - cu speranța că Regele ,
pentru care a făcut ruptura , va vedea în el pe liberalul demn de guvernare -
se vedea înșelat în așteptările lui.

Altfel, însă, **credința sa liberală este fără cusur**,

singura nedreptate , făcând-o fraților lui.

Știu că această opinie poate fi vulnerabilă ,ca venind de la un "istoric" dar...
cum eu nu țin să fiu atât de ortodoxă, voi risca această abordare .

Lecuit de "carlism" , trecând treptat chiar în tabere anticarliste,
lui Gh.Brătianu îi va trebui încă 5 ani de tribulații politice laterale ,
până să revină în familie ! Cum ași putea aborda altfel chestiunea ?

" Ea [tragedia de la Sinaia] ridică , în toată întinderea și în toată gravitatea ei ,
problema respectării libertăților constituționale și a principiilor
pe care trebuie să le reprezinte prin concepția , ca și prin acțiunea sa ,
orice guvern, dar mai ales un guvern al partidului liberal.

Strămoșii noștri ne-au deprins cu gândul că **un guvern liberal**
este **un guvern cu prestigiu și autoritate desăvârșită , cu mână liberă [?!?] în conducerea**
statului, fără ipoteca nici unei știrbiri și nici unei transacțiuni ."

(**aplauze la PNL-georgist**)

Un guvern cu depline puteri , pentru a avea și **deplină răspundere**
și a menține astfel la adăpost de orice zguduiri , **rolul normal al factorilor**
care alcătuiesc **structura permanentă a vieții noastre constituționale.**

Un guvern care, prin propriile sale forțe politice și morale ,
să poată cârmui fără siluiri , rezolvând problemele și îndrumând curente de opinie,
în cadrul vieții democratice și parlamentare ,

de care **noțiunea liberalismului nu trebuie despărțită ,**
un astfel de guvern **nu se poate sprijini ca formulă și practică de guvernământ,**
pe un sistem de represiune , de teroare și de delațiune,
suprimând libertățile individuale ,stânjenind în afară de incinta Parlamentului
orice viață politică normală .

Un guvern liberal , prin însăși constituirea sa ,
trebuie să cuprindă în sânul său **forțele politice reale ale partidului ,**
pentru că **un guvern liberal nu trebuie să întărească , printr-un nou exemplu,**

teoria pe atât de greșită , pe cât de tendențioasă ,
a incapacității regimului parlamentar ,

ce se înfiripează tot mai mult ca o concluzie a ultimelor guvernări de partid .

Nu este adevărat că a dat greș un regim întemeiat pe Constituție și Parlament ,
atâta vreme cât aceste instituții nu au fost și nu sunt lăsate

să-și exercite , prin reprezentanții și conducătorii lor,
întreaga lor răspundere și întreaga lor acțiune . (aplauze PNL-georgist)

Nu este de ajuns să amintim de Constituție numai cu prilejul solemnităților ,
iar **ideea de ordine , nu poate fi o acoperire a abuzului.**

Ordinea se sprijină pe lege. Tirania pregătește anarhia.

Noi înțelegem respectul legii de sus în jos, ca și de jos în sus !

(**apaluze la PNL-georgist**)

Noi n-am conceput o **guvernare liberală altfel,**

decât ar fi însemnat ea astăzi, pentru **Ion și Vintilă Brătianu**

(**apaluze la PNL-georgist**) , iar **dacă țara a voit o guvernare liberală ,**

pe aceasta a voit-o, și nu pe aceea pe care o înfățișează formațiunea de guvern pe care partidul acestei majorități [Dinu Brătianu !] a acceptat-o . Această concluzie se desprinde și din examinarea programului pe care ni-l prezintă Mesajul "
Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Programul economic

[-----]

"Ceea ce reține însă, de pe acum, întreaga noastră atenție , atunci când se amintește cu atâta grije împlinirea a trei sferturi de veac de la înfăptuirea Unirii , este **apărarea constantă a independenței economice și politice a statului național ,** moștenire pe care generațiile a căror amintire o slăvim, ne-au lăsat-o **întreagă și neștirbită.** (Aplauze la PNL-georgist)

" În această privință, **nu găsim ,** nici în Mesaj, nici în proiectul de Răspuns la Mesaj al acestei Adunări, **o aluzie la problema ,** atât de importantă și de complexă, a **datoriilor externe ale statului român,** nici vreo lămurire a **prezenței experților ,** care , de câțva timp, examinează posibilitățile financiare și capacitatea de plată a țării .

[-----]

< Oricât s-ar fi accentuat , în ultimii ani , internaționalizarea vieții statului , oricât de mult s-ar fi strâns legăturile de interdependență economică , de la un capăt la altul celălalt al globului , sunt margini înlăuntrul cărora voința națiunii nu poate fi îngrădită de nimeni . >

(Aplauze la PNL-georgist)

Ea are datoria să-și apere acest patrimoniu moral, cu aceeași stăruință cu care își menține hotarul ! " [-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Politica externă

▣ Decalaj economic : țări agrare - țări industriale

[**LD : este interesant cum , în toate dezbaterile politice , erau sesizate diverse aspecte deficitare ale politicii externe românești, dar ... în concluzii se vorbea de unanimitatea aprobării acestei politici !** Zelul pe care l-a depus Titulescu pentru obținerea acestui calificativ, ar merita o mai adecvată analiză istorică , dar atât de tare este înrădăcinată **preamărirea politicii titulesciene, în posteritate,** încât orice aluzie este imediat taxată de ... " x" eroare , "x" păcate" etc etc. **Mă voi strădui să demonetizez aceste automatisme istoriografice ,** pentru că ... **nu numai "fasciștii" l-au criticat pe Titulescu !** dar oricine îl critica , devenea automat , ... " inamic" , "adversar" , "dușman "]

" Problemele economice se leagă strâns de acelea ale politicii noastre externe.

Nu este locul să examinăm aici pe larg această politică ,

deși Mesajul înșiră cu un lux deosebit de date , de localități, de amănunte , diferitele **pacte de alianță și de neagresiune ,** încheiate în ultimul timp.

"De sigur , **alianțele și înțelegerile internaționale ,** care ne garantează hotarele în toată întinderea teritoriului României , **sunt binevenite ,** atunci când **adaugă o nouă cheazășie de stabilitate și de liniște** dezvoltării viitoare a țării și ordinei noi a Europei.

Dincolo de formele protocolare , alianțele au, însă, de obicei, **un îndoit conținut : militar și economic.**

De cel militar, în starea în care ne aflăm azi, prefer să nu mai vorbesc astăzi în această incintă ; **mi-am spus cuvântul la vreme . [afacerea Skoda !]**

Dacă însă este vorba să examinăm foloasele pe care **aceste acorduri le aduc economiei naționale ,** nu putem să nu relevăm **contrazicerea gravă** în care se află , de câțiva ani, **politica externă a acestei țări.**" [-----]

▣ **Controlul financiar străin.**

[-----]

Trebuie să rămânem **prizonierii unor angajamente** ,
pe care **am rămas singurii** ale respecta ?

Trebuie să sacrificăm **independența noastră economică**,
să știrbim , poate , și **independența noastră politică**,
să sacrificăm rostul **institului nostru de emisiune** și
să-l oprim de la funcțiunea sa normală,
pentru că astfel dictează, nu interesele noastre,
ci cerințele experților și consilierilor tehnici ?

Trebuie să împingem **paradoxul respectului unilateral al contractului** ,
până a lăsa **să ni se taie** , ca de un Schylok , **din trupul nostru** , măsura de carne ,
nesocotind sângele cald al circulației economice
care **dă viață întregului organism al națiunii ? "**

" Răspunsul la această întrebare , ni-l dă tradiția politică a acestui stat național și unitar și directiva însăși a întemeietorilor săi.

Liberali prin crezul lor politic , ca și **prin concepțiile economice** ale timpului lor,
ei au știut să rămână naționali, în împrejurări hotărâtoare .

"Nici pentru **generația Congresului din Berlin**,nici pentru cea a **Conferinței din Versailles**,
ambitia de a fi socotit un < mare european > ,

n-a precumpănit o singură clipă asupra **grijei statornice de a apăra** , î
n orice împrejurare , **interesele românești "**

(**aplauze la PNL-georgist**)

" Din vicisitudinile istoriei, **noi am rămas ca un stat național și nu putem trăi decât ca stat național.** Partidul Național Liberal, al cărui putere covârșitoare în aceste înfăptuiri este mai presus de orice ură și orice controversă,
nu poate rupe , în această privință , **legătura sa cu tradiția ce stă la temelia existenței sale**, care astăzi se afirmă ca **principala sa rațiune de a fi.**
Ideea națională, care a fost **forța spirituală a întemeierii acestui stat**,
rămâne și forța consolidării sale."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Problema generației tinere**

▣ **Profilaxia anarhiei**

▣ **Pedepsirea vinovaților**

[LD : **luciditate** , **realism** , **generozitate** sau demagogie politicianistă ?

naționalism "liberal" sau..... accente naționaliste xenofobe ?

"Proporționalismul " , soluție necesară protectoare sau .. contaminare naționalistă ?

În funcție de răspunsul la aceste dileme, și Gh.Brătianu va primi o " etichetă" ...

Altfel, în tot discursul, **nu nominalizează Garda de Fier**, vestejește crima - ca act de luptă politică - dar eu consider că , abia acum **își justifică suspectata sa atitudine** pentru care a fost **incriminat și de "complicitate morală "** .]

" **Ideea națională**, care a fost **forța spirituală a întemeierii acestui stat**,
rămâne și forța consolidării sale.

Ea se afirmă cu deosebire în problema atât de grea a **generației tinere** ,
a existenței și a dezvoltării sale. [-----]

"Față de **această stare** , într-adevăr **încărcată de primejdii**,
noi socotim că **profilaxia contra anarhiei** de care se vorbește,
cu atâta stăruință și atâta emfază , **nu poate reprezenta**

nici perpetuarea stării de asediu,
nici stabilizarea unui regim de ilegalitate ,
nici ridicarea la rangul de principiu de guvernământ , a suspiciunii și a prigoanei.
S-a comis delict și crime ? Ele trebuie instruite și, mai ales, judecate .
S-a dovedit vinovăția cuiva ? Trebuie pedepsit ! (aplauze la PNL-georgist)

**"Dar a face din procesul lui , procesul întregii generații
nu înseamnă a pune capăt anarhiei ,
ci, dimpotrivă, o menține și a o răspândi " (aplauze la PNL-georgist)**

**Nu prin violență și abuz poate lua ființă < climatul politic și moral > ,
prielnic unei activități de solidaritate și reconstruire națională."**

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Politica față de minorități**

▣ **Naționalizarea cu românii de peste graniță.**

▣ **Numerus proportionalis**

"Nici altădată , nici acum, **naționalismul nostru nu se ridică împotriva acelor locuitori de altă limbă și de altă lege , cari trăesc printre noi, unii de veacuri, alții de decenii,**
a căror **credință către statul național s-a dovedit statornică** , cari au împărțit cu noi,
în zile grele ca și în vremuri une , necazurile , suferințele și bucuriile noastre.

-prof.ACCuza : " Vă felicit pentru naționalismul dvs ! "

-Gh.Brătianu"**În anii din urmă** însă, după sfârșitul războiului, **orașe și multe părți de mărgineime ale țării au fost năpădite de străini, care nu au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări.**

" De aceea, **naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță ,**
a devenit o poruncă a vremurilor , un imperativ al dezvoltării neamului nostru.

El ne cere întreaga noastră grijă, pentru a așeza temeinic în țară
acele elemente românești , rămase dincolo de hotare , care ,

își vor pierde fatal conștiința etnică în mijlocul popoarelor vecine ce le stăpânesc.

"Dar cu deosebire, **până ce** organizarea învățământului
va îndruma și va selecționa , mai bine decât până acum,

tineretul osândit , fără prevedere , la o existență de proletariat intelectual,
în administrația de stat și în cele mai de seamă întreprinderi , **proporționalitatea**
care să asigure Românilor întâietatea

ce li se cuvine în țara lor "(aplauze la PNL-georgist)

De asemenea, în ajutoarele pentru școli și biserici ,
să păstrăm proporțiunea dreaptă a numărului credincioșilor .

"Minoritățile , conștiente de rostul lor în țara noastră, nu au a se teme de aplicarea acestui
program ; el restabilește echilibrul și le întărește dreptul , înlăturând de la grijile de viitor
elementele de desbinare și de vrăjmășie.

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Solidaritate națională !**

▣ **Crez patriotic**

▣ **"Prin noi înșine !"**

[LD : este impresionant cum acești politicieni nu ezitau să aibă un **discurs patriotic** ,
fără să cadă în demagogie sau penibil. În gura lui Gh.Brătianu,
răspunderea generațiilor față de destinul neamului românesc,
nu are nimic emfatic, este motivată cu modestie umană și responsabilitate asumată.]

" În fața acestor mari probleme, nu a venit însă timpul să înlăturăm dezbinările și dușmăniile

sterile din luptele care **au împărțit și au învrăjbit** atât de mult și de aprig toate **forțele politice românești ?**
Ne place să aducem mereu în discuție și în polemicile noastre ,
numele și exemplul Franței ; dar nu-și amintește nimeni că **în toate împrejurările grele** din ultimii ani, pentru **a apăra hotarul**, pentru **a menține mopneta**, pentru **a salva statul, a strâns acolo**, în jurul unei figuri reprezentative, **toate forțele constructive**, impunând **tăcere tuturor pasiunilor și frână tuturor ambițiilor ?**
"Examenul de conștiință la care am pornit , **se încheie cu această grijă,** ce ar trebui să fie pururi **vie în fiecare dintre noi : aceea de a feri partidele și conducătorii lor de ispite periculoase și înșelătoare**, aceea de a-și aminti că, **deasupra oamenilor și împrejurărilor există interesele permanente ale națiunii**, prin care trece - dincolo de noi - spre vremurile viitoare , firul urzit din adâncimile cele mai depărtate ale trecutului.
" Înaintașii noștri ne-au lăsat moștenire **România Întregită** , încununare a luptelor și jertfelor de veacuri. **Nouă , deținătorilor vremelnici ai destinelor care depășesc viața noastră trecătoare** , ne revine **sarcina nu numai de a păstra neatinse roadele** minunate ale izbândeii, **ci de a da socoteala** , în fața istoriei și a popoarelor ce ne înconjoară , **de stăpânirea pe care am revendicat-o și am cucerit-o , de dreptul acestui neam la independență și liberă folosire a izvoarelor de bogăție ale sufletului său.**
" Acum, ca și altă dată, dar azi mai mult ca oricând, PNL vede drumul de viitor și chează de mântuire în lupta fără preget , fără îndoială și fără teamă , pentru țară și prin noi înșine " (aplauze la PNL-georgist)
Gh.Brătianu / 24 febr.'34

13.) **Eug.Titeanu (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs -concluzie , 6 mart ' 34**

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, p. 619 - 629 - lipsă fraza de început)

// **Poziționare doctrinară față de : PNT , PNA, LANC .**

// **Stat "țărănesc " versus...statul liberal al "armoniei sociale " //**

// **Corporatism , partidocrație, cezarism , versus constituționalism, parlamentarism /**

// **Naționalism , xenofobie versus ... naționalismul liberal //**

Vezi text integral **fișier PNL**

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ **Stat țărănesc ?**

▣ **Stat al armoniei sociale**

[LD : Eug.Titeanu își începuse cariera politică la PNT - afirma Iunian.

Probabil în dec. trecut .]

" Dincolo de această politică [**sectaristă , antiindustrialistă**] imediată însă, se pune și **o problemă de ideologie .**

" Dvs , dlor, **ați lansat formula demagogică a statutului țărănesc .**

Desigur, poate să prezinte această formulă **anumite avantaje electorale.**

Nu prea s-a văzut recolta voturilor, însă.

" **Noi, în această privință, ne mulțumim cu contingentele electorale pe care le avem, și, conștienți de rolul nostru în acest stat , refuzăm orice demagogie.**

Ne proclamăm și rămânem un partid de armonie socială , care înglobează, integrează și armonizează **interesele tuturor claselor.** (aplauze la PNL)

Noi **nu vom asmuți** niciodată , **nu vom determina mersul stelor împotriva orașelor,** după cum **nu vom impune tirania orașelor asupra satelor.**

" Dar vă întreb , și **întreb** mai ales pe cei care sunt **regizorii gândirii dvs politice,** pe toți **cei care elaborează** , în cercul dvs de studii, **corpul de doctrină :**

dacă , dincolo de tot ceea ce reprezintă frământarea noastră de astăzi , **ar privi peste câteva decenii și ar ține seama de contingentul de mărire** ale acestei populațiuni rurale , care este 1,56 % pe an , **cum putem noi rămâne** , cu posibilitățile pe care le avem , din fericire , **un stat exclusiv agricol ?**

"Dar mai întâi , **este o eroare capitală** , chiar pentru o zi.

Noi nu suntem stat exclusiv agrar , și țara "**eminamente**" agricolă , de care vorbiți.

Evident , **suntem o țară de țărani** ; evident , populația acestei țări este compusă din **80% țărani** , și **toți avem obârșie țărănească**.

Dar dincolo de această problemă , **este problema zilei de mâine**.

Contingentul acestei populații se mărește anual cu 1,56 % ; când populația acestei țări se va fi dublat , într-un numără oarcare de decenii , **eu vă întreb** :

În afară de teoria grădinilor lui Semiramis , **cât veți mări întinderea acestui pământ** ,

reășezând **alte spații cultivabile** deasupra teritoriului național ,

ce soluții veți găsi dvs pentru **brațele muncii rurale ?**

Ce soluții veți da dvs , când satele acestea nu vor fi îndestulate de propria lor agricultură și

cum este posibil să neglijați toate posibilitățile noastre industriale de astăzi ,

toate **zăcămintele miniere** , pe care le avem , și toate **bogățiile naturale ?**

" Dvs , d-lor , faceți o politică sectară și demagogică ,

o politică eșalonată pe termen scurt , o politică de miopie voluntară

care , poate , evident , să corespundă anumitor necesități de moment ,

dar nu o politică care îmbrățișează perspectiva largă a posibilităților de dezvoltare ale acestui stat . (aplauze la PNL)

Și este normal să fie așa. Este normal pentru că **dvs sunteți un produs al ultimilor ani** ,

sunteți un produs care nu se știe încă în ce măsură nu este accidental .

dar noi , care avem în spate o întreagă tradiție , noi care am făcut ceva , deceniu de deceniu ,

în această țară , **cei tineri , știm ce au făcut cei bătrâni** ,

și **purtăm comoara aceasta în sufletele noastre (aplauze la PNL)** ,

noi care **privim persepctiva aceasta dindărăt** , minunată și glorioasă **perspectivă de istorie** ,

avem nu numai dreptul , dar **avem datoria să descifrăm perspectiva viitorului** ,

asigurând **linia normală de evoluțiune a acestei țări (aplauze la PNL)**

"Iată de ce , d-lor , **sectarismul dvs îngust** , elocința aceasta facilă și electorală

a "**industriei parazitare**" , noi o **considerăm literatură de manifest electoral** ,

dar **refuzăm d-lui Madgearu** insulta de a crede că este elaborarea cugetării d-sale politice "

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Corporatismul

▣ Corporatismul Goga : monopartidocrația

[LD : este deosebit de interesanta **execeza lui Titeanu** , care vorbește **dinăuntru doctrinei corporatiste** , pe care a susținut-o în tinerețe , convertindu-se apoi la **virtuțile parlamentarismului democratic partidist** . Argumentarea este exemplară , sau , vine pe.... ceea ce cred eu despre parlamentarism.

Pe de altă parte , prin acest discurs , Titeanu se situiază în **galeria marilor parlamentari**

, **a marilor oratori** care trec de la **analiza poilitică serioasă** ,

la **pamfletul ucigător** contra adversarilor .] [-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ " Monopartidocrația " -Goga

▣ Cezarismul .

[LD : **dacă în 1934** Titeanu nu vedea posibil "**cezarismul**" și "**monopartidocrația**" , dacă nu Goga va fi acela care să-l realizeze , **în 1938 , Carol al II-lea , acest regim îl va instaura** .Și , printre sprijinatorii săi , se vor găsi **toți acei străluciți "democrați "** ,

care au apărut cu strășnicie regimul parlamentar pluripartidist

Ei bine - vorba lui Titeanu - evoluția aceasta va trebui să o urmărești ...

Ea apare odată cu guvernul de "tehnicieni" a lui Iorga, din 1931,

și în 7 ani se va impune. De ce? Cum?] [-----]

"Ei bine, dlor, un singur partid? Mai întâi, **logic, nu se poate,**

fiindcă sunt **opiniuni diverse**, fiindcă există și **metode și programe și ideologii** și **curenți și mesianisme diverse**, fiindcă **fiecare caută de la individ la colectivitate, într-o ideologie - o formulă magică** - mai binele la care are dreptul.

Dar, în orice caz, **dacă se poate teoretic închipui**, măcar o clipă, **crearea unei forțe unitare**, care să creeze **această "monopartidocrație"** pe care o visează dl Goga,

lucrul nu poate fi făcut decât de o mișcare cezariană,

de o mișcare într-adevăr **plebiscitară**, care **să măture totul și care să substituie** tuturor luptelor secundare, **voința unitară a unei națiuni întregi.** [-----]

Eug. Titeanu / 6 mart.'34

▣ Regimul parlamentar

▣ Tradiții, virtuți, viabilitate

▣ Pedagogie parlamentară

"D-lor, **trecând peste această erezie [monopartidismul]**, în care, evident, se regăsește frumusețea sufletului de poet, voi reveni la tot **discreditul pe care dl Goga îl aruncă asupra instituției parlamentare.**

" În țara aceasta, în care se zguduie atâtea forțe de echilibru,

în care **atâtea așezăminte sunt amenințate** în dezvoltarea lor,

în care **luptele politice au luat un caracter violent**, care depășește omenia românului,

nu cred că este bine ca un om de răspundere să vină și să arunce discreditul

asupra unei instituții care, nu numai că **a reprezentat**

punctul arhimedic de sprijin în ridicarea acestei națiuni,

dar a reprezentat, aș putea spune, **actul de fundație al acestui stat.**

[-----]

" Parlamentul acesta, credeți-mă, nu este numai o morișcă de insulte

și o arenă de devalorizare personală,

Parlamentul acesta, care își justifică existența numai prin acest fapt,

Parlamentul acesta a fost laboratorul în care, deceniu cu deceniu,

s-a elaborat tot ce a fost bun și înălțător, tot ce a dus la

crearea și la consolidarea acestui stat!

[-----]

Sunt convins că, **dincolo de hotarele național-liberale,**

toate forțele politice care stau pe acest tărâm, se vor înscrie deopotrivă!

Pentru menținerea regimului constituțional și regimului parlamentar,

[-----]

Eug. Titeanu / 6 mart.'34

▣ Ideea națională

▣ LANC - ACCuza

[LD : este evident că **Titeanu are o slăbiciune pentru Cuza**, în fond, pentru ideea națională.

Îi admite **prioritate în lupta pentru idee**. Admite rolul mișcării de **"avertisment"**

Dar am rezerve în ce privește contestarea drepturilor lui Goga de a vorbi în aceeași problemă.

S-ar putea să fie și chestie de tactică politică, vizând să-i îndepărteze pe cei doi,

de la o previzibilă apropiere. Până la un punct, chiar reușește.

Cuza când este flatat, devine foarte cooperativ. Dar ...]

" S-a vorbit mult aici și **nu de toți aceia cari aveau dreptul să vorbească , de ideea națională .** Zic nu de toți aceia cari aveau dreptul să vorbească , fiindcă **există unii calificați.**

Eu socotesc calificat pe un om să vorbească de ideea națională , atunci **când el nu a avut ,** într-o carieră politică , în această privință **nici un zig-zag.**

Și chiar când e vorba de o grupare , cum este **Liga Apărării Național Creștine,**

de care ne desparte o sumă întreagă de modalități și o sumă întreagă de practici, noi nu putem să nu **recunoaștem acestei grupări trei lucruri :**

Întâi, **că există** și că , existând , **corespunde unei realități politice** , ceva mai serioasă, vă asigur, d-lor, decât toate aceste înjghebări hibride ... [.....]

- **Titeanu** : Prin urmare , **recunosc că LANC există,**

dar că **nu este o forță de guvernământ,** căci **programul său** , în unele părți , **este inaplicabil.** Dar , d-lor, această grupare politică **are un rol determinat** , precizat :

este **rolul de avertisment.** Dvs sunteți **dătătorii de alarmă .**

Se poate ca noi, în angrenajul vieții politice, să ne lăsăm târâți de problemele fragmentare și cotidiene, **să pierdem** , câteodată , **perspectiva mare a desfășurărilor românești,** și **nu știu dacă nu e bine ca,**

chiar cu anumite exagerări unilaterale, împinse până la monomanie,

să nu vedem oscilând acul acela al statisticii demografice ,

care întrece câteodată linia roșie a limitelor îngăduite .

O grupare de avertisment, prin urmare, **cu rol determinat,** și mai recunosc un lucru ,

o grupare care **are meritul consecvenței și care înțelege să rămână**

în cadrele luptei parlamentare și ale vieții constituționale.

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Naționalismul PNL

" Odată cu **problema ideii naționale** , s-a mai pus aici, sub **forma facilă a unor demagogii de ultimă oră** [**Goga**] însăși problema **naționalismului Partidului Național Liberal.**

"D-lor, suntem la largul nostru să discutăm oricând problema aceasta a naționalismului nostru .

Incidental, când am ridicat această problemă cu ocazia interpelării asupra muncii naționale,

în legătură cu PNL , **am arătat documentat care a fost spiritul legislației liberale.**

Dar **trebuie să mai reamintesc** aici ce a fost **lupta de fiecare zi a lui Vintilă Brătianu ,**

acest **apostol al rezistenței și al promovării economiei românești ?**

Dar trebuie **să mai reamintesc** luptele grozave , pe care a trebuit să le ducem ,

împotriva celor cari ne acuzau de xenofobie ?

Dar trebuie **să mai relev** ce a fost **critica de fiecare zi și fără scrupule ,**

dusă **împotriva lozincei de vitalitate românească** , care era : **< prin noi înșine ? >**

Noi , în această chestiune a **liniei naționale** , pe care o urmăm,

răspundem cu tradiția de ieri și fiți siguri că **astăzi, la guvern**, în situația nouă,

vom răspunde cu faptele, **vom reajusta legislația**

la realitățile amenințate ale statutului național ,

pentru a da națiunii majoritare dreptul de viață nestânjenită pe teritoriul ei.

(**aplauze la PNL**) Nu avem decât **un singur lucru de făcut ,**

să dăm **întâlnire tuturor bărfitorilor și tuturor politicianilor fără scrupule,**

cari și-au **confectionat demagogia** dintr-un **naționalism de ultimă oră,**

și care **nu le aparține** , nici ca ideologie, nici ca suflet ,

și **să restabilim ,de sub zgura acestor calomnii** , care s-au așternut asupra noastră,

adevărată fizionomie națională a partidului. O vom restabili."

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Destinderea .

▣ Armistițiul politic.

▣ **Generația tânără.**

[LD : Titeanu evită să spună pe nume **Gărzii de Fier**. Ca o superstiție, ca un blestem.

Brandabura sau **Terente** ... nu știu paternitatea acestor epitete ...]

" Dar metoda ? **Metoda noastră de lucru a fost indicată de șeful guvernului, care a spus :**

destindere .Destinderea aceasta cu toți **adversarii loiali și cu toți acei care nu-și găsesc afinitate cu ideologia lui Brandabura sau a lui Terente ,**

[**Garda , Goga**]

destindere cu toți **acei adversari loiali** cari înțeleg **să-și aducă contribuția lor constructivă de soluții și de critică** , destinderea aceasta este posibilă.

" **Tara aceasta are nevoie de un armistițiu politic**, fiindcănumai în cadrul unui armistițiu politic se poate într.adevăr clădi.

Prea multă politică și prea multă controversă doctrinară sterilă .

Tara aceasta nu mai vrea stăzi, peste toate doctrinele și peste toate discuțiile inutile,

decât un singur program și o singură doctrină :

programul faptelor concrete și doctrina faptei creatoare . (aplauze PNL)

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ **PNL - burghezia - elitele**

▣ **Tineri - bătrâni**

[-----]

" **Da , există o mistică a elitelor de cugetare și de muncă .**

Noi suntem un partid de mase , dar avem convingerea că democrația nu este ceva inorganic,că există o democrație care înseamnă baza reală de selecțiune, egală pentru toți , dar cu o ierarhizare de utilizări.

Avem convingerea că **democrația nu este o masă amorfă ,**

că **democrația își are cadrele și elitele ei de cugetare și de muncă manuală.**

Avem convingerea că **există cadre de națiune**, brățară de fier , care conservă corpul social românesc. Și fără nici o prezumție de partid, **avem convingerea că partidul acesta ,** care există de 70 de ani, **rezemat pe principiul de armonie socială și care s-a silit ,**

atât la sate , cât și la orașe , să creeze o burghezie , un corp selecționat ,

reprezintă în toate tagmele , în masa amorfă , **cadrele ei de conducere reală ,**

însăși cadrele națiunii !" (aplauze la PNL) [-----]

Acesta este spiritul nou . Fiindcă **s-a vorbit aici de cei tineri și de cei bătrâni,**

regret , dle Cuza, regret că nu ne-ați vizitat clubul : ați fi văzut busturile și portretele

glorioase care ar fi fost **cel mai bun răspuns** ușoarei glume pe care ați făcut-o -

și ați fi văzut acolo **continuitatea minunată și organică dintre generații ;**

ați fi văzut cum **mitologica, mistica și simbolica torță, trece din mână în mână ,**

din generație în generație.

"**Generația aceasta nouă** , născută din frământarea războiului , generația aceasta nouă

venită în PNL , **cu mintea mlădiată** , mă iertați, **sub semnul cărții ,**

și cu **sufletul călit sub semnul focului,**

înțelege **să întregească prin muncă tot ceea ce este patrimoniul înaintașilor**

și **să-și dea întreaga contribuție** , pentru a instaura **un regim nou de viață în acest stat ,**

un regim în care **să triumfe dragostea de țară și onestitate politică. "**

(**aplauze îndelung repetate , strigăte de bravo , la PNL**)

Eug .Titeanu / 6 mart.'34

14.) **Ion Nistor** (ministru secretar de stat) , discurs final la Mesaj,Cameră , 6 mart.'34

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, pag. 627 - 634) **Discurs integral, fișier PNL**

// doctrină constituțional -parlamentară // / Monarhia / Constituția //

// Doctrina liberală // Ideea națională : naționalismul liberal //
// Ardealul , Basarabia , Bucovina : sub stăpâniri străine ; în România Mare //
// "Românizarea " în provinciile unite ; în orașe // Minoritățile : drepturile cetățenești
// Statutul pentru minorități // Cultura - element de unificare spirituală //

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Monarhia

[-----]

" **Monarhia constituțională a fost, este și trebuie să rămână forma de stat națională a neamului românesc.**

Această temelie trebuie să o întărim și să o consolidăm, pentru a o transmite tare și viguroasă generațiilor ce se vor succede. " [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Parlamentarismul

" **Constituția prevede că puterea emană de la Națiune , iar națiunea este reprezentată prin Corpurile legiuitoare . Pe această concepție se reazemă regimul parlamentar ,**

chemat să întărească și să sprijine regimul monarhic.[-----]

" Iată o considerațiune în plus , care vine să ne întărească credința că

numai un regim monarhic parlamentar , întemeiat pe **votul obștesc**

și pe o sănătoasă **democrație națională ,** poate asigura **propășirea și consolidarea statutului**

și poate sta în calea tuturor aventurilor inspirate de formule și doctrine înrumutate

de aiurea și importate prin contrabandă în prea îngăduitoarea noastră țară "

[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Doctrina liberală românească

" Și de aceea **nu este de mirare ,** dacă în efervescenta aceasta sufletească ,

instinctul sănătos al națiunii s-a reântors cu încredere spre PNL ,

care constituie majoritatea acestei Camere . (**apluze prelungite la PNL**)

Și era firesc să fie așa , fiindcă nici un partid politic din țară ,

nu putea satisface mai bine cerințele naționale ale timpului de față ,

În stadiul de recrudescență a naționalismului românesc ,

toate privirile rămăneau îndreptate asupra **partidului nostru**

care a ridicat cultul naționalismului la doctrină politică

și ale cărei **mari și istorice realizări politice ,** ca Unirea și Independența poartă - pentru toate

vremurile - **nimbul naționalismului celui mai limpede și mai avântat !**

(**apluze prelungite la PNL**)

De aceea , **pe nedrept doctrina liberală este considerată de dl Goga**

ca < lichidată pe glob , fiindcă nu ar mai putea rezista unui examen serios

în raport cu exigențele actuale . >

Realitatea este alta ! După experiențe nenorocite de 5 ani ,

țara se îndreaptă cu încredere spre PNL , care se întemeiază pe această doctrină .

Doctrina liberală poate fi lichidată aiurea , pe globul românesc ea este în floare ,

fiindcă ea **n-a fost marfă de import , ci o credință sinceră ,**

izvorâtă din structura sufletească a neamului nostru și adaptată nevoilor sale firești .

" **Ca doctrină politică , ea este cea mai largă și mai potrivită cu interesele și aspirațiile poporului nostru . În esența ei , doctrina liberală exprimă un aspect etern al firei omenești ,**

cum a arătat așa de bine dl deputat **Alexandru Ieșan [LD : regret , lipsă discurs] ,**

în substanțiala sa cuvântare la Mesaj .

" **Ea asigură desfășurarea liberă a facultăților umane , precum și respectul dreptului fiecăruia , în cadrul legilor liber consimțite , dintr-o disciplină internă .**

" **Inspirat de doctrina armoniei sociale ,**

PNL a asigurat mai întâi independența statutului și l-a lărgit în hotarele sale etnice și

istorice , pentru a trece , apoi, la reforme care asigură independența politică a a individului.

" Pentru asigurarea educației politice , el a acordat votul universal, resortul esențial al unei democrații sincere și cinste .

" Apărător al proprietății individuale , el a decretat exproprierea într-o măsură mai largă ca în orice alt stat burghez , fiindcă își dădea seama că statutul român are nevoie de întărirea țărânilor , fundamentul cel mai larg al țării și rezervorul cel mai cuprinzător pentru zămislirea elementelor sale conducătoare " (aplauze prelungite la PNL)

" PNL concepe democrația ca o continuă creație , susceptibilă la orice îndemn la progres și la îmbunătățire . Principiul ei fundamental este ca în cursul evoluției să ție mereu pasul cu timpul.

Condițiunile economice și culturale sunt și trebuie să rămână cele hotărâtoare .

"De altfel , în vremurile grele de astăzi , când omenirea este roasă de nevoi și frământată de pizmă și ură socială , doctrinele - oricât de frumoase ar fi ele - rămân pe al doilea plan. Lumea cere fapte și realizări grabnice.

Iar în această privință , nici o grupare politică din această Cameră nu poate da o chezăsie mai sigură ca PNL , cu experiența sa bogată din trecut, cu naționalismul său încercat și cu competența oamenilor care îl conduc și îl alcătuiesc " (aplauze frenetice la PNL) Suntem un partid mare, activ și creator

și desigur cel mai chemat să facă față față greutăților vremurilor de astăzi .

Ca exponent al conștiinței naționale trează și activă,

el va urma imperativului categoric ce pornește din această conștiință .

Iar pentru aceasta, nu trebuie nici noi organizațiuni politice ,

nici schimbări de Constituție, ci simț de jertfă și de disciplină ,

precum și inimă și hotărâre românească ! (aplauze frenetice la PNL)

" PNL , prin ideologia și structura sa sufletească ,este "național" .

Întreaga sa operă realizată , poartă pecetea celui mai sincer naționalism,

aplicat totdeauna fără a fișaj și reclamă răsunătoare.

Între ideia națională românească și partidul nostru a existat cea mai desăvârșită identificare

, și de aceea noi , coreligionarii crezului politic național din provinciile alipite ,

îndată după unire , ne-am contopit sufletește cu doctrina, ideologia și programul PNL,

pentru ca , prin eforturi comune, să-i asigurăm izbânda." (aplauze frenetice la PNL)

[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Provinciile unite

[LD : și la acest capitol, Ion Nistor se dovedește un om cu vocație istorică și politică exemplară . Subscriu la analiza și concluziile lui , fără rezerve.

Deplâng și acum că nu toți omenii politici din țara noastră , din păcate , mai ales ardelenii și basarabeni , nu au avut aceeași comprehensiune , sau au avut-o prea târziu și s-au plătit cu grave consecințe.]

" Mai mulți oratori au atins în discuțiunile lor problema provinciilor unite.

" Alipirea acestor provincii la țara mamă s-a făcut, precum se știe , în mod liber

și independent , în memorabilele adunări naționale de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia.

Pe temeiul acestor acte , provinciile au intrat cu drepturi depline și egale

în structura statutului român unitar .

" Constituția din 1923, pe nedrept criticată de unii oratori de la această tribună ,

a venit să consacre această contopire de drepturi și datorii .

Prin aceasta, actul unirii politice s-a consumat. "

De această stare de fapt trebuiau să țină seama oratorii care au criticat așa de aspru stările din noile provincii . Tendențele autonomiste ce se mai manifestă , pe ici pe acolo,

sunt lipsite de temei , întrucât sub dominațiile străine din Ardeal, Basarabia și Bucovina,

n-au existat așezăminte politice naționale , a căror păstrare sau reînființare

să fie cerute sau reclamate de cineva în mod serios. [-----]

I.Nistor / **România Întregită**

"Iar astăzi când , prin sforțări comune , **această luptă seculară s-a terminat cu izbânda dreptei cauze românești , ar fi mai preferabil să ne bucurăm de ea , decât să ne adâncim în neputința unui criticism anihilant ,**

care distruge inițiativa și paralizează orice acțiune vie și creatoare . (aplauze la PNL)

" Ziceam că **unirea provinciilor s-a făcut de bună voie , fără condiții și pentru totdeauna.**

O revenire , sub orice formă , fie chiar numai de autonomie , ar fi o anomalie și ne-ar pune în desacord cu ritmul timpului."

Astăzi , **principiul autonomiei provinciale** , ca o **reminiscență anahronică a vremurilor feudale** , a căzut în **desuetudine** apropae pretutindeni .

Așa în **Italia** , în **Polonia** , în **Cehoslovacia** și în **Iugoslavia** ,

iar de curând acest principiu s-a prăbușit și în **Germania** ,

țara clasică a particularismului provincial . Căderea lui și în **Austria** este iminentă .

Principiul teritorial este substituit pretutindeni , prin principiul etnic de rasă și de limbă , care domină astăzi cugetarea politică a lumii ."

"Din toate aceste considerațiuni , rezultă că **suntem în ritmul vremii** ,

și că **politica preconizată de PNL de la Unire încoace ,**

în sensul unității politice și administrative a țării ,

a fost o **politică bine chibzuită** și , mai presus de toate , **în spiritul vremii și**

al interesului și aspirațiunilor naționale românești " (aplauze la PNL)

[-----]

I.Nistor / **Românii din provinciile unite**

[LD : Da , cred că și la acest capitol , **Nistor vedește obiectivitate , echilibru , curaj și responsabilitate . Trist , dar adevărat - afirmă el .**

"Situațiunea nesatisfăcătoare a **elementului românesc din provinciile unite** , a fost supusă aici unor **aprecieri , pe cât de dureroase , pe atât de adevărate.**

DI deputat **Seișanu** [LD : **lipsă discursul , dar am scrieri de ale lui**] , și , după d-sa

dnii **Goga** și **Titeanu** , ne-au citit **cifre impresionante** , care arătau **procentajul așa de redus al elementului românesc** din **instituțiile publice și întreprinderile industriale ,**

față de cel minoritar .

Pentru a ajunge la o apreciere justă a situației , ar trebui să recurgem la un mijloc de comparație .

"D-lor deputați , se pune întrebarea **care era procentajul acesta cu 15 ani în urmă ,**

pe vremea unirii , pentru ca , din comparația cifrelor , **să vedem dacă , de atunci încoace , elementul românesc a progresat sau a dat înapoi .**

" **La 1918** , când s-a făcut unirea , **procentajul personalului românesc** la serviciile instituțiilor publice din Ardeal , Basarabia și Bucovina , **nu atinge pe alocurea nici 1 % .**

De atunci încoace , s-a pitut realiza o **ușoară sporire , la 10% , la 20 % , ba chair la 36 % un coeficient** care , evident că **nu poate satisface ,**

dar care indică **progresul elementului românesc în lupta de recucerire a pozițiilor din care fusese izgonit** de vitregia vremurilor trecute .

"**Și este** , d-lor , **în adevăr , un progres** , în comparație cu vremea când românul din Ardeal nici nu avea acces la orașele și târgurile de acolo . [-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ **Cultura - element de unificare spirituală**

"**Cheagul cel mai bun** pentru această unire , **este cultura** , care prisosește din adâncimile gândului și sufletului românesc . **Să o răspândim printre ai noștri , și să facem părtași de ea și pe cei de altă limbă și rasă** , pentru ca , prin farmecul culturii , **să ne înțeleagă și să ne respecte .**

" **MSRegele** a priceput mai bine ca oricine valoarea culturii , în opera de unire și închegare sufltească , și de aceea **Fundațiile regale** au început o fericită și serioasă operă de propagandă culturală , care nu va întârzia să producă roadele dorite .

Și ca acestea să fie cât mai îmbelșugate , o dorim cu toții din suflet .

[**aplauze prelungite , îndelung repetate numai la PNL ; nenorocită mentalitatea opoziționistă ! să nu aplaude nimic ce iese din gura adversarului !**] [-----]

" Oratorii care s-au perindat la această tribună , mi-au arătat îngrijorarea lor .

O împărțim și noi și ne vom strădui să o împrăștiem. Aceasta nu se poate face decât cu răbdare , și, mai presus de toate, cu muncă creatoare și încordată.

Dni Cuza și Cătuneanu recomandă asimilare pentru unii și eliminare pentru alții .

Soluția pare prea simplistă , ca ea, în condițiuni normale, să poată fi aplicabilă.

" Drepturile garantate fiecărui cetățean român prin Constituție și legile țării , nu pot fi desconsiderate cu nici un preț."

Nimic însă nu va împiedica să dăm elementului românesc de la orașe și sate

tot concursul moral și material , pentru ca el să prindă acolo rădăcini tot mai adânci ,

să recucerească pozițiile care i se cuvin , și să adâncească astfel, închegarea noastră socială , prin crearea clasei de mijloc care ne lipsește încă, mai ales în noile provincii .

(aplauze prelungite la PNL)

" DI deputat Bacalbașa ne cita un cuvânt a lui Cavour care, după înfăptuirea unității politice a Italiei , cerea conașionalilor săi să devină italieni .

"Aceiași apel îl fecem și noi tuturor cetățenilor acestei țări :

să simțească românește și să devină Români ! "

Unirea politică a fost înfăptuită prin acte și proclamațiuni spontane ;

unirea și contopirea sufletească cer timp pentru trainica lor închegare.

Să evităm , deci, tot ce ne dezbină și să cultivăm tot ce ne leagă și ne apropie "

[-----]

I.Nistor / Statutul minorităților

" Iar cât privește Statutul minoritar , pe care reprezentanții minoritarilor îl reclamă ,

nu pot decât să declar că **PNL** , după cum îmi este cunoscut , n-a luat niciodată un asemenea angajament.

Era deci bine dacă , pentru obținerea acestui pretins statut , dl Bethlen punea mai multă stăruință pe lângă cei ce-i făgăduiseră un asemenea statut ,fără să-l poată da.[PNT]

Guvernul stă pe punctul de vedere că cetățenii români , egali în drepturi și datorii , nu pot fi divizați în două categorii : cetățeni cu statut și cetățeni fără statut.

Constituția prevede egalitate pentru toți cetățenii, fără deosebire de limbă și confesiune.

Cererile echitabile ale minorităților au fost satisfăcute prin legiurile speciale , cum sunt :

legea pentru regimul cultelor, legea învățământului minoritar și legea persoanelor juridice.

În cadrul acestor legi, se pot satisface revendicările drepte ale minorităților etnice .

I.Nistor / 6 mart.'34

15.) **Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34**

//**protecția muncii naționale**//

O.Goga : pericolul străin // naționalism integral //

ACCuza : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

Gh.Brătianu (PNL-g) : pericolul străinilor // naționalism moderat //

("Universul " , an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p. 710- 718)

[LD : subiect de prim -ordin în dezbaterile din sesiune : protecția muncii naționale,

în discursurile la Mesaj , care au atins problema - **Cuza, Goga, Iunian ,Gh.Brătianu** - ș.a.

în interpelările lui **Octavian Goga** (Cameră, 3 mart.) și **Nicolae Iorga** (Senat , 9 dec.) ;

în interpelările lui **ACCuza** și **Gh.Brătianu** (Cameră, 10 dec.')

Tratase pe larg problema **Ion Nistor** , în discursul -concluzie la Mesaj

Răspunzând interpelărilor , Iamandi ține un discurs remarcabil.

Exceptând pe Gh.Brătianu (căruia nu-i acordă nici un semn de aprobare sau respingere)

el demontează și **respinge toate criticile la adresa PNL**, privind consolidarea statutului național unitar, ideile naționaliste emise de Goga, ACCuza, Manoilescu și naționaliștii extremiști.

Pornind de la date statistice certe , el **demonstrază :**

rolul - funcția **burgheziei actualelor minorități** , care a imprimat profilul orașelor ardelenesti ;

rolul -funcția **evreilor** în crearea burgheziei românești din Vechiul Regat :

rolul-funcția economico- socială-politică a PNL în evoluția ec.și în crearea burgheziei românești.
Discursul : mostră de argumentare a tuturor problemelor prin prisma **doctrinei naționale , democratice și liberale a PNL: naționalism luminat ; armonizarea intereselor ; solidarismul social ; intervenționismul de stat**] Vezi text integral , fișier PNL

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Goga Constituția din 1923

Goga a mers mai departe, și **a pus în discuție Constituția din 1923** , considerând-o **izvor al tuturor neajunsurilor și anomaliilor** , pe care le-a semnalat cu lux de argumente și date , etichetând-o ca **având un caracter " federativ "**

" Eu știu că la 1920-1921 , **Partidul Țărănesc** , pe atunci **nefuzionat cu P.N.din Ardeal** , publica **o broșură asupra proiectului de Constituție** , și , un cuvânt introductiv al **prof.Stere** , în care , evident , cu destule citate și cu impresionante și ample explicații teoretice , **se preconiza pentru România** , necesitatea unui **stat federativ** , ținând socoteală **de valoarea unității provinciale a tuturor ținuturilor care , prin actul Unirii , ajunseseră ale României Mari.**

"Dar , prin **Constituția noastră de la 1923, Statul Român** este considerat **stat național unitar , înlăturându-se pentru totdeauna orice posibilitate de federealizare** [-----]

Dacă ne ducem cu mintea în trecutul mai îndepărtat , anterior războiului , **în Ardeal au fost fruntași politici** - Aurel Popovici - care preconizau **Stale Unite ale Austriei** .Nu știe dacă Goga a împărtășit această formulă .

"În orice caz, dacă a fost vorba cândva **despre federealism nu a fost în Vechiul Regat** , unde și experiența clasei conducătoare , și omogenitatea neamului care se găsea aici , și toate celelate considerațiuni , **pledau în mod hotărât în favoarea statutului național unitar** , așa **cum Ion Brătianu l-a înscris în Constituția din 1923 "** (**aplauze la PNL**)

Constituția a mers mai departe , și în afară de consacrarea celor două mari reforme - votul universal și exproprierea - a prevăzut într-un art. **naționalizarea subsolului** , avându-se în vedere tocmai interesul național , **ca statul român să devină stăpân pe tot teritoriul său.**

[-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Majoritari - minoritari

▣ Antisemitismul

Noi suntem un stat național. Dar să nu uităm că , **din cele 18 milioane și ceva de locuitori , peste 4 milioane sunt minoritari . Nu-mi voi permite să fac nici un fel de împărțire a acestor minoritari.**[-----] **Aceste 4 milioane de minoritari nu constituie o entitate abstractă , pe care o poți trece oricând peste graniță și să poți face dintrânsa ceva inexistent , sunt 4 milioane de oameni** , care **dețin o situație economică , și culturală , și politică , în viața acestui stat și peste dânsii nu se poate trece.**[-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Orășenii ardeleni

▣ Țărănimea ardeleană

Ce reprezintă minoritățile în Ardeal ? "

" Dvs cunoașteți problema și nu este nevoie să insist asupra ei.

Dvs știți că **în Ardeal elementul național care a rezistat în mod permanent a fost țărănimea . Noi acolo am pierdut clasa dominantă.**

Așa zisa noastră **nobilime** , pe care am avut-o **în Ardeal , s-a pierdut .**

[-----]

" În schimb, **în orașele din Ardeal, noi n-am fost niciodată stăpâni** , pentru că atunci când elementul românesc intrase în Ardeal, nu exista încă stat românesc constituit.

Dvs cunoașteți **vicisitudinile istorice** prin care am trecut , pentru a nu fi nevoiți să vi le amintesc.

Noi, în Ardeal, n-am avut orașe . Orașele au fost ale națiunii dominante .

Națiunea dominantă , după cum știți , a avut totdeauna **privilegiile politice, și privilegiile culturale, și privilegiile sociale, și privilegiile economice.**

"**Țărănimia noastră și-a păstrat naționalitatea** , dar a rămas în urmă atât sub raport intelectual cât și sub cel economic ; iar sub raport social, a fost nevoită să îndure întregul regim absolutist, pe care l-a reprezentat Ungaria.

" De aceea , noi nu trebuie să privim lucrurile sub prisma unor realizări imediate .

Noi nu suntem și nu putem fi partizanii naționalizării cu furca.

Noi înțelegem să respectăm drepturile tuturor acelor cari se găsesc pe acest teritoriu al statului român , însă , prin munca, prin activitatea și prin felul cum vom ști să ne comportăm ca națiune dominantă , să facem ca superioritățile reale ale națiunii noastre să se afirme din ce în ce mai mult, și prin ele să îmbălânzim pacea cari se uită cu ochi străini la noi, și să facem din ei colaboratori, elemente de muncă și de creație în statul nostru " (aplauze la PNL) [-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ Goga : naționalism integral

▣ **Obligația morală a României : toleranța**

" **DIGoga a venit cu tablouri sumbre și a spus : Țara este în primejdie ; instituțiile fundamentale se prăbușesc ; suntem încăpuți pe mâna străinilor .**

" **Dar care este soluțiunea ? Ce vrea d-sa să facem în Ardeal ?**

[-----]

"**Ce voia dl Goga ? Voia ca și după Unire să întrebuițăm metodele** - măcar așa , pe departe - care au fost întrebuițate în timpul dominației habsburgice ?

Noi nu putem face acest lucru , mai întâi pentru că **nu este în firea noastră** - acesta ar fi fost totuși un argument slab , dacă în joc ar fi fost interese de stat - **dar nu o putem face** , pentru că **noi am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi** , firește , în urma războiului victorios, în urma sacrificiilor imense lăsate pe diferite câmpuri de luptă , **în urma înțelepciunii conducătorilor** cari au știut cum să ne îndrumeze țara în timpul războiului.

Dar să nu uităm că dacă am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi, este **și în baza tratatelor internaționale .**

Pentru că oricât am căuta să ne izolăm și să ne sustragem de la această **interdependentă socială, economică și politică, împotriva căreia atâția se ridică și o persiflează** , oricum ar fi, chiar dacă noi trăim , desigur, prin forța noastră internă,

suntem totuși în permanență în funcțiune și de cei ce ne-au ajutat

să clădim ceea ce avem astăzi și să putem păstra ceea ce avem " (aplauze la PNL)

" **În baza tratatelor în vigoare** , noi am trebuit să **inaugurăm în Ardeal**

acea politică de toleranță , care ne face onoare.

Dar politica de stat , politica națională , pe care **trebuia să o ducem acolo**, chiar dacă s-a întâmplat să fie uneori neglijată, **nu a fost niciodată în carență completă de interesele superioare ale țării** , pe care **toate guvernele de la război încoace** , cu unele lipsuri și variații , **au știut să le apere.**" [-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **ACCuza : naționalism rasist ,**

DI Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , **de " străini "** . Însă niciodată **nu a precizat** despre ce este vorba : **străini de sânge, cetățeni români** sau **străini necetățeni ?**

DI prof.Cuza , cel puțin **sincer ca totdeauna** [-----]

Dle Cuza, **este foarte adevărat că** , într-o bună parte a țării noastre,

populațiunea aceasta evreească este în număr mare și că ocupă ,

îndeplinește , **o funcțiune economică și socială.**

Dar, d-lor deputați, nu sunt de vină dânșii.

Ei au venit și au ocupat locuri pe care le-au găsit libere, și cred că din ocuparea acestor locuri libere , se cuvine să recunoaștem că, în bună măsură,

noi am mers înainte sub raportul economic și datorită ajutorului lor.

Dați-mi voie, totuși, să **proclam acest adevăr istoric că, dacă noi ne găsim astăzi sub raportul evoluției clasei noastre burgheze** , cu toată criza economică și cu această mizerie economică și financiară, **am ajuns la crearea unui început de capital național** , acest lucru **se datorește tuturor factorilor** care au muncit în această țară.

Este foarte adevărat că **la începutul creării burgheziei noastre , evreii reprezentau capitalul de camătă și de comerț ;**

Dar încetul cu încetul , după ce am ieșit din faza mercantilă și am ajuns la crearea **Băncii Naționale , în 1881** , și după aceea la crearea **industrii noastre naționale** , care a evoluat în cursul celor 60 de ani , până la 1923, în condițiuni destul de apreciable - **s-a creat , paralel, și un capital financiar și bancar .**

O bună parte din acest capital, care avea la început pecetea străină,

a devenit capital românesc, național . [-----]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ PNL și problema națională

▣ Răspuns lui Goga

"În ce privește **dezvoltarea burgheziei noastre , rolul PNL a fost din cele mai covârșitoare** , și îmi veți permite , pentru plăcerea **d-lui Goga** de a-i face un serviciu

- d-sale , **care ne contestă azi orice naționalism** în viața publică a acestei țări -

ca **să-i dovedesc că noi nu ne schimbăm și nu întrerupem evoluțiunea noastră ,**

ci mergem , în permanență, pe aceeași linie ,

și **nu am fost niciodată în deficiență față de problema națională** , sub toate aspectele ei -

îmi veți permite să amintesc d-lui Goga ,

că **unul dintre cei mai de seamă sociologi** pe care îi avem și care nu ne este prieten ,

care și astăzi este **încă membru în Partidul Poporului** , și era prieten cu d.Goga ,

dl Ștefan Zeletin , în lucrarea sa asupra **neoliberalismului** ,

întrebându-se căror împrejurări se datorește faptul că **PNL a stat trei sferturi de veac**

în centrul vieții sociale , răspunde categoric :

< Prin dezvoltarea economiei naționale , în deosebitele ei faze succesive . >

Mai departe, după ce făcuse această constatare științifică , dl Zeletin afirmă :

< Partidul Național-Liberal a aruncat baza pe care s-a așezat statul român de astăzi, statul național și unitar . >

[-----]

V.Iamandi / 10 dec.'34

▣ Constituția 1923 : intervenționismul de stat

▣ Armonizarea claselor sociale

▣ Includerea minorităților enice

[**LD : deosebit de important pentru caracterul neoliberal al Constituției, al politicii PNL**]

Constituția , pactul fundamental din care izvorăsc toate directivele și toate principiile , transformate în **legi de reorganizare a statului**, este un mare progres și în domeniul vieții sociale și în domeniul vieții naționale.

" **Pactul acesta fundamental** , pe care **Ion Brătianu**, în discursul pe care l-a ținut în 1923,

înainte de a se vota Constituția , **îl considera valabil cel puțin un pătrar de veac [LD : 1950 !]** , pactul acesta fundamental **prevedea** , între altele , **ca punct luminos de directivă ,**

puterea intervenției statului în toate direcțiile vieții economice și sociale .

Era un câștig imens , pentru că **statutul, ca reprezentant și ca exponent al politicii naționale** , în toate împrejurările , **oricând s-ar fi ivit nevoia, ar fi fost în măsură să recurgă la mijloacele cele mai serioase** , în acord cu aceste principii.

Și , în același timp, **însăși drepturile individuale , libertățile cetățenești , au fost transformate în adevărate funcțiuni sociale ."**

Recunoaște că s-au făcut unele erori, **care explică situația prezentă.**

" Dar, în orice caz, PNL a făcut tot timpul , **în cadrul acestei concepții naționale a politicii sale de stat , o politică de armonizare a tuturor categoriilor sociale și a tuturor claselor sociale "** (aplauze la PNL) De la Unire încoace, a căutat ca această concepție de **armonizare** a claselor și categoriilor sociale , **să o întindă și asupra minorităților etnice.**

Ele trebuie **să devină factori de producțiune și progres,**

recunoscând în mod hotărât și direct , suveranitatea statutului românesc

și conlucrând , în cea mai desăvârșită libertate ,

la perfectarea vieții acestui stat , îndrumându-l cu noi toți, pe drumul progresului "

Prin urmare, din acest p.d.v, **PNL nu se găsește într-o stare de inferioritate față de trecut .**

[-----]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Democrație - dictatură**

" Dlor, este , desigur, un adevăr deobște recunoscut că **în evoluția vieții popoarelor** și în **evoluția diferitelor forme de organizare ale statutului,**

au fost **etape și anumite epoci istorice** care s-au încheiat , unele succedând pe altele.

" Socotesc că **democrația se găsește abia la începutul consacării ei .** (aplauze la PNL)

Că sunt unele neajunsuri ale acestui regim , da ;

că sunt unele anomalii, recunosc ; dar între aceste neajunsuri și anomalii ,

și între perspectiva unei dictaturi ,

pe care să o aducă nu știu cine, și nu știu cum,

ca să se părăduiască tot ceea ce s-a adunat după străduinți de decenii ,

și după o muncă a tuturor generațiilor, care s-au succedat în această țară,

prefer regimul democrației , cu toate scăderile lui ...

(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

el , cel puțin asigură dezvoltarea în libertate , acordată tuturor forțelor vii ale națiunii "

(aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL)

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

16.) Modificarea legii Organizarea administrației locale (1929) , 14 mart.'34

I.Inculeț (ministru Interne)

D.luca (subsecretar Interne) **Vârvoreanu , Gh.Vântu** (în loc) (raportor)

(DAD, MO 24, 14 mart.'34., p. 815, -819)

// Legea administrației locale - istoric ; evoluție // legile (modif.,.) 1925, 1929, 1933, 1934 //

// Principii naț.-țărăn .: regionalism ; multiplicarea organelor ; dublarea competențelor

// Principii liberale : descentralizare , simplificare , autoritate, economic, etic //

// Modificarea articolelor ; scop urmărit : naționalism constructiv ; competență ; continuitate //

// Minoritățile ; evreii // concluzii // **Vezi text integral la [fișier Legislație](#)**

17.) Legea protejării industriei naționale (prelungire) , 23 mart.'34

N.Teodorescu (ministru Industr.și comerț) , **M.Plătăreanu** (raportor)

Serdici (PȚ) , **Deleanu** (PNL-g) , **ACCuza** (LANC)

Plătăranu (raportor) - concluzii

(DAD, MO 32, ziua 26 mart.'34)

[LD : Se cere **prelungirea pe 1 an a legii din 1912.**

Mai fusese prelungită cu un an de către PNȚ , în 1933 .

17 a)V.Serdici (PNȚ-ex lupist)

(DAD, MO 31, șed. din 23 mart.'34, p. 1119- 1123) **Vezi text integral fișier PNȚ IX .**

V.Serdici * (PNȚ-ex lupist)d la **Legea încurajării industriei naționale**, 23 mart.'34

(DAD, MO 31, șed. din 23 mart.'34, p. 1119- 1123) **Vezi text integral fișier PNȚ IX .**

[LD : Se cere **prelungirea pe 1 an a legii din 1912.**

Mai fusese prelungită cu un an de către PNȚ , în 1933 .

Și acesta este un capitol care poate avea **semnificația apropierii celor două partide**,

în vederea **rotativei guvernamentale**, deosebirile fiind de pondere acordată

unei anumite industrii . În polemici, există anume aluzii reciproce de bunăvoință,

pe invitații transparente sau directe la rotativă

Prin glasul lui Serdici , **PNȚ întinde o punte doctrinară foarte importantă**

- **industrialismul -înscriș în programul PNȚ ca punct cardinal,**

menit să asigure **o continuitate în urmărirea progresului țării.**

/ Regimul industrial românesc : viziune PNȚ versus PNL /

/ Industria națională versus **industria parazitată** /

/ **Legislația industrială liberală** și modificări : 1887, 1912 , 1934 /

/ **Legislația liberală** : distrugerea muncii naționale țărănești ; distrugerea micilor meseriași

și industriași ; declaj prețuri industriale / agrare ; politica bancară antițărănistă ;

industria artificială a "apărării naționale " / Muncitorii industriali - țărănime /

/ **Protecționism industrial** versus porți deschise /

V.Serdici / 23 mart.'34

▣ Regimul industrial în România

▣ Viziunea PNȚ versus PNL

" Eu vă spun că **acest regim** , nu numai că **trebuie schimbat** , să-i dăm **o altă formă** ,

dar trebuie să **schimbăm însuși spiritul acestui așezământ** .

pentru că **nu putem continua să pauperizăm această țară** ,

în folosul a câtorva așa- ziși industriași și

nu putem a continua a accentua dezechilibrul

care există astăzi în această țară și despre care voi vorbi.

[-----]

" Evident , nimeni nu ar putea contesta [...] **importanța industriei în stat** .

Și de aceea, pentru ca să evit interpretări greșite, ce s-ar putea da celor ce voi spune,

țin să afirm , de la început, că Partidul Național -Țărănesc a înscriș în programul său ,

ca un punct cardinal, încurajarea industriei naționale.

Cred că **această declarațiune va servi ca o punte , între dvs și noi,**

punte pe care , **dacă o punem în slujba continuității,** poate face , cu un moment mai

curând, **să se ridice în această țară prosperitatea și înflorirea** , pe care cu toții o dorim ,

pentru binele acestui popor , atât de muncitor și înzestrat cu atâtea calități.

[-----]

Serdici / 23 mart.'34

▣ Industrie națională

▣ Industrie parazitată

" Dar , pentru aceasta , **este nevoie să definim** , pentru că , se poate ,

ca **noi să nu înțelegem același lucru** sub "**industrie națională** " , pe care îl înțelegeți dvs.

Și atunci, cum francezul spune că, a defini bine este a rezolva pe jumătate problema,

voi încerca și eu ca să definesc ce înțelegem noi prin " industrie națională " .

Prin industrie națională , noi înțelegem **orice activitate** - dar nu condusă de oricine [?!] -

care strânge în jurul ei și intensifică o cât mai mare masă de muncă națională ,

și care muncă națională să exploateze

ori rezervele de materie primă , care se află la subsolul acestei țări,

ori materiile prime , pe care le-ar produce solul acestei țări , prin munca locuitorilor ei.

[-----]

Serdici : Unei astfel de industrii naționale , noi nu i-am precupețit sprijinul nostru , în nici un fel ;

Însă , dacă dvs înțelegeți prin "industrie națională "

toate fabricile acelea care trăesc din importul de semifabricate ,

care reprezintă muncă străină , impozite străine,

atunci noi nu mai suntem de acord cu dvs., să sprijiniți o astfel de industrie.

Aceste industrii, toate câte trăesc, de 50 de ani încoace, la adăpostul unui tarif vamal

exagerat , și care , dacă le-am lua această protecțiune , nu ar mai putea subsista ,

aceste așezăminte , noi suntem nevoiți a le considera ca parazitare .

Noi nu considerăm aceste industrii ca industrii naționale,

ci ca niște factori antieconomici, care trebuie expuse concurenței străine

și trebuie lichidate în folosul general. " [-----]

Serdici / 23 mart.'34

▫ PNL : Industrie iluzorie, parazitară

▫ Distrugerea muncii naționale, țărănești

[LD : câtă patimă, câtă pornire antiindustrială , de dragul unei contestări politice !]

Am spus de la început că primul lucru care ne interesează este protecția muncii naționale.

Emil Costinescu, în legea lui de la 1887, nu a avut în vedere această protecție a muncii

țărănești ,pentru că aceasta este munca națională.

Pentru a încuraja munca în industria națională viitoare,

el a neglijat munca țărănească de atunci și din totdeauna.

În România , lucrurile acestea nu se potrivesc tocmai așa cu ceea ce este în Germania și Anglia, unde s-ar fi putut ține acest limbaj , dar la noi, nu.

Plasamentul muncii în aceste industrii era foarte problematic și astăzi constatăm că este nul.

Toți muncitorii industriali din această țară sunt vreo 200.000 , și, pentru ei,

noi am neglijat complet munca națională țărănească a 18.000.000 de săteni.

[-----]

Serdici / 23 mart.'34

▫ PNL : Industrie artificială

▫ Distrugerea micilor meseriași, industriași

[LD : câtă patimă, câtă pornire antiindustrială , de dragul unei contestări politice !]

Măcar la ACCUza avea substratul naționalist , antisemit . dar la acest țărănist ?!]

O urmare foarte importantă a acestei legiuiri a fost că , dvs , atunci - strămoșii dvs sunt

legiuitorii acestei legiuiri - ați distrus pe meseriași și micii industriași.

Pe acest meseriaș : care este un factor de producție și un factor social de atâta

importanță,dvs l-ați pauperizat , l-ați proletarizat și

în cel mai bun caz , a trebuit să devină funcționar ! "

[-----]

Serdici / 23 mart'34

▫ PNL : Decalajul prețurilor industrial / agrare

[LD : ar fi fost evitat acest decalaj dacă noi nu am fi avut industrie ,

și am fi procurat produsele industriale din afară ?!

Sau ... ar fi trebuit să nu pătrundă nici acestea pe piața românească ?

Și , în orice caz, se poate constata la Serdici apărarea intereselor exportatorilor de cereale , care , nici într-un caz, nu erau ... țărani.

Încât , poate, mai potrivită denotațiune a " țărănismului " ar fi fost cea de " agrarism"]

**Cea mai gravă urmare a protejării industriei
a fost dezechilibrul dintre preturile industriale și cele agrare**

[-----]

Aceste dezechilibru are și el o istorie. Până la război, țara nu s-a resimțit așa de mult.
După război, dvs ați venit cu taxele de export, și, când mă gândesc la aceste taxe, îmi vin în minte frazele frumoase ale d-lui Titeanu la răspunsul la Adresă, în care atribuia întreaga renaștere română, toate faptele din istoria contemporană a României, Partidului Liberal ! Eu nu le neg, însă vă rog să fiți și dvs echitabili, și să vă asumați răspunderea acestui dezechilibru, pe care l-ați provocat, începând cu înființarea acestei taxe de export.

Este o concepțiune pe care noi nu o putem admite.

[-----]

Serdici / 23 mart. '34

▫ Protejarea industriei naționale ?

▫ Porți deschise industriei străine ?

▫ Polemica doctrinară PNȚ- versus PNL

[LD : este interesant acest dialog liberal - țărănist ...de partea cui este adevărul ?]

-dr.N.Hasnaș : Dle Serdici, dvs preconizați deschiderea granițelor pentru industriile străine, ori sunteți pentru protejarea industriei noastre naționale ?

-Serdici : " Eu sunt pentru protecția integrală a industriei naționale. Sunt, însă, și pentru punerea în concurență a industriilor parazitare, care, în această situație, dacă vor avea mijloace să reziste, vor rezista, bineînțeles, fără ajutorul protecției statutului ; dacă nu, desigur, vor pieri, și va rezulta un mare bine pentru țară, din dispariția acestor industrii parazitare .

-V.S.Radu : Dle deputat, am dori să știm ce înțelegeți dvs prin industrii parazitare ? Vă ascultăm de o oră vorbind despre industriile parazitare, de aceea suntem îndreptățiți să vă punem această întrebare . (întreruperi la PNȚ ; aprobări la PNL)

-V.Serdici : Am să vă repet : industria națională, așa cum o înțelegem noi, este acea industrie care își găsește mijloace de existență prielnice în această țară, fără protecția exagerată și anti-economică a statutului . (aplauze la PNȚ)

-dr.N.Hasnaș : Ce credeți despre industria hârtiei ?

-Serdici : Este o industrie națională pe care dvs ați paraziat-o .

-VSRadu : Cunoașteți dvs procesul de dezvoltare economică a țărilor care au rămas economicește, în urmă ? Vorbiți mereu de industrii parazitare, fără să ne spuneți ce înțelegeți prin asta.

-IMDumitrescu : Dle Serdici, nu sunteți pregătit în această direcțiune.

-Serdici : Într-adevăr, recunosc că nu sunt pregătit să susțin interesele profitorilor. Industria parazitară este acea industrie care importă muncă străină și căreia, dacă i-am lua protecția vamală formidabilă, la umbra căreia trăește, ar înceta mâine să mai existe. Dacă veți avea răbdare, voi enumera toate aceste industrii parazitare.

Citește din lucrarea unui inspector general, Panaitescu, despre astfel de "industrii nefirești" [-----]

Ei bine, aceste exagerări vamale, acei care le susțin, le bazează, în primul rând, pe argumentele încurajării " industriei naționale " !

Eu cred, însă, că v-am demonstrat că nu este cazul să acordăm titlul de " industrie națională", cum este industria pânzei de americană, căreia, dacă i-am ridica protecția, de 90 % ... ar dispărea. Noi facem un prost serviciu acestei industrii, acordându-le aceste protecții formidabile, căci, prin aceasta, noi le luăm grija oricărei concurențe și le încurajăm să exploateze pe consumatori.

Se spune totdeauna, și o spuneți dvs în Buletinul Cercului de studii,

că este natural ca o industrie să fie protejată la începuturile ei,
aducând argumentul "industrii infantile".
dar tot dvs spuneți că acum, după 50 de ani de protecție,
această industrie artificială nu a fost în stare să-și armonizeze capitalul și
este nevoită, să ceară, și acum, această protecțiune vamală prohibitivă.
Este un mare abuz ce se face astfel cu acest argument al industrii infantile,
care cer protecțiune din ce în ce mai mare. [-----]
Serdici / 23 mart.'34

▫ Legea încurajării industriei - protecționism ?

▫ Industrie străină - porți deschise ?

-VSRadu : Dle Serdici, sunteți contra acestui proiect ?

Anul trecut, guvernul PNT a votat unul asemănător .

-Serdici : Este adevărat, dar avea, în stadiu avansat , și un Studiu asupra acestei chestiuni ,
pe care I-ar fi transformat în lege, dacă nu cădea de la guvern.

Dvs promiteți țăranilor că veți veni cu armonizarea prețurilor fabricate cu cele agricole,
dar ... cu prelungirea acestei legi , nu o veți putea realiza.

Dacă dvs intenționați acest lucru, trebuie să revizuiți tariful vamal ...

Industria cu adevărat viabilă în țara noastră, industria care are drept la existență,
nu are nevoie de protecțiune, de 100 % , 150 % sau de 200 % .

O industrie viabilă , de pe urma căreia țara să profite cu adevărat ,
nu are nevoie de astfel de protecție. [-----]

Ea este doar o primă acordată lipsei de activitate și lipsei de perfecțiune.

[-----] Cred că, în lunile următoare,

când vă veți ocupa de un nou așezământ al industriei naționale,

va trebui să revizuiți tariful vamal. Veți putea alcătui o lege care să acorde ,

din nou, industriei , astfel selecționate , cum vă propun eu,

pe baza acestui criteriu de încurajare a muncii naționale,

o nouă protecțiune tarifară, să zicem de 10 ani,

însă, atunci trebuie să dați un preaviz acestor industrii ,

să le spuneți că, dacă nici în acest termen de 10 ani nu vor reuși să se facă independente

și să trăiască prin mijloace proprii , renunțând la protecția tarifară,

dvs feți fi siliți ca să micșorați progresiv , din an în an, această protecție.

[-----]

În legea pe care o veți aduce - și sper că va fi animată de alt spirit decât legea din 1912 -

trebuie să condiționați protecția și încurajarea industriei , spunându-i că ,

dacă nu reușește să lupte singură cu concurența străină, ea va trebui să dispară.

[-----]

" Repet acest argument , care este, poate , cel mai important în această discuție,

va trebui să faceți acest lucru, căci industria străină are și ea drepturile ei ,

și, dacă noi dorim să ne vindem cu folos produsele agricole peste graniță,

dacă dorim să nu vedem mâine închizându-se în fața noastră toate fruntariile ,

trebuie să ne gândim să oferim și industriei străine un debușeu în această țară.

Acest debușeu natural trebuie să-l constituie acele mărfuri pe care noi nu le putem produce.

-V.S.Radu : va să zică sunteți pentru capitalul străin.

-Serdici : N-ai înțeles nimic ! Dvs îl susțineți ,

importând semifabricate care conțin 80 % muncă străină, și impozite străine .

Acestea sunt opiniile mele.

Selecționați dvs industriile și apoi acordați-le protecție , chiar integrală,

chiar dacă populația va avea de suportat sacrificii.

Noi dorim ca dvs să fiți preocupați de intensificarea muncii naționale.

Numai aceea poate fi numită industrie națională.

Supuneți celelalte industrii concurenței internaționale, prin scăderea tarifului vamal.

Această lege este tot așa de importantă ca legea conversiunii,
pentru că , prin ea, **dvs. fixați liniile generale ale viitoarei dezvoltări a României.**
Dacă veți reânoi precederile dezastruoase ale legii din 1912,
dacă veți da din nou o sentință de condamnare a agriculturii,
vă asigur că **întreaga glorie a PNL va fi înmormântată** de această tendință
de susținere a industriei parazitare (aplauze prelungite la PNT)
V.Serdici / legea protejării industriei / 23 mart.'34

17.b) Gh.Deleanu (PNL-g.) : Legea pentru protejarea industriei naționale, 26 mart.'34

(DAD, MO 32, șed. din 26 mart.'34, p. 1166-1167)

[LD : explică simplu, clar, logic și obiectiv , **evoluția legislației de protejare a industriei , - 1887, 1912, 1923 -** de pe poziția apărării industriei mici și mijlocii .

Structura industriei românești :

industria mare -carteluri- trusturi- "superprotejate" ;

industria mică și mijlocie, meseriile- "neprotejate" , lovite .

Reflecția socială : **capitaliștii mari versus clasa mijlocie ;**

Cauzele mentalității anti- industrialiste românești : creșterea tarifelor vamale și, în consecință , scumpirea produselor industriale.

Critică deosebit de semnificativă , pentru că vine **din partea unui liberal.**

Este de văzut în ce măsură **ea reprezintă și opinia șefului partidului,Gh.Brătianu,** care nu obișnuia să conteste , în nici un mod, politica PNL de până la 1930 .

În orice caz, interesantă este ...]

// 1887, 1912 : industria națională ; legislația protecționistă : //

// 1923 : Ridicarea protecției fiscale ;introducerea tarifului vamal protecționist //

// industrii supraprotejate - industrii neprotejate //

// industria mare - carteluri -trusturi- 18 carteluri monopoliste // industria mijlocie și mică //

// Prelungirea legii din 1912 //

Deleanu / 26 mart.'34 / retro ' 1887, 1912

▣ Industria națională

▣ Legislația protecționistă

[LD : **atenție ! aceasta a durat 25 de ani , până în 1912**]

" **Încă de acum 50 de ani, s-a simțit nevoia înființării unei industrii naționale** în țara noastră, și pentruca această industrie , fiind la început , să se poată înfiripa și să poată progresa mai ușor, **s-au făcut legi de încurajare a ei.**

/Prima lege, s-a făcut în 1887 , s-a modificat , întru-câtva în 1912,

cu importanta dispoziție că **industriile nu mai au scutire de taxe vamale** [**atenție !**]

pentru **materiile prime pe care nu le găseau în țară .**

În afară de aceste dispoziții, **celelalte avantagii** de care se bucurau, prin legea din 1912,

erau destul de importante și permiteau înființarea unei industrii naționale la noi ."

Deleanu / 26 mart.'34 / retro' 23

▣ Ridicarea protecției financiare

▣ Introducerea Tarifului vamal

[LD : **atenție ! prima a durat 36 de ani , până în 1923**

a doua , s-a introdus în 1923 și se tot prelungește ...

În adevăr, **lucrurile au mers foarte bine** de la 1912 până la 1923 când,

/ **prin reforma fiscală** ce s-a făcut atunci la noi, **s-a luat cel mai mare avantaj**

de care se bucurau industriile noastre , în baza legii din 1912 ,
scutirea de impozit către stat , județ și comună . [atenție!]

Prin legea din 1912 , se fixase o obligație fiscală ușoară ,
pe care **industriile care aveau avantajii de 30 de ani** ,
trebuia să plătească **3 % în primii zece ani** , din beneficiu net ;
în a doua perioadă , tot de **zece ani** , **4 %** , iar în a **treia perioadă** , **5 %** .
Industriile ce-și aduceau **materii prime din străinătate** ,
acestea aveau **să plătească 26 ani** , la beneficiul net realizat ,
4% în primii opt ani ; 4% pe a doua perioadă de șapte ani
și **6 % în ultimii șapte ani** .

" Aceasta era **sarcina cea mai grea** pe care o aveau de suportat industriile ,
pe baza legii existente - **avantajii fiind destul de importante** și eu pot să vă spun că,
grație acestei legi , au luat naștere în acest timp ,
foarte multe industrii mari, mijlocii și chiar mici ateliere de meseriași ,
căci se bucurau și ei în anumite condiții , de avantajii acestei legi. "

" Am spus că **această situație a durat până la 1923** , când , cu ocazia reformei fiscale,
s-a ridicat acest avantaj și s-au impus tuturor industriilor să plătească dări către stat ,
conform **impozitul progresiv pe venit** , și , mai mult , chiar **către județ și comună . "**
"Odată cu reforma fiscală pentru a se permite industriilor să poată merge mai departe,
li se dă o protecție nouă așa încât **să nu fie concurate de industriile din afară ,**
de industriile străine , pentru care considerație
s-a modificat și s-a urcat vertiginos tariful vamal."

Gh.Deleanu / 26 mart.'34

▣ **Industrii "neprotejate" : meserii, mica industrie**

▣ **Industrii "supraprotejate " : cartelurile și trusturile**

[LD : simt că omul acesta spune un lucru important .

Poate chiar explicația fundamentală privind profilul industriei românești]

"Această modificare a adus cea mai **mare nemulțumire în sânul populației**
ridicând-o în contra industriilor. În adevăr , chiar **și astăzi** , când este vorba de prelungirea
legii de încurajare a industriei , **se poate constata** , în sânul populației ,
oarecare nemulțumire , spunându-se **că industriile nu se mai satură de atâtea avantajii**
și **de atâtea câștiguri** pe care le realizează pe spinarea populației. "

Nu numai la orașe, dar și la sate , există o **nemulțumire a populației** față de
produsele industriei noastre pe care **le plătește atât de scump.**

" În loc să asistăm la **fenomenul petrecut în alte țări** ,
când **populația întregă a contribuit la susținerea industriei naționale,**
la noi, dimpotrivă , asistăm în mod regulat la atâtea **manifestațiuni de protestare** ,
trimise miniștrilor și și guvernelor , cu privire la **speculația care se face**
de către industria noastră națională cu produsele ei."

" Trebuie să împart industriile în două părți :

Unele industrii spoliatoare , arhiprotejate

și **alte industrii moderate** , care însă **nu sunt destul de apărate .**

Dacă vom lua **ca punct de plecare epoca de la 1923,**

vom constata **un regres la industria mijlocie și la meserii .**

Pe măsura ce anii au trecut , **meseriașii și industriașii mici au rămas fără ocupație sau au**
dispărut , nemaiavănd destulă protecție .

În schimb , din momentul în care s-a schimbat sistemul de protecție și încurajare a industriei,
au apărut o serie de industrii care au acaparat în mâinile lor fabricația anumitor producții ,
au realizat acorduri între ele , **asa numitele carteluri și trusturi .**

La adăpostul tarifului vamal , **au impus un preț de vânzare a produselor lor** ,
nereșit din calculele lor de rentabilitate , ci de prețurile stabilite prin tarifele vamale ,
la care au adăugat costul mărfii similare din străinătate. Și atunci , pe de o parte ,

aceste câteva industrii, să le denumim industrii grele, cu capitaluri mari și organizate în trusturi, **s-au ridicat, au progresat și au făcut sume fantastice**; [**Atenție!**]

iar, pe de altă parte, toate celelate industrii,

care au fost **obligate să-și procure materia primă de la aceste industrii cartelate, au mers în regres, au dat îndărăt, iar unele au dispărut** [**atenție!**]

Aceasta este situația în urma măsurilor din 1923, prin care s-au anihilat complectamente avantajele legii din 1912, recurgându-se la o protecție dată sub forma tarifului vamal.

[-----]

Gh.Deleanu / 26 mart.'34

▣ Cartelurile

Industriile mijlocii și mici sunt speculate de industriile grele, cari s-au organizat în trusturi și carteluri, scumpind produsele lor, pe care industria mijlocia și mică trebuie să le cumpere - **Sunt vreo 18 carteluri mari**, care lucrează de o asemenea manieră, încât **nu mai lasă celorlalte industrii mici, și meseriașilor nici o posibilitate de lucru și de existență.**

Iată lista lor :

Oficiul de Vânzare a hârtiei	Cartelul Fabricilor de geamuri ,
Biroul de Vânzare a cimentului	
Sindicatul zahărului	Cartelul Vanzătorilor de clei
Cartelul prețului romului	Cartelul berii din Banat și Ardeal
Societatea Distribuția de petrol	Sindicatul Spirtului
Filiera Cuie și Sârmă	Socomet, laminat mașini
Cartelul fabricilor de postav	Sindicatul Fabricilor de Uleiuri Vegetale
Sindicatul Fabricilor Băuturi gazoase	Biroul de Vânzare a fabricilor de cărămizi

Mai sunt și alte carteluri, nedeclarate. Lor li s-au creat avantaje speciale, iar ele speculează, fără milă, pe consumatori, mai ales pe țărani.

Ex. fabricile de postav. Li s-a dat o protecție vamală de 600 lei / per kg de stofă.

S-a crezut că vor produce stofă bună, cu material din țară.

Știți cu ce lucrează? : vagoane de zdrențe din străinătate,

iar pentru lâna noastră oferă prețuri de batjocură!

Gh.Deleanu / 26 mart.'34

▣ Prelungirea legii

A luat cuvântul pentru că, **se cere prelungirea unei legi**

care nu sprijină deloc pe cei ce ar trebui ocrotiți,

deoarece **principalul concurs** pe care trebuiau să-l capete industriile, - **scutirea de impozit progresiv, impozitele către stat, județ, comună-a dispărut.**

Cere ministrului să se grăbească **cu legea protejării industriei naționale,**

care să permită și industriei mici și mijlocii și meseriașilor, să progreseze.

Nu reglementarea și controlul trusturilor și cartelurilor, ci **lupta contra lor.**

Deocamdată, **deși foarte mică protecția pentru industriașii mici și mijlocii,**

va vota legea, **ca să nu se zică că din cauza lor...** (PNL georgist) ...

Gh.Deleanu / 26 mart.'34

17.c) Pamfil Șeicaru ("Curentul"), legea protejării industriei naționale, 27 mart.'34

(DAD, MO 32, 27 mart.'34, p. 1181- 1183)

[LD : Șeicaru este **profund dezamăgit** că **PNL nu are problema studiată** ;

profund nedumerit că ministrul industriei, **N.Teodorescu** (inginer, tehnician, cu funcții de răspundere alternativă la Tutun, CFR ș.a.) **are nevoie de păsuire de un an**,

la fel ca **ministrul PNT Lugosianu!**

Șeicaru / 27 mart.'34

▣ PNL= partidul burgheziei românești .

" PNL reprezintă , pentru noi, **partidul burgheziei românești**, al osaturii acestui stat " Stând 5 ani în opoziție, a observat experiențele fericite sau nefericite .

Pretindea că are gata " carnetul de mobilizare al energiilor acestui partid, pentru a rezolva biruitor toate gravele probleme ce se pun astăzi statului român ! "

Dacă ministrul nu are soluția, și o are partidul, atunci **s-o ceară partidului** , pentru a o pune în aplicare .

Dacă partidul nu are această soluție, el **a abuzat de încredere a țării**.

P.Șeicaru / 27 mart.'34

LD : la lege vorbește ACCuza - vezi fișier LANC ;

17.d) **M.Plătăreanu (raportor ; prof. la Școala politehnică)**

M.Plătăreanu / 27 martie

▣ **PNL și industria națională**

" D- lor deputați să-mi permiteți să încep răspunsul la **discuțiile** care s-au purtat la **acest scurt proiect de lege** , prin **recunoașterea pe care o fac în numele majorității** și al **Partidului Liberal** , că mai mult decât oricare alt partid , prin doctrina noastră, prin înfăptuirile pe care **le-a** realizat , **avem dreptul să spunem că noi am apărat** , într-un chip în care nimeni nu a apărat , **industria națională românească** .

-ACCuza : Numai cât a ajuns să nu fie națională.

-M.Plătăreanu : Vă vom răspunde .

Cu alte cuvinte, **Partidul Liberal** a fost acela care a dus **acest fericit dualism al dezvoltării agriculturii paralel cu acela al industriei . "** [-----]

M.Plătăreanu / 27 martie

▣ **PNL și industria națională**

" D- lor deputați să-mi permiteți să încep răspunsul la **discuțiile** care s-au purtat la **acest scurt proiect de lege** , prin **recunoașterea pe care o fac în numele majorității** și al **Partidului Liberal** , că mai mult decât oricare alt partid , prin doctrina noastră, prin înfăptuirile pe care **le-a** realizat , **avem dreptul să spunem că noi am apărat** , într-un chip în care nimeni nu a apărat , **industria națională românească** .

-ACCuza : Numai cât a ajuns să nu fie națională.

-M.Plătăreanu : Vă vom răspunde .

Cu alte cuvinte, **Partidul Liberal** a fost acela care a dus **acest fericit dualism al dezvoltării agriculturii paralel cu acela al industriei . "** [-----]

DI.ministru Teodorescu și guvernul a făcut ceea ce dl Șeicaru a cerut .

Dar , în loc să vină cu un articol, care să dea impresia că este o cârpeală la lege,

a făcut un proiect de lege , care este aproape gata ,

pe baza informațiilor d-lui ing.Prelipceanu [?!?] , profesor la Școala Politehnică.

Cred că peste o lună **se va veni cu o lege de protecțiune generală a muncii românești.**

Vă asigur că **această lege este aproape gata și va veni în discuțiunea Camerei** ,

pentru **satisfacțiunea ultimelor generații de ingineri** , care și-au pierdut iluziile în celelate partide, și cari **vor fi plasați grație PNL (aplauze la PNL)** [-----]

M.Plătăreanu : S-a spus cu drept cuvânt , tocmai de economistul Frederic List, citat de d.Cuza < Les capitaux sont comme les hommes unis, ils sont puissants ;

désunis, ils n'ont aucune force . > Adică, într-o economie națională,

pentru **ca să se poată opune unei infiltrații de capital străin în economia țării -**

care infiltrații de capital străin , după definiția lui Nitti, vine cu totul nevinovat.

ca să sfârșească prin a se ocupa , **printr-o imixtiune nepermisă ,**

de afacerile politice ale unei țări. Capitaluri indigene au creat cartelurile

tocmai ca să lupte împotriva opoziției capitalurilor străine.

Cartelurile : de contingentare, de sezon, de producție, de desfacere ...

fac unele lucruri bune : **raționalizarea ...**

[Se declanșează iarăși o polemică între Serdici , Rizescu -Brănești , Plătăreanu , Ghelmegeanu Plătăreanu -iarăși pe prețul vagonului de ciment din diverse țări .]

Ghelmegeanu : **Noi, când eram la guvern [1932] , am întocmit un proiect de lege pentru reglementarea și controlul cartelurilor .** El a fost depus în Parlament , a trecut prin secțiuni, și când au început dezbaterile ... **guvernul a căzut .**

Aveți legea la Ministerul Industriilor.

Este de neadmis ca timp de un an să mențineți provizoratul prețurilor actuale,

să nu aduceți nici legea controlului cartelurilor .

Trebuie să veniți cu scăderea prețului de cost la mărfurile industriale , pentru a echilibra decalajul față de cele agricole.

-Plătăreanu :nu prea înțeleg intervenția d-lui Ghelmegeanu .

D-lor au stat 5 ani la guvernare și nu pot reproșa unui guvern, după 4 luni, că n-a pregătit legea.

Oricine ar putea reproșa, numai PNȚ, nu !

Noi ne-am uitat la legea și preparativele făcute de guvernul PNȚ, dar am constatat că

ele se resimțeau de suflul d-lui Auschnitt, atât de plăcut dlui Cuza (ilaritate)

Și atunci dați-mi voie să recuzăm aceste lucrări, și să facem o lege pentru interesele țării,

nu ale unui partid.Dl ministru Teodorescu , cu echipa, lucrează zi și noapte .

- Ghelmegeanu : Legea este făcută , puteți să-i aduceți modificări.

Și pentru că aduceți mereu în discuție pe dl Auschnitt ,

vă afirm că niciodată și pentru nici un motiv ,

politica PNȚ nu s-a condus după ceea ce ar fi putut să pară interesele cartelului

[-----]

M-Plătăreanu / 27 mart.'34

18.) Legea apărării statului , Senat, Cameră, 4- 5 apr.'34

A.Expunerea de motive ; Legea ; Doc.integrale la fișierele de partid.

Vict.Antonescu (ministru) , Toni Iliescu , Aurelian Benteoiu (raportori)

Petre Andrei , Armd Călinescu (PNȚ) ; Gr.Iunian (PRȚ) ;

18 a) I.C. Cătuneanu apoi Gh .A.Cuza , discurs la lege, 4,5 apr.'34

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34 , p. 1663-1664 ;DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1672- 1677)

[LD : Discursul început de Cătuneanu s-a întrerupt deoarece Camera nu era în număr.

A doua zi, Cătuneanu absentând - grav bolnav -continuă discursul Gh.A Cuza]

Documentele integrale- fișier LANC

Cătuneanu : // Legea apărării statului // Greșeli în politica națională //

//Protecția muncii naționale //

GACuza

// Francmasoneria = asociație secretă și ocultă //

//Legislația represivă = agonia guvernărilor democratice de partid //

// Francmasoneria - liberalismul - democratismul versus naționalismul integral //

// 1840, 1848 ... tinerimea masonică română versus concepția tradițională //

// 1911- 1919 - Masoneria României moderne //

// Scopurile masoneriei : distrugerea bisericii creștine ; distrugerea granițelor ;

distrugerea armatei ; distrugerea monarhiei //

// Necesitatea interzicerii masoneriei //

// Legea apărării statului = prezervarea regimului democrat parlamentar //

//LANC - nu va vota legea //

I.Cătuneanu / 4 apr.'34

▣ Legea apărării statului

"Dlor președinte, d-lor deputați, proiectul ce s-a adus în dezbaterile dvs,

este impus de o situație anormală ce a durat prea lung ,

asupra căreia voi spune câteva cuvinte

I.Cătuneanu / 4 apr.'34

▣ **Întâietatea românului în țara lui.**

▣ **Politică anormală națională : erori și păcate**

" D-lor am ajuns la starea de astăzi , printr-**o serie de erori și păcate** ale acelor care , în curs de **15 ani au guvernat România Întregită**. În acest răstimp, **s-a dat o direcțiune greșită politicii românești** ;

sau, mai bine zis, **nu s-a făcut o politică românească** , nu s-a făcut acea politică de **promovare a intereselor românești** , tocmai în vremea când **necesitățile de consolidare a statului și a nației noastre** cereau să se facă o atare politică.

" Această politică se rezumă într-un imperativ categoric , și anume :

să luptăm pentru a asigura românului întâietatea în țara lui,

pentru că **românul și-a creat această țară , și-a păstrat-o** în vremuri grele, și pentru că **el, numai el**, la vremea de grea cumpănă, **o va apăra.**

"**Guvernanții noștri de până acum** , în loc să fie călăuziți de această grijă, în loc să păstreze în conștiința lor cu tenacitate acest punct de vedere , **s-au lăsat să fie conduși de o himeră** plăsmuită în atmosfera **democrației integrale** , o himeră care, **alterând bunul simț și dreapta judecată** , **a acelor care au guvernat România Mică** cu succes , dreapta judecată a înaintașilor noștri , **această himeră le-a întunecat ținta** pe care trebuiau s-o aibă înaintea ochilor.

"Și anume, **s-au mulțumit guvernanții noștri** cu noțiunea decolorată

a "**cetățeanului român**" - când **aveau datoria să facă deosebire**

între **românul de baștină** și **cetățeanul constituțional**, care s-a ridicat la acest rang ,

în împrejurări pe care astăzi nu le vom analiza - care **s-au aplicat fără frâu**,

când **aveam și drepturile și datoria** să facem distincțiunea luminoasă dintre **baștinași și venetici ."**

[-----]

I.Cătuneanu / 4 apr.'34

▣ **Protecția muncii românești**

Care a fost rezultatul acestei aplicări ?

A fost **o pustiire dezastruoasă în rândurile noastre**, rândurilelele **mai slabe** din punct de vedere economic, dar care sunt și **mai mulți și mai vechi** aici, și care sunt cei mai îndreptății la toate bunurile vieții pe aceste locuri între Nistru și Tisa.

Ce s-a întâmplat ?

S-a întâmplat că **ne-au năpădit străinii** , s-a întâmplat că acești dtrăini **ne-au substituit** în locurile care ni se cuveneau și astăzi trecem printr-**o gravă criză a românului** în țara lui.

Este un fapt caracteristic pe care nimeni nu-l poate contesta în această Cameră , și spre onoarea ei, atâtea **glasuri din opoziție** , cât **și din majoritate** s-au ridicat și **au cerut** cu energie , în mod luminos și concludent, **să se ia măsuri pentru protecția muncii naționale .**

Ce înseamnă aceasta ?

Înseamnă tocmai că **s-a greșit până acum** în această ordine de idei.

D-lor, a participat la conducerea acestei țări **un om întreg, un caracter** care impunea, **un om stăpânit de grija și de iubirea** pentru interesele românești ;

el se numea **Vintilă Brătianu .**

La 1924, a venit cu o **lege pentru protecția muncii naționale .**

Vă întreb : **de ce nu s-a aplicat ?** [-----]

GACuza

// Francmasoneria = asociație secretă și ocultă //

//Legislația represivă = agonia guvernărilor democratice de partid //

// Francmasoneria - **liberalismul - democratismul** versus **naționalismul integral** //

// 1840, 1848 ... tinerimea masonică română **versus** concepția tradițională //
// 1911- 1919 - Masoneria României moderne //
// Scopurile masoneriei : distrugerea bisericii creștine ; distrugerea granițelor ;
distrugerea armatei ; distrugerea monarhiei //
// Necesitatea interzicerii masoneriei //
// Legea apărării statului = prezervarea regimului democrat parlamentar //
//LANC - nu va vota legea //

Gh.Cuza / 5 apr.'34

▣ **Legislația represivă**

▣ **Agonia guvernărilor democratice de partid**

" După votarea legii stării de asediu, constatăm că **guvernele partidelor** au nevoie de asemenea **legi impopulare**, pe care noi - în paranteză fie spus - le socotim niște **baloane de oxigen**, **prelungind dar neputând salva existența autorității dvs. măcinată** prin îndelungi **ani de arbitrar** și perimată prin evoluția concepției de guvernare .
Căci aici nu este vorba de autoritatea unui guvern, d-le ministru,
ci **este vorba de autoritatea tuturor guvernelor de partid, zămisliri ale democratismului**, guverne care astăzi nu pot decât să constate că, toate legiurile și toate restricțiile aduse , sapă pe **crucea sfârșitului lor**, slova **neputiincioasei svârcoliri a agoniei**
" **Noi suntem împotriva jugulării libertăților cetățenești .**
Cum am vorbit ieri **împotriva stării de asediu**,
ne ridicăm astăzi **contra așa-zisei legi de apărarea a statutului.**"

Gh.Cuza / 5 apr.'34

▣ **Francmasoneria .**

▣ **Principiile democratismului și liberalismului**

▣ **Naționalismul integral**

[LD : Atenție ! sesizează că , în fond, **antimasoneria cuzistă** este identificată **ca esență a doctrinei naționaliste integrale**, opusă **democratismului și liberalismului**]
" Dar dacă este vorba să votați o asemenea lege , ea **trebuie să îmbrățișeze absolut toate organizațiunile cu caracter ocult**, și în primul rând, **francmasoneria** .
De ce ? Fiindcă, **inspirată din judaism, francmasoneria a pătruns în inima întregului aparat de stat**, tinzând la **falsificarea unei orientări determinată de tradițiile naționale**, cu tendință vădită de a o îndrepta **înspre concepțiuni internaționaliste de importanță**.
Mă voi mărgini să aduc numai elementele indispensabile susținerii punctului nostru de vedere , **trecând peste date și analize atente**, așa cum de sigur ar fi făcut-o dl profesor Cătuneanu, așa cum **aș fi făcut-o și eu , dacă aș fi putut să dispun de vastul material documentar** pe care-l posed,dar **pe care nu-l am la îndemână**. [-----]
Dlor, nu vreau să merg până la **obârșia istorică**, până la **alcătuirea formală și solemnă** a acestor societăți secrete , pătrunzând prin **atelierile masone ale Evului Mediu și prin istoria Templierilor și a templului lui Solomon**, până la **misterele elesiace și**, mai departe, până la **mimetismul egiptean**.
" Voi începe de la **o etapă evolutivă mai recentă**, care , în istoria masoneriei, capătă **o importanță covârșitoare**, căci de la dânsa **masoneria începe a se îndepărta de ocupațiile sale mistice și locale**, pentrua **pătrunde în viața politică, amestecându-se direct în treburile publice și în guvernarea statelor** .

[-----]

[Revoluția din 1789 ...](#)

Constituția lui Anderson pregătește, fără discuție, prin toată școala enciclopediștilor francezi, marea revoluție de la 1789, care a dărâmat regimul monarhic, pentru a pune în loc acele **principii ale democratismului și ale liberalismului**, pe ale cărui temeieri guvernați încă astăzi,

când ele încep a se prăbuși, sub înrăurirea vremurilor noi și a imperativelor lor, care este **naționalismul integral și tradițional**.

-G.A.Bogdan -Duică : D-ta nu admiți aceste temeieri [democrația și liberalismul] ?

-G.A.Cuza : Oricare sistem este bun atâta cât el corespunde unor necesități, unor realități, d-le profesor.

-Bogdan -Duică : Natural

-GACuza : În momentul când sistemele nu mai sunt determinate de necesitățile care le-au văzut născând, **ele trebuie să dispară**, nu fiindcă le socotim noi **bune sau rele**,

dar pentru că nu mai au ratificarea realităților sociale, care reprezintă singura lor rațiune de a fi.

" D- lor, de la 1789, adică de la marea revoluție franceză, care a adus după ea o răsturnare totală, o revoluție în concepția spirituală și de guvernare a popoarelor, trecând prin toate revoluțiunile de mai târziu [-----]

GACuza / 5 apr.'34

▣ Tinerimea masonică română : filfizonii, bonjuriștii .

▣ " Formele fără fond "

▣ **Masoneria din România modernă.**

[LD : atenție : **revoluția de la 1848 și revoluționarii pașoptiști**, reprezintă **obiectul criticii constante cuziste** .

Din acest p.d.v.- am mai spus-o - se vedește **caracterul conservator al doctrinei lor**, (în opoziție cu cea liberală) - cu argumente vulgare integrate din **junimism** .

De aici și apelul la autoritatea tutelară a scrierilor lui Eminescu, care, pe filieră cuzistă, a trecut la legionari .]

" **Un fenomen deosebit de curios** pentru noi românii, este că **primii tineri** care au plecat să se adape la civilizația Occidentului, s-au văzut pătrunși de **spiritualitatea masonică a Apusului**,

de unde **se întorceau maeștri și venerabili de Lojă**.

Nu vreau să fac aici teora francmasoneriei universale, și să vă arăt dezvoltarea ei în diferitele organisme naționale ale celorlalte state .

Mă voi opri însă o clipă la **masoneria din România modernă** de la 1860 .

Între **1848 și 1870 pleacă primii noștri tineri boieri în străinătate**, pentru studii,

- căci cei plecați înainte de 1848, cum sunt Goleștii, au fost foarte puțini, și reprezintă simple întâmplări.

Printre acești **tineri plecați în Franța pentru studii**, între care numărăm câteva distinse personalități - ca **Vasile Alecsandri, Costachi Negri, Rosetti, Negruțesții** și alții -

mulți din ei, **orbiți de o civilizație** pentru care **nu aveau pregătirea necesară**, și **neputând să asimileze luminile Apusului**, izvorâte dintr-o îndelungă evoluție culturală și civilizatoare, mulți dint-înșii care **veneau dintr-o altă lume, cu apucături orientale**,

unde **respiraseră atmosfera boierilor căftăniți și cu giubea**, atmosfera aceea liniștită și patriarhală, quasi rustică, a părinților lor,

au asimilat din lumea culturală a Occidentului, unele lucruri bune,

dar **s-au întors mai ales cu părțile mai ușoare, mai lesnicioase**,

cu obiceiuri străine, îmbrăcate în **cântece străine**,

cum a fost **celebrul refren revoluționar** : < **Vive le son de canon !** >

cântec repetat de ei la tot pasul, pentru a speria cu știința lor pe **simplistul nostru băștinaș** ;

cântec care le-a creat apoi porecla de < **filfizon** > .

Căci "**filfizon**" nu e decât **mahalagismul și stropșirea lui** < **vive le son!** >

Și alături de cântecele revoluțiilor apusene, aduceau tinerii noștri , în bagajul lor intelectual, și inițierile dezagregante masonice, introduși în lojile din Paris, de tovarășii lor de bulevarde, trecând din sălile de petrecere în speluncile masonice, și venind apoi la noi în țară cu primele elemente ale masoneriei , pentru a întrona organizația și la noi.

Dacă în acele vremuri nu s-a făcut cunoscută masoneria în țară, și nu i s-a simțit influența , e datorită faptului că ea nu a putut pătrunde în pătura noastră conducătoare , rămânând ca ceva distinct și circumcis , ca o organizație cu desăvârșire străină , la care nu erau afiliați decât cei veniți de peste granițe.

Până în preajma marelui război, această organizație masonică , , căreia i-a aparținut și bătrânul Brătianu, nu putea să dăuneze neamului, ocultismul său servind mai mult pentru a alinta cu practici exotice plictiseala bonjuriștilor noștri, desrădăcinații mediului și vieții noastre de civilizație începătoare. "

GACuza / 5 apr.'34

▣ **Masoneria în preajma și după război .**

▣ **Lojile naționale**

" În preajma marelui război, însă, **dacă nu mă înșel, la 1914, masoneria începe a-și intensifica activitatea ei în România ,** o dată cu organizarea dată lojelor naționale de către Poincaré , pentru a le suprapune Lojei Marelui Orient , în toate părțile lumii.

" După modificarea Constituției lui Anderson, făcută de Poincaré în Franța , în 1911, se pun bazele așa -numitelor loji naționale , care aveau , la rândul lor, drept bază, ritul " scoțian , perfect și acceptat" al Constituției lui Anderson .

Ele se disting de Lojile Marelui Orient,

prin structura lor, având o organizație celulară distinctă, alcătuită, însă, un mare tot, așa cum sunt organizate celulele stupilor de albine sau a radiatoarelor de automobile.

Adoptând culorile diferitelor state ,

ele aparțin totuși uneia și aceleiași organizații internaționale , supuse aceleiași obediențe centrale.

" Imediat după război, România a luat un contact mai direct cu diferitele popoare ale Apusului , cu Franța, în special, care a înțeles să-și exercite asupra noastră influența , nu numai în mod oficial, tiranizându-ne în numele sentimentelor de fraternitate, împletite în timpul războiului, dar să-și afirme o domniune asupra noastră prin toate mijloacele, utilizând chiar căile oculte ale francmasoneriei . "

[-----]

G.A.Cuza / 5 apr.'34

▣ **Necesitatea interzicerii masoneriei, prin lege**

" Când lucrurile se prezintă astfel, nu socotiți dvs , dle ministru,

că este necesar să puneți sub sancțiunile și îngrădirile acestei legi,

și societățile infame masonice, căci sunt , din nefericire, atât de numeroase la noi ?

-VTPrelipceanu : Adică să se mențină proiectul inițial ,

care a fost modificat la Senat .

-GACuza : " Da! Cerem menținerea proiectului inițial,

înainte ca acesta să aducă modificarea art. 13. [-toate argumentele, toate exemplele-]

GACuza / 5 apr.'34

18.b) Pamfil Șeicaru , la legea apărării statutului , 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. de joi, 5 apr.'34 , p. 1704- 1707)

[LD :deputat "aparte" , "independent " : ales suucesiv în parlamentul PNȚ, PNL
Interesant , temut (?!) , cu originalități pe care i le îngăduia statutul lui ... ,
cu câteva premoniții deosebite (întâmplătoare sau nu !) privind viitorul apropiat sau depărtat
al României . Printre aceste previziuni : **regimul democratic va fi distrus**
și va fi urmat de **regimuri totalitare extremiste , de dreapta și de stânga .]**
Sublinierile, supratitlurile, comentariile , îmi aparțin :
// **Războiul mondial** : apusul democrației ; sfârșitul liberalismului economic //
// **Regimurile postbelice : regimuri totalitariste //**
// **Rusia imperială** - revoluția bolșevică , **Lenin, Stalin**, influența revoluției bolșevice //
// **Italia** - revoluția fascistă, **Mussolini //**
// **Germania** de la Weimar- revoluția național -socialistă , **Hitler //**
// **Regimurile totalitare** versus **regimurile democratice //**
// **Legea apărării statutului** = apusul, ariergarda democrației //
// Invitație aluzivă : **regim autoritar, eroic** ;stăvilirea anarhiilor extremiste de dreapta și stânga //
Document integral-**fișier Cultură, Presă**

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ **Războiul = apusul democrației**

" În filozofia militară a lui **Klausewitz** , există o **teorie** : extrema limită a capacității ofensive
a democrației - vizibilă atunci când se aduce o forță ,
după care urmează răsturnarea raporturilor de forțe -

extrema limită a capacității ofensive a democrației , a fost atinsă în **ieulie 1914** ,
dată după care a urmat răsturnarea raporturilor de forțe ,
când **elementele vrăjmașe democrației** au început să câștige teren.

" Nu uitați că **cei patru ani de război** , **nu au reprezentat un regim democratic** ,
ci un regim de totală negare a libertăților individului -

individul fiind înglobat în masă, individul fiind anulat .În ziua când s-a sunat goarna
mobilizării, **famosul coran al Drepturilor Omului**

a fost călcat în picioare , și fiecare individ a fost încadrat într-o companie, într-un
regiment.**Omul a aparținut unei discipline și libertatea n-a mai avut cuvânt !...**

În **ieulie 1914**, nimeni nu și-a dat seama că **regimul democrației și al libertății s-a sfârșit ."**
Evident, **un sistem politic , un sistem de doctrină, nu sfârșește atât de repede.**

S-a crezut - așa se spunea cel puțin - că

de o parte erau " puterile centrale " , **reprezentând negarea democrației** ,
iar **de cealaltă parte**, toate **celelate state ale lumii** ,

strânse să apere la olaltă principiile democratice ; și unele și altele uitau că
însăși războiul rostea o condamnare categorică a democrației."

Șeicaru / 5 apr.'34

▣ **Războiul = sfârșitul liberalismului economic.**

"Atunci, în timpul războiului, **a fost sfârșită și faimoasa doctrină a liberalismului**
economic, pe care o invoca dl **Răducanu** .

Spunea d-sa : < **Unde este liberalismul economic ?** >

... uitând că **liberalismul economic a fost îngropat la 1914**,

când **statul a confiscat toate puterile creatoare** în toate domeniile , reprezentând singur forța
hotărâtoare ; fiindcă **și forțele umane și forțele morale** ale fiecărei națiuni,
au fost atunci **confiscate de stat , care intrase în luptă.**

- **G.Bogdan-Duică** : **Dle Șeicaru, sunteți la curent cu faptul că liberalismul economic**
este reclamat îndărăt ?

- **Șeicaru** : Ei, **dle Bogdan -Duică**, d-ta care ești **un cercetător atât de asiduu al lui Eminescu**
și știi că < **nu învie morții , e-n zădar, copile!** > .Fiecare aspirăm spre trecut.

Dealungul veacurilor este o **nostalgie spre trecut** . Închei paranteza. "

Pamf.Șeicaru/ 5 apr.'34

1935 Polemici privind doctrinele / Vezi fisiere Sistem de partid si Doctrine

Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35-
apr.'36

1936. Polemici privind doctrinele / Vezi fisiere Sistem de partid si Doctrine

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37

1937. Polemici privind doctrinele / Vezi fisiere Sistem de partid si Doctrine

19.) Iuliu Pascu , De la dreapta la stânga , 28 apr .'37

(Rev.Parlamentul românesc , 28 apr.'37, p. 10-14)

[LD : **Iuliu Pascu** este un om " de dreapta" , de "**dreapta naționalistă** " .

Nu știu dacă este doctrinar (sau simpatizant) cuzist sau legionar.

Are **observații pertinente** privind **sistemul de partide** și , mai ales,

etichetările găunoase - " stânga" sau "dreapta " - cu mare trecere în epocă ,

la care subscriu .Numai că, **deși** pornește cu intenția de a **denunța găunoșenia etichetărilor** ,
nu ajunge decât la ...**inversarea de sens a valorii lor** :

"dreapta" este **democrația națională** iar "**stânga**" este **trădarea națională**.

Apoi părăsește complet titlul enunțat , și realizează unul din cele mai **virulente atacuri**

la adresa tuturor valorilor liberale inaugurate prin **revoluția și generația de la 1848** ,

filtrate printr-un conservatorism naționalist, xenofob, antiburghez, antiindustrialist .

Pentru mine, o nouă dovadă privind caracterul **neo-conservator al doctrinei naționaliste** ,

de oarece **își atașează un "țărănism naționalist"** ,

deosebit de cel social -economic din doctrina PNȚ.] Doc.integral. **fișier Naționalism IV**

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

▣ **Pseudo-burghezia românească** .

▣ **Pauperizarea țărănimii**

▣ **Industria și burghezia românească = imitații fără fond**

▣ **România - stat de țărani , economie și civilizație rurală !**

[LD Variațiuni **neo -conservatoare** pe tema **formelor fără fond** ,

justificând un "**țărănism**" **xenofob, anti-industrialist, anti-burghez, anticapitalist** .]

[LD .24 nov.'2003 Trăesc un moment de mare lehamite .Cum să scriu istorie ? !
M-am săturat de această idealizare a vieții țărănești de către " domnii " ce trăiau la București. M-am săturat de " conservatorii " români ce trăiau la moșii sau în străinătate ...
M-am săturat de toți țărăniștii pe care îi consider ori ipocriți , ori demagogi, ori orbiți de ideologii ... Mergeau prea departe cu critica lor la adresa liberalilor , care , chiar dacă avuseseră grijă de burghezie , tot ei ridicaseră cât de cât și țărănimea.

Dacă trăiam în sec. XIX , nu aș fi fost " conservatoare "

Dacă trăiam în interbelic, nu aș fi împărtășit ideile lui Pascu .

"Burghezia " românească este una din născocirile apărute în ideologia politică ,
întocmai ca și încurajarea industriei capitaliste ,
atât de ucigătoare pentru viața economică a satelor ,

pe urma revoluției liberale de la 1848 și a politicii economice a partidului liberal.

Cuza și Kogălniceanu au înscris desigur o mare pagină în istoria noastră națională.

Clipa lor istorică cerea neapărat să ne lepădăm de tot prezentul și alt mijloc mai ușor pentru o grăbnică apropiere de viața normală a statelor apusene ,

nu era decât acela de a copia și impune , cu puterea de constrângere a statului,

legi și așezăminte care s-au nimerit să fie franceze. Trebuia chiar să fie franceze . [-----]

pentru a ne afla astăzi înglobați până-n gât, pe acest drum ajuns la capăt ,

de o șleahță de capitaliști bogați și o țărănime tot mai săracă și năpăstuită

ca și înainte de împroprietărirea lui Cuza .

Și totuși, în toată această epocă, trei sferturi de veac,

deși am făcut două mari împroprietăriri și alte două mai mici,

noi am legiferat și folosit toată puterea și banul statului

exclusiv numai pentru ... burghezie !

Burghezia română , cea mai neromânească născocire a pașoptiștilor ,

în frunte cu ICBrătianu, pe care ei au văzut-o de la început ca fiind una a capitalismului

industrial, ce trebuia fatal să devie iudaic și internaționalist ,

fiindcă așa era el deja pe atunci în toate statele cu industrie mare încheagată .

Ori, această burghezie este o idee de împrumut ,

cu totul potrivnică și sufletului nostru și economiei și geografiei noastre .

Nu numai că noi nu putem fi o țară de burgheji ,

dar avem tot interesul să rămânem o țară de țărani .

Iubitori înverșunați ai gliei , un stat producător în întregul gospodăriei rurale,
a tot ce trebuie unei vieți sănătoase , și trupește și sufletește , poporului întreg .

Burghezia , da , este o clasă socială , dar numai pentru țările care au trăit secole
dearândul viața de cetate a orașelor întărite și încercuite în corsetul strâmt al zidurilor lor.

Burghezia, populația burgurilor , pe care noi nu le-am avut nicicând,

are un anumit fel de trai , un anumit fel de a gospodări.

O casă pe câțiva metri pătrați , cu ziduri groase , cu rânduri unul peste altul ;

casă lângă casă , ogradă lângă ogradă , deci fără nimic din ce face

farmecul gospodăriei rurale și a târgurilor și orașelor noastre ,

iar drept grădină , câteva oale cu flori spânzurate printre gratiile ferestrelor ,

ferecate și ele, ca și porțile cetății însăși .

Și atunci , fatal, înăuntrul zidurilor țărâmurite ale cetăților, în înghesuiala caselor strâmte

și întunecate , oamenii aceștia , " burghejii " , nu-și puteau câștiga pâinea zilnică

decât făcând comerț și industrie , care nu cer loc întins și care se pot face ,

mai ales comerțul , și în afara zidurilor . Și tot datorită acestui fel de a tăi,

sufletul burghez este meschin, temător și foarte iubitor al banului.

Ce imensă deosebire între acest suflet prăpădit , de oameni pentru care

un răsărit de soare în linia orizontului este un farmec necunoscut ,

și între noi, mlădițe ale naturii , trăind larg și liber între cer și pământ ,

pe întinderi al căror hotar ni-l fac doar rotunjimea pământului , care e tot de la Dumnezeu ,

ca și întreaga minune a lumii . Libertatea de a simți imensitatea firii , noi am cunoscut-o,

noi am trăit-o ; noi nu i-am dus dorul . Noi n-am cătat zadarnic albastrul cerului

prin petecul de lumină al casei de peste drumul îngust al străzilor bolnave din cetate.

Chiar și iobagii celor mai haini dintre stăpâni și-au păstrat și folosit din plin libertatea de a visa și a hălădui pe întinsul tinereții pajștilor și-n desișul tainic al codrilor seculari ,
Iuliu Pascu / 28 apr.'37

▫ **Revoluția pașoptistă "națională" =**

▫ **Năvala evreilor ... masoneria internațională ...**

▫ **Distrugerea târgurilor românești**

Să facem din nimic o burghezie națională ?

Împerecherea acestor cuvinte este o nesocotință .

Nu burghezie ne trebuia nouă , și nu pe ea o puteam crea.

Dovada ? Ne-au dat-o cele trei pătrare de veac ale acestei înfiorătoare nebunii ,

înfiptă în legile și bugetul statului ,

în disprețul vieții poporului de aproape două mii de ani [-----]

Și tocmai pentru că sufletul nostru este așa cum este , noi nu puteam deveni burgheji.

Și pentru că , **totuși** , s-a legiferat și s-au dăruit , **cu o risipă și nepricepere unică în istoria lumii , banii statului pentru această născocire fără noimă ,**

care e burghezia , cu adaosul ei , **industria mare ,**

s-au năpustit asupra noastră , năpădind de peste tot , din Galiția și mai ales din Rusia ,

evreii , care aveau o îndeletnicire seculară de a specula banul și munca altora .

" Și așa , în ultima ei împlinire , **revoluția " națională " de la 1848 ,**

pândită din umbră de **masoneria internaționalistă** , și de pe atunci **iudaizată** ,

ne-a dus la **tragedia sfâșietoare de astăzi** , a marii și grabnicii **nevoi de a ne apăra** ,

în propria noastră țară , **munca națională** , **adică dreptul de a munci și de a trăi** ,

pe care ni-l judecă **leaota perciunată** ,

pe care **generația ce ne-a precedat a adus-o cu alai pe pământul nostru sfânt** ,

pentru crearea burgheziei și încurajarea industriei naționale! .

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

▫ **Sprrijinirea negustorilor români !**

▫ **Orașe românești !**

▫ **Descotorisirea de străini!**

"Ceea ce trebuia să fi făcut noi , odată cu înființarea **Băncii Naționale** ,

era să fi **sprrijinit pe meseriașii și negustorii români de baștină** ,

ai târgurilor și orașelor noastre , și numai pe ei ,

pentru că **numai ei** făceau cu **adevărat funcțiunea socială și economică**

de a împlini toate nevoile de unelte , hrană și îmbrăcăminte ,

pe care țărănimea nu le putea lucra în gospodăria ei agricolă integrală ;

și pentru că **numai ei s-ar fi dezvoltat în chip firesc** ,

spre înjgheizarea singurei industrii mari necesare și folositoare satelor și orașelor ,

fără a nimici puterea economică , izvorul veșnic viu de **îmbogățire al țărânimii** ,

care este **industria casnică** .

" Și dacă am fi făcut această politică industrială națională ,

azi noi am fi avut **o țărâtime de desăvârșită neatârâtime economică și bogată ;**

o țărâtime care ar fi fost și prin avuția ei absolut imună propagandei iudeo-comuniste ;

o țărâtime care ar fi fost cu adevărat statul român ,

asa cum este prin numărul ei , națiunea română .

" Iar orașele noastre , fără această înspăimântătoare înșelătorie ,

ar fi fost cu adevărat orașe românești ,

iar nu orașele fericirii burgheziei iudeo-minoritare .

Și noi , toți Românii , am fi trăit în cel mai bogat stat

și am fi fost poporul cel mai sigur de sine , din toată Europa.

"Grozava greșeală a înaintașilor noștri, trebuie cât mai repede și mai hotărât înlăturată ,

ceea ce , desigur, nu prin mijlocul searbăd al legilor

îngăduite de constituția liberalismului pașoptist, vom putea săvârși.

Dar chiar și dacă ar fi să răsturnăm devalma și legi și constituție ,

și toată " boierimea " capitalistă , noi **tot va trebui să ne descotorosim de străini,**

pentru a ne împlini destinul nostru național , pe acest pământ strămoșesc ,

al nostru și numai al nostru"

Iuliu Pascu / 28 apr.'37

20.)